МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2008. – 2021.

Љубодраг Обрадовић и др Велибор Лазаревић

Крушевац, јануар 2022.

МОНОГРАФИЈА

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2008. – 2021.

Љубодраг Обрадовић и
др Велибор Лазаревић

Крушевац, јануар 2022.

Издавач:
Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ, Крушевац
Портал: www.poezijascg.com - www.poezija.rs – поезија.срб
Мејл: pesnik@poezija.rs

СУИЗДАВАЧ:
Вукова задужбина, Бела Вода

Уместо увода - Љубодраг Обрадовић - *Шта је МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК?*

И да одмах одговорим: *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* је лепота поезије и живота, која траје!

Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи и уз музику која тече заједно са реком...

Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који се тако брзо мења, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, гуслари, виолинисти... и сви други учесници и гости манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*, добар су знак да она доноси приступ пун лепоте и садржаја који ће трајати...

И све то се дешава у селу Бела Вода! У музеју клесарства, на Беловодској чесми и на скели на Западној Морави! И у беловодским кафићима, у дружењу учесника до зоре после програма...

Да, све то је јединствена песничко-музичка културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју сада заједнички организују: Вукова задужбина и МЗ Бела Вода, Удружење

песника Србије - ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштво српско-руског пријатељства ПРВОСЛАВЉЕ из Крушевца.

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК је свакако књижевна манифестација јединствена у Србији. Јединствена по поезији, филозофији, афоризмима и музици коју овде слушамо. Јединствена је и по амбијенту у коме се догађа.

Поштовани читаоци, драги песници,

Одмах на почетку уводног текста покушао сам да из мог угла одговорим на питање *ШТА ЈЕ ТО МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК?* Ви можете, ако прочитате књигу и одгледате доступне видео снимке са манифестације, или сте пак били на манифестацији, да процените колико сам у томе успео, а можете и сами одговорити на постављено питање. Биће ми драго да Ваш одговор објавим на сајту www.poezija.rs.

Мени је велика част да сам био у прилици да учествујем од самог почетка на манифестацији *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*, на Морави, у срцу Србије, у Белој Води, која је изнедрила вредне вајаре који сјај Беловодске Розете проносе широм света. Надам се да ће сјај поезије и музике који је годинама пловио низ Мораву у свет, овом књигом допловити и до Вас и да ће имати моћ да Вам све лепоте овог поднебља, покаже управо онаквима какве и јесу, величанствене...

У то име желим да поздравим све Вас, који читате ову књигу, у име свих суорганизатора манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*, који су се у тој улози нашли било кад за сво ово време од 2008. до 2021. године: Вукове задужбине, КУД-а Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, Културног центра Крушевац, Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштва српско-руског пријатељства "ПРАВОСЛАВЉЕ" из Крушевца. Сви они су се трудили, у свакој указаној им прилици, да лепоту тренутака идиле на Морави донесу у душу сваког учесника манифестације и тако је сачувају за вечност...

Јер, "Оно што је Сена за Француску, Волга за Русију, Мисисипи за Америку, Нил за Египат, Жута река за Кину,

Амазон за Бразил, Еуфрат и Тигар за арапске земље, Ганг за Индију – то је за Србе и Србију Морава.

Те реке Као да су одређивале судбину народа који су живели на њиховим обалама па су, отуда, и најприсутније и у њиховом животу и у њиховим књижевностима. По њима (њиховим именима) препознајемо и земље којима теку и народе који око њих настају и опстајавају. И ето у томе обистињења Хераклитове мисли да „од земље постаје вода а од воде душа". Баш због те земље, због те воде и због те душе и Морава је најопеванија река у српској књижевности, па Вук Караџић, с правом, вели да су „Срби готово сваку већу воду називали Моравом". Душа српског народа је опијена Моравом, а благородна нарав и дух Мораве одувек су били шири и већи од њеног земљописног шара."*

*Ове речи, које тако једноставно казују суштину значаја Мораве за Србију, записао је др Велибор Лазаревић, идејни творац ове манифестације, у својој јединственој антологији "Играли се коњи врани" још 1991. године. Сви ми, који смо тим идилама на Морави били присутни, трудили смо се да у тај мозаик о Морави додамо бар један мали камичак из наших душа, макар то био онај срећни белутак који ће о Белој води упамтити све бајке... И причати их Вам заувек...

Зато сам и одлучио, заједно са др Велибором Лазаревићем, да манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* не би остала САГА која се годинама препричава док сећања не избледе, да заједнички уприличимо ову књигу, која ће изаћи као самостално издање и специјалан додатак часописа ПоезијаСРБ број 17. у дигиталном облику.

У књизи сам, речима и фотографијама, покушао да забележим оно што се на манифестацији догађало у континуитету од оснивања 2008. до 2021. године (изузев 2020. када се није одржала), а шта је мени било доступно. Наравно и Велибор је белижио своје утиске, посебно за прве године манифестације.

Ову манифестицију осмислио је и реализовао др Велибор Лазаревић из Беле Воде, а ја сам као његов најближи сарадник предано учествовао у креацији и реализацији манифестације. Уз то сам фотографисао, снимао, бележио и

објављивао записе о свакој одржаној манифестацији *МОРАВСКИ ЦАРОСТАНИК* на сајтовима: www.poezijascg.com и www.poezija.rs.

И ова књига биће објављена у пдф-у на линку:

https://poezija.rs/pesnici/pdf/

Свесан, да се само писањем и читањем књига о неком догађају, готово никад у потпуности не може дочарати целокупна атмосфера догађаја, зато, да би Ваш доживљај био потпунији, препоручујем да обавезно погледате слике и видео записе приређених програма, које сам ја снимио и објавио на сајту www.poezija.rs, а линкове можете погледати на крају књиге.

Наравно, праву и потпуну атмосферу, којом зрачи *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* у Белој Води, можете осетити само учешћем на манифестацији!

И да Вас, на крају овог уводника, подсетим још једном: *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* је лепота поезије и живота, која траје...

Љубодраг Обрадовић

Морава као бајка

У СЛАВУ ВОДЕ, ЛЕПОТЕ И УМЕТНОСТИ – др Велибор Лазаревић

Др Велибор Лазаревић

Лета Господњег, 2008. засновасмо *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* као живу књигу највећих уметничких вредности моравског народа - као вековник који ће се памтити у духу и слову док теку три Мораве.

Све то догађа се у једном складном селу културе, богатом водама, природним лепотама и са још лепшим именом Бела Вода. Ту осмислисмо романтичну, бајковиту сцену, уз помоћ Љубодрага Обрадовића из Треботина и других пријатеља; бајку и барку (скелу) на моравској води коју окитисмо чаровитим речима, занесеним песмама и свиркама, а за душе заљубљеника и поштоваоца природе и Мораве.

Поделисмо ову свечаност на два циклуса:

- Од извора писмености до извора живота (упознавање са праисторијском писменицом и Музејом вајарства и клесарства Моравске школе; шест овенчавање источника воде на Великој чесми

од песника из шест градова Србије, који читају поезију о води);

- Музичко-поетских обреда на светим водама Мораве који подразумевају беседу о води, домаћина свечаности (звање које се стиче пријемом, односно поримопредајом норавског белутка), пловећим порукама и венцима вере, љубави и наде које низ Мораву шаљу најмлађи. Све то у моравско предвечерје, кад сунце зађе за врбаке и Мораву.

Смењивало се ту на стотине песника, певача и свирача из престонице Србије и унутрашњости. Све лепоте и душе стваралаца стапале су се са таласима Мораве, разносиле врбацима, пољима, ливадама и луговима.

Реч је о јединственој свечаности у Србији, на Балкану, Европи и свету, а у славу воде, на води или крај воде која је за све добре људе суштина живота и опстанка људске цивилизације и самог живота на планети Земљи. Њоме указујемо на лепоту и нужност очувања и поштовања светости воде и целокупне природе, онима који то не виде - да би видели, онима који не чују да би чули; онима који не знају - да би знали.

Оне што је за све учеснике очаравајуће јесу атмосвера, амбијенти и сцене у којима се све ово збива, а то је двориште старе чесме у средишту Беле Воде, моравска скела усидрена на сред Мораве, чамци који са певачима и свирачима плове низ Мораву у сумрак, античке бакље и одсјај воде у плаветнилу ноћи.

Свој тој лепоти у спомен и ова књига, као специјални дигитални додатак Часопису за поезију - ПоезијаСРБ у коме су сабране све године Моравског цароставника - за памћење и незаборав. На многаја љета.

КАД МОРАВА ПЕВА А ПЕСАК ШКРГУЋЕ – др Велибор Лазаревић

Свако се посвети нечему и потроши живот или на мудрости или на лудости!

Ми смо своје мисли, своје време и своје таленте посветили култури, уметности (речима, музици, слици...), води и реци Морави овековеченој у програму „Моравски цароставник“ и зато сматрамо да смо били на правој страни.

После дванаест година грађења традиције знамо да нисмо погрешили, иако смо за неке „паметне“ били будале и занесењаци, па нас нису ни помагали. Сами смо подносили терет организације и трошкова.

Овај поетско – музички и сценски програм од почетка је био намењен малом броју учесника и гостију (до педесетак) да се скела на којој се све одиграва не би потопила.

Ко нас је волео као романтичаре био је са нама, сањарима и визионарима бољег света.

За суштину лепог нама је била довољна једна сеоска скела, чамци, Морава, заранци, облачкови који су се спуштали са Гледића, Копаника, Жељина, Гоча и Столова огледајући се у зеленкастој води Мораве урамљеној тамничастим сенкама врбака, топољака и јовишњака.

Бели моравски белутак претворили смо у прелазни пехар који стари домаћин сваке јесени, почетком септембра, предаје новом домаћину који је дужан да брине о чистоти и очувању природе и вода. Тај белутак као вајарско, поетско и геолошко чудо које је Морава у милионима боја и облика породила симболички нас све повезује и чини духовно јаким.

Венчање или овенчавање свете воде на Великој чесми у Белој Води, најлепшој, најстаријој и најиздашнијој у Србији, изводе песници из шест градова Србије и околних земаља. То је вода коју моравски народ поштује и свако јутро поздравља са „Добро јутро добра водо, код тебе су добри људи!“ .

У почетку смо венац баштенског цвећа слали са порукама низ Мораву која нам је по рођењу и сродству најближа, а последњих неколико година са беловодске скеле испраћамо венце вере, љубави и наде за спас човека, вода, природе, планете и свих створења на њој.

Радост присуствовања и учествовања у овим уметничким ритуалима лежи у амбијентима у којима се све догађа, без електрике и озвучења, у игри светлости и сенки у моравској води, у тихим стиховима и беседама, у звуку виолине, хармонике, гитаре, трубе и фруле над водом док скела лагано плови преко Мораве, а чамци са учесницима низ Мораву. Сам програм је симфонија и хармонија природе и стваралачког духа.

Ми смо били лучоноше те лепоте, заљубљеници у уметност као најлепшу људску творевину и у природу као божанску творевину.

Одоздо су нас гледале рибе и Морава, а одозго звезде, месец жут и Господ Бог. Да ли се дивио само он зна.

Углавном, године пролазе као и воде Мораве, али Цароставник опстаје.

Др Велибор Лазаревић

Весна Николић, Љубодраг Обрадовић и Невена Грујић

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2008.

И ПОЧЕЛО ЈЕ... - Љубодраг Обрадовић

Све велике ствари имају свој почетак. Кад се нешто почиње обично не могу да се сагледају домети тог пројекта. Али овога пута се одмах водело да је манифестација, којој је идејни творац др Велибор Лазаревић дао име *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК,* нешто значајно и непоновљиво и да је пред њом, што но кажу, светла будућност.

Дакле, у Белој Води је 31.08.2008. године одржана по први пут јединствена књижевна колонија *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* у организацији Месне Заједнице Бела Вода и Вукове задужбине у Белој Води. Дружење песника се догодило на сплаву укотвљеном на средини Мораве. Песници су читали своје стихове у предвечерје дана уз светлост бакљи и уз музичке колаже певача, фрулаша, трубача и хармоникаша. Манифестацију *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* је идејно осмислио Велибор Лазаревић, а у самој реализацији имао је помоћ у завичајним песницима Братиславу Спасојевићу и Микици Ракић из Коњуха. Програм је те 2008. године изгледао овако:

17,00: Скуп и послужење на вајарском платоу под липом

17,30: „Од извора писмености на извор живота „опход око прве писменице на Балкану, а потом кићење чесме венцима поезије, поезија о води, бира се Чувар воде и поезије до идуће Колоније. Чита једну песму о води.

18,00: полазак на Мораву

18,30: Почетак музичко- поетског и сценског програма на Морави: Домаћин Колоније пали фењере баца венац поезије са Аманетом за чување Мораве и воде у боци:

- Фрулаш: Ој Мораво моје село равно
- Соло певач
- Љубиша Ђидић: Моје схватање поезије
- Песници:
  Верко Вукашиновић и Радошин Зајић
- Виолина
- Павле Бубања: говори Његошев тестамент
- Песник: Љуба Обрадовић
- Соло певач – Радивоје Симић
- Песници: из Ћуприје (Радивоје Миладиновић, Александар Дрндаревић), Рековца (Наташа Лазић) и Параћина (Ђорђе Петковић и Томислав Ђокић)
- Соло хармоника
- Певач: Мића Стојановић
- Завичајни песници: Микица Ракић и Братислав Спасојевић
- Песма: За тебе су наши стари војевали бој - Радован Николић
- 21,00 Вечера

ДОБРО ДОШЛИ!

Др Велибор Лазаревић отвара манифестацију *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК, Драгиша Перчевић и Весна Николић*

Др Велибор Лазаревић, Бела Вода

ЛЕТОПИСНИ ЗАПИС О КЊИЖЕВНОЈ КОЛОНИЈИ МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2008.

Одржана је 31. августа 2008. године у организацији Огранка Вукове задужбине и Месне заједнице Бела Вода.

За овогодишњу Колонију искоришћени су мотиви Беле Воде: древна писменица, Велика чесма и скела на Морави која је по први пут коришћена као сценски простор.

Први сегмент програма назван Од извора писмености на извор живота садржао је обилазак око древног камена са писменима у Дому културе а потом силазак на велику чесму где су четири луле чесменске закитили венцима поезије четири песника: Радивоје Миладиновић из Ћуприје, Томислав Ђокић из Параћина, Радошин Зајић из Трстеника, Љубиша Ђидић из Крушевца, а две у име домаћина др Милисав Милошевић и др Велибор Лазаревић. Сви они су изговорили благослов посвећен води.

Потом су песници из споменутих градова прочитали по једну песму посвећену води. Након тога извлачењем

црвеног моравског белутка међу белим испод шајкаче биран је међу споменутим песницима Чувар воде и поезије, односно домаћин Колоније 2009. Посрећило се Радошину Зајићу из Трстеника.

Потом су сви кренули на Мораву. Скела као позорница и гледалиште постављена је у заранке на сред Мораве. Упаљене су бакље и почео је програм уз жубор Мораве. Програм је започео фрулаш Срећко Перчевић из Велуђа са мелодијом Ој Мораво, моје село равно.

Након тога је Велибор Лазаревић као овогодишњи домаћин Колоније прочитао Завештање за очување вода Србије и човечанства а потом ту поруку ставио у боцу и са цветним венцем и заставицом Србије пустио низ Мораву. Тенор Радивоје Симић из Крушевца отпевао је молитву *Богородице дјево* и средњовековни напев из XV века као и песму *Да су мени очи твоје*. Љубиша Ђидић је представио своје схватање поезије, а проф. др Павле Бубања је уз беседу о потреби очувања природе изговорио и Његошев тестамент. Душанка Вељковић и Слађана Ђорђевић, чланице групе Бисери из Крушевца отпевале су три старе српске песме. Слађана Милошевић из Ћуприје је на труби одсвирала мелодију *Ђурђевдан*. Радивоје Миладиновић, Александар Дрндаревић (из Ћуприје), Томислав Ђокић (из Параћина), Радошин Зајић и Верољуб Вукашиновић (из Трстеника) и Љубодраг Љуба Обрадовић из Треботина прочитали су по једну песму о Морави. Братислав Спасојевић из Коњуха је говорио песму о Белој Води, а Микица Ракић песму о Морави Бране Петровића. Христина Мигрић је отпевала две песме *Зајди, зајди јасно сонце* и *Где си било јаре моје* а Јана Лазаревић је одсвирала једну стару мелодију на фрули. Милан Малинић из Гавеза је на хармоници одсвирао коло *Моравац* и мелодију *Тецци, тецци Ибар водо*. Радован Николић је отпевао песму *Коме шумиш, ој Мораво* а мешовита група из Беле Воде отпевала је песму *За тебе су наши стари војевали бој*.

Потом је у скели за око педесет гостију приређена вечера. Том приликом госте је поздравио председник Савета Месне заједнице Раде Јовановић. Редитељ и водитељ програма је био Велибор Лазаревић. Програм су снимиле две медијске куће дописништво РТС из Крушевца и РТК, као и фоторепортер и извршни уредник листа *Град*, Иван Ризингер.

БЛАГОСЛОВИ О ВОДИ 31.08.2008.

Љубиша Ђидић (Крушевац)

У почетку Библија каже:
Господ прво створи небо и земљу.
Али, Господ створи у први дан
и свод,
и воду над сводом, и воду под сводом.
У први дан Господ створи воду,
а тек касније створи светло и сунце.
Нека је благословен први дан
у коме Господ даде живот
нама свима преко воде. Амин!

Радивоје Миладиновић Пацко, (Ћуприја)

Дабогда ова вода благословена била.
Ми воду пили Господа славили,
песме певали злу одолевали.
Амин Боже дај!

Томислав Ђокић (Параћин)

Теци водо, вечно теци,
ал тајну земље ником не реци

Радошин Зајић (Трстеник)

Дао бог и воду и светло,
и славу своду, речима благост,
говору слободу.
Дао Бог као ово што Је,
словно, бденије, нама и Морави
умиљеније.

Милисав Милошевић (Бела Вода)

Над стварношћу преовладава твој звук и хук,
као молитва уз јутарња звона.
Твоје постојање је обележје свето,
одсев ватре од Искона.
Сребрна пена траг твоје стопе,
пут је лепоте.
(Одломак из песме Радисава Милошевића)

Велибор Лазаревић, (Бела Вода)

Да Бог да текла и здрава била док је вјека и света.
Амин!

Др Велибор Лазаревић, Бела Вода

ЗАВЕШТАЊЕ О ЧУВАЊУ ВОДА СРБИЈЕ И ЧОВЕЧАНСТВА

Ми, човечуљци васељене, рађамо се у плодовој Води, крштавамо се у Води, живимо од Воде и бивамо испраћени на онај свет са Водом.

Безброј пута били смо суочени са добротом Воде, јер све што расте и све што буја, све се одржава у животу захваљујући доброти Воде. И човечанство и животињке и биљке.

Вода нас спаја и уједињује, симболички и стварно, и са Небом и са Земљом. Дарује нам дах, хранећи шуме и поља, који нам кисеоником дарују вековање, као што нам га дарују и Сунце и Земља. Зато немојмо никада да жртвујемо воду ради фабрике, ради градске пишаонице... Немојмо да за кратковечне циљеве жртвујемо дуговечне. Да се не догоди да вредност воденог блага схватимо тек кад га изгубимо, загадимо или распродамо. Јер не заборавимо, каква нам је Вода, таква нам је и Душа, или каква нам је Душа таква нам је и Вода, чиста или нечиста.

А освета Воде немарнима и злонамернима је страшна, јер је њена сила и санга, као кћерке великих мајки, Неба и Земље, немерљива. Она је мајка и маћеха, истовремено. Добра и благотворна према добрима, зла према злима.

Биће Воде, чудеса и тајну Воде , њену лепоту - још нико није успео до краја да сагледа и упозна, као ни биће њеног чеда - дуге, тробојке која од пра почетка остаде као Божје знамење на земљи.

Музику Воде, као жумор жубор, или хук, песме њене, игре, ритам, ту чаролију нијадан човек још није досегао, и зато је била вечити узор и мотив песника и композитора.

Због свега тога благосиљајно и поштујмо Воду као велику Мајку и Светињу која је породила сав живи свет на земљи у пра почетку, па и нас потоње двоношце.

Чувајно је, као и здравље Земље и Неба, јер здрава земља и небо дарују здраву Воду, а здрава Вода, здрава бића и биљке. Зато је свака Вода света.

У сагласју са жељом да сачувамо све Воде, сачувајмо и чистоту наше плавушанке и зеленооке Мораве и њених врбака и спрудишта.Сачувајмо завијутке и коврџе Мораве, скеле, чамце, воденице, колибе и сојенице, јер је једино са њима Морава права, наша Морава.

Сабирајмо се, дружимо се, саборујмо, волимо се и певајмо као некада на Морави, јер јој не доликуједа ћути и буде сама.

Никада не заборавимода су Вода и Хлеб Човечанству једно и да Воду највише воле и поштују они народи који су жедни, а ми у Србији, којима је Бог даровао све најбоље, па и обиље здраве Воде, то олако заборављамо.

Чувајмо кап воде за спас Човека, јер са топљењем ледника на северном и јужном полу, загревањем и загађењем земље и ваздуха долазе безводне деценије и векови.

На крају да закључим овај аманет заједничким позивом и опоменом: како ми чували и волели Воду, тако нам Бог помогао.

А ви, који нађете ову поруку упућену садашњим и будућим генерацијама, са беловодске скеле у оквиру Књижевне колоније *Моравски цароставник*, јавите нам се да би идуће године били наш почасни гост.

31. август 2008. године у Белој Води

Домаћин Књижевне колоније
Моравски цароставник Бела Вода
др Велибор Лазаревић

Љубиша Бата Ћидић, Крушевац

ПОЕЗИЈА ВАСКРСАВА САГОРЕВАЈУЋИ - Аутопоетика

У моћима које се придају књижевности често се чује флоскула да она, уз све што може, нажалост, не може мењати свет. Ако се само ова „немоћ“ књижевности стави на једну страну теразијског језичка, могу ли јој се на другој страни ставити својства којима би се могао мењати свет.

У овој кондиционалној претпоставци набацио бих пар теза о моћи књижевности, онако како ју је формулисао Аристотел, значи књижевности као поезије.

Писати, значи у написаном створити други живот, другу реалност, другу стварност. У трансформисаној Речи, као у каквом облутку са златним жилицама унутрашње руде. У Речи која у почетку беше од Бога а која своју божанску артикулацију исказује у флуиду сачињеном у материји која се непрестано трансформише својом добротом према човеку, јер доброта је један од облика песничке материје. За разлику од филозофије која је сама собом неприхватљива ако није дефинисана у јасним формулама. Реч у поезији дуго зри у чулима, инстинкту, неартикулисаним гласовима и појмовима, у много чему што је претходило логосу, архетипским стањима која ће се у смеси артикулације смирити у Речи, у њеној моћи, када реч постане део крви и меса. И Духа, наравно.

Ако песници не говоре језиком богова, онда богови говоре језиком песника. Они себе потврђују песницима.

Можда поезија није чулност, али ако се није добро очешала о чула, није се родила. Она се у чулима порађа. После може бити и нетелесна, али је прво прошла кроз порођајни бол у песнику. Оформљена у исијавању душе, она собом чини идеју вечности, за разлику од других твари – непропадљива је, нетрулежна.

У цивилизацијским континуитетима, као непрестано васкрсавање духа над материјом, она спасава пролазност материје која је једини чулни доживљај. Кад не бисмо одуховљавали чулно, све би било мртва природа.

Ореол поезије је светачки и мученички. Зато је она једина која је у својој , некој другој, а управо оној која произилази из овог живота, у стању да кроз своју реалност као аутохтону религију – кадра да побеђује Ништавило. Поезија је света тајна, света тајна крштења самим собом, катарза, оргазма, молитве... Молитве собом. Улажење у сопствени облутак који су створиле исконске силе, а сада ти. Енергија јединке која као мала црквица у себи просветљава спољашње сопство. Кроз поезију се бране други – не песник. Она брани своје читаоце баш као што је Свети Ђурђе убијањем аждаје песницима подарио најлепшу метафору. Песник у одбрани читаоца оправдава отров, аждајине зубе, сва братска зла. Зар нас и ових година не салеђу аждаје на овим истим калдрмама, палацају њени језичци, зар је не храни наша баналнa свакодневица, лаж унутар и ван нас. Насупрот којих стоји, својим чистим и светим пољупцем баш тај искушеник, исповедник и монах.

Могу ли, дакле, оваква стања која изазива поезија да мењају свет? Не могу, али када би огромна нечиталачка већина поезије то схватила, зажелела би да се свет мења. Каже песник Јосиф Бродски: „Човек може све да савлада, али сам сигуран да је човека који чита песме теже савладати од онога који их не чита“.

Коначно, поезија никоме не треба, али кад је усвојите, онда сте схватили да вам је одавно била потребна.

Ваш сензибилитет пропушта мање или више сунчеве светлости из песничког енергента. Склоношћу ка већем отварању, просијаваћете све више. Сунчева светлост је овде речена условно, због појмовања. Међутим , које су то силе

које је хране – мислим да то припада вечној загонетки – заумној стварности поезије, јер те силе су и космогене и психогене, земаљске и небеске, она су магма чија је утроба вечно неистражива.

Природно је да ће се у се баналнија времена у поезију све више веровати. Било би стварно лепо када би сви почели да пишу поезију. Колико више имамо те тежње, толико смо више у блату свакодневних баналности.

Вратимо се за тренутак оном који се из свог облутка као опне, трансформише у лептира у бесаним ноћима тражећи своју светлост. Када је нађе не преза да се у њој спржи, јер то и јесте њен циљ – уједињење у светлосну галаксију одакле ће зрачити. Зрачење постаје друга стварност поезије, њено друго биће, други свет. Баш као што је рекао Бодлер: Поезија је оно најстварније што постоји, оно што је потпуно истинито – само у неком другом свету.

Тако ће њено зрачење имати више недосегљивих дејстава. лековитих, психосоматских, разарајућих, спасавајућих...

У зависности од моћи тог интензитета, у самоспаљивању ради досезања светлости, дакле том природном стању смрти, њен творац ће се преточити у нов продужен облик живота. Јер смрт – у нама живи и за нашег живота, немилосрдно се усељава у пределе небрањене духом, небрањене просветљењем, свешћу о људском...

Творац који се сажегао у лептировој смрти поново делује из ње. Да ли је то васкрснуће! Да ли је то оно што је истинито, само у неком другом свету (Бодлер). Да ли је ипак тај свет само овај свет? Јер свет о којем немамо свест не постоји. Дакле, свет божанског је ипак у овом свету. Свест о божанском није дошла из оног, већ из овог света. Када се овде врати, постојаће и тамо. Као реалност у коју верујемо.

Тако ће лептир, ако је пронашао спасоносну светиљку на којој је успео да се спали, живети у свом васкрснућу, изнова.

МОРАВСКА ТРОЈЕРУЧИЦА

Само ти прерушена
у три моравске реке
ходаш Србијом
Мајчице

Само ти
за великих поплава
а задесиле су нас и ове године
одвајаш наше чисте брзаке
из туђег муља
Бистра Разводнице

Само ти
за великих олуја
а задесиле нас и ове године
издвајаш добре ветрове наших шума
из туђих оркана
Добра Разбистрице

Само ти
из отуђеле браће
а посвађали смо се и ове године
враћаш лице по очевом лику
Драга Повратнице

Само ти све знаш
о поплавама о олујама о тајни
завађене братске клице
Света Водитељице

Само ти
прерушена
кад благом руком залечиш и ово лице
залутало под моравским луком
а српским небом
док га лечиш љубављу сољу и хлебом
Нежна Видарице

Само ти
знаш да ће се и њему
баш као благи твој прах полени
развејати срце по Србији

На твоје звоно Мајчице
дирнуто трећом руком

© Љубиша Ђидић
1983. Хиландар

Љубиша Бата Ђидић, Крушевац

БАЛАДА О ВОДОПЛАВНОЈ ЗЕМЉИ

По Србији земљи кад се шћаше
Две Мораве под Сталаћом сташе
Две Мораве небеске плавуше
Како сташе ту град засноваше

Како сташе љубав крунисаше
Обгрлише госпођу Јелицу
Обгрлише војводу Пријезду
Венчаше их скоком у Мораву

Када цвату јаблани и лузи
То јелица точи груди беле
Кад мирише смиље и босиље
Разлива се њена душа селе

Кад се ваља дрвље и камење
Кад хајдуци из потаје газе
То Пријезда по Морави оди
Нит му знају стазе нит богазе

Кад Србију Морава поплави
Сви мисле на времена давна
Не, то њина љубав се разлива
Србија је од тад водоплавна

Томислав Ђокић, Параћин

МОРАВА

Морава није Рајна,
ни Нил, ни Брамапутра.
Морава се не улива у Дунав,
него у модра јутра!

Старија од старих Словена,
старија од старих Грка,
старија и од човека,
прастара српска река.

Накриви капу небеску
река са две мокре рачве.
Док се ваљушка у песку,
успут напуни бачве.

Она ми лиже стопала.
Поздрављају ме мрене.
Морава не уна за жеђ
и Месечеве мене.

Уз невиђену грају,
купа се већ у мају.
Уз јато ветропир-ђака,
облачи јакну врбака.

И пањеви и чамци.
Под петом римска сидра.
Морава се праћакне
као најлепша видра.

А на језику спруда,
два самоникла дуда.
У лето слатко се згусне,
то мастило за усне.

Морава зна да меље,
да испуњава жеље.
Кад посла толко нема,
уме и да задрема.

Уме да кити сватове,
да оседлава атове.
Уме да пуца из топа.
Уме што не зна Европа.

Када нас занемари,
уме да се разјари.
Уме да имитира море,
уз ноћне грозоморе.

Уме да ваља кладе,
плугове и ограде.
Уме, Боже ме прости,
страх да утера у кости.

Понекад мекша од свиле,
врби голица жиле.
Ломећи погачу врућу,
још благосиља кућу.

Збиља је Морава
ВЕЛИКА
већа од океана,
мада би могла стати
чак и на пола длана.

Старија од Старих Словена,
страија од старих грка.
Морава – митска река.
Морава – водена трка!

Учесници прве књижевне колоније *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*

Др Павле Бубања

Александар Дрндаревић – Сингер, Ћуприја

Александар Дрндаревић и Невена Грујић

ДАРА

Натрулела скела на спруд навучена
Оронули старац покрај скеле стоји
Празним погледом другу страну гледа
Ту где је рођен задње дане броји

Отплъуну у песак и заврте главом
Загази у воду изморени чича
Жуљевита рука помазила скелу
Из груди уздах, а из душе прича

- Поклоних ти живот Даро скело моја
Да сећања на њу увек буду жива
Именом сам њеним назвао ја тебе
Откину ми љубав, ти си скело крива

Није хтела мене, слугу мокрих гаћа
На реци по ноћи, на води по дану
С презиром је гледала у мене
Док сам је возио ја на другу страну

Провели смо много година и дана
Летовасмо лета, зимовасмо зиме
На обали реке песма је спевана:
Оста само скела, носи њено име

Измаглицом реке, још овога дана
Приспела скела на обалу није
Превозити она више неће никад
Води носи тело старог скелеџије

Верољуб Вукашиновић, Трстеник

МОРАМ НА МОРАВУ

Морам на Мораву, немам више куда,
Мада ми мисао још Дунавом блуди
Али из дубине Морава Кривуда
И дотиче изнад предела и људи.

Морам да ослушнем тај вечити доток
Речи од којих сам палио ватрице
У брдима где још бејах млади поток.
Морам да се спустим до речне матрице.

Хоћу да наслоним ухо на вирове,
Да ослушнем њеног протицања занос,
Пре него што одем међ ноћне мирове
Морам да загазим у праречни нанос

И да с риболовцем тихо пристаниште
Затражим од воде и водених сила,
Да стих као улов од реке заиштем.
О, кад би Морава у језик се слила!

Морам на Мораву, немам више куда,
Непливач сам сасвим, а пливач донекле.
Насукан сам давно насред њеног спруда
А све друге реке некуд су отекле

Љубодраг Обрадовић, Треботин

САН...

Ишао сам на Мораву,
одсјај тражио у поноћ...
Мислио, постаћу талас,
обићи ћу мора и свет.

Стајао сам дуго на обали,
плашиле ме ноћне птице,
ветар је певао своје песме,
које разуму мудри и време,
ветар је лутао светом.

Испод мојих ногу
текла је вода,
промицале су рибе
и ситни песак.
Поред мене стварност
се смејала,
у телу мук и надање,
у машти сан.

Сан о Морави,
Морави која пева...
Сан о обали,
обали која крије
моје тајне, моју љубав,
сан о срећи,
срећи која ме напустила,
сан о...

Идем и сад на Мораву.
Одсјај задњи је догорео.
Постао сам талас
равнодушности,
не лутам ни по идеалима.

Стојим и сад на обали дуго.
Не плаше ме ни сове,
ни било шта друго,
чак ни ветар
фијуцима својим.
И гледам ту воду,
слушам то
стругање таласа,
који односе мој сан,
сан о...

Братислав Спасојевић

Представници медија у чамцу који кружи око сплава

Фрулаш Драгиша Перчевић

Дуо из групе Бисери

"Камен мудрости - писменица"

Дружење изнад свега - Бата, Љуба и Микица

Љубиша Ђидић говори песму о Белој Води

Микица Ракић

Радован Николић из Беле Воде - Ој Мораво, ој...

Песма у ноћи

Песници и публика

Порука у боци је кренула низ Мораву да однесе у свет идеју вере, љубави у наде... и поезије...

На Беловодској чесми

Радашин Зајић

Радивоје Пацко Миладиновић

Радивоје Симић Сима - одлична песма на Морави

Радивоје Симић Сима - три песме за незаборав

Скела на сред Мораве

Велибор Лазаревић са песницима који говоре песме о води - извору живота

Велибор Лазаревић са поруком Вере, Љубави и Наде...

Љубодраг Обрадовић

Љубодраг Обрадовић

Дружење је настављено уз иће и пиће

Рибља чорба је прихваћена од свих присутних

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2009.

Улазак на Беловодску скелу

И НАСТАВИЛО СЕ... - Љубодраг Обрадовић

У Белој Води, на скели насред Западне Мораве, на Беловоској чесми и у Музеју клесарства, 6. 9.2009. године, одржана је по 2.-ги пут књижевна колонија *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* у организацији Културног центра Крушевац, Вукове задужбине у Белој Води и КУД-а "Ратко Јовановић" из Беле Воде.

Учесници овогодишње колоније: проф. др. Павле Бубања; Књижевници: Радомир Андрић, Мићо Цвијетић, Миљурко Вукадиновић и Виктор Б. Шећеровски из Београда, Слободан Павићевић из Крагујевца, Зоран Пешић Сигма из Ниша, Милица Марковић и Радошин Зајић из Трстеника (домаћин колоније), Радивоје Пацко Миладиновић, Александар Дрндаревић, и Слободан Јовановић – Стубички из Ћуприје, Љубиша Бата Ђидић и Небојша Лапчевић из Крушевца и Братислав Спасојевић из Коњуха; Певачи: Катарина Вешковац, Павле Панин, Бранко Живановић; Инструменталисти: Милан Милановић-хармоника; Глумци: Радисав Поповић и Милутин Малишић.

Међу бројним гостима манифестације билу су прослављени редитељ Мики Стаменковић и Радоје Савић – главни и одговорни уредник КЦК.

Наравно, у име домаћина у програму су учествовали: др Велибор Лазаревић из Беле Воде и Љубодраг Обрадовић из Културног центра Крушевац.

Ево шта је тада изговорио Љубодраг Обрадовић у име суорганизатора манифестације Културног центра Крушевац;

Поштовани песници, драги гости,

Сећајући се 31.08.2008. године када је у Белој Води одржана по први пут јединствена књижевна колонија *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* у организацији Месне Заједнице Бела Вода и Вукове задужбине у Белој Води, не могу, а да не искажем да сам вечерас посебно задовољан и срећан: прво, што сам и сам био међу учесницима те прве колоније, (увек најтеже, јер тешко је започети било коју активност) а друго, ваљан разлог да моје задовољство и срећа буду још већи је и чињеница да се од данас установа Културни центар из Крушевца (у којој радим), укључује као суорганизатор и скромни донатор овог надасве вредног пројекта, који ће, надам се дочекати, много јубилеја... и 10-то годишњица...

Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији.

Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, виолинисти ... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио Велибор Лазаревић, (а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и света), доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који ће трајати као и БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА... У име добродошлице моји стихови...

Љубодраг Обрадовић, Треботин

САИСТОКАНА ЗАПАД

Са истока на запад,
са камена на
камен,
плове снови,
за живот неки
бољи.

Плове наде,
срце пева баладе,
а занос ми фали,
да искру запалим,
која мења свет.

Са истока на запад,
са југа на север,
душа лута,
фењер се гаси,
а машта испашта.

Сунце глечере
отапа,
нада песак
таложи...
Шта ветар може,
док бежим
из сопствене коже.

Са истока на запад,
лажни одсјај,

па мрак.
Уместо да се
предам,
крећем у напад,
тек да се зна!

Радомир Андрић, Београд

Изводи из Биографије

Радомир Андрић (1944, Љубање код Ужица) учио је гимназију у Ужицу и Крушевцу, а дипломирао на Филолошком факултету у Београду. Био је уредник листа Задруга, Радио Београда и ревије УНО. Сада (2009.) уређује часопис Багдала и лист Књижевне новине. У неколико наврата је биран за потпреседника Удружења књижевника Србије.

Пише поезију, прозу, књижевну критику, записе и есеје.

У многим листовима и часописима објавио је низ књижевних критика, есеја и записа. Две његове књиге преведене су на македонски, једна на румунски, а више на енглески, француски, руски, белоруски, шведски, шпански, италијански, грчки, пољски и словеначки језик ... Такође, приредио је, уз коментаре, песме српских песника посвећених Манасији и Дсчанима.

Добитник је више књижсвпих награда: Раде Драинац, Исидора Секулић, Милан Ракић, Невен, Октобарска награда града Београда, Беловодска розета, Филип Вишњић, Златни Орфеј, Повеља Мораве, Златни беочуг - града Београда, Раваничанин... У Румунији: Лућијан Блага, Никита Станеску, Марин Сореску, Бијзашка повеља...

ЈОШ ВИШЕ ЖЕДАН

Како је понекад лепо
бити сумануто слободан
када сви слично мисле
а не смеју гласно рећи
да праве слободе
нигде довољно нема

Како је срећна рука
која без страха
изврће освојену
поетику и гради
нову школу на месту
дуго трошених идеала

Како је старцу када
пополдне шетајући
по парку макар
само за трен у очима
насмејаног дечака
препозна себе самог
полетелог ко зна куда
без компаса и без крила

Како је узбудљиво
брате мој када одједном
скочим у бунар песме
и изроним на другу
страну још више
жедан и опседнут
неутолном чежњом
за слободом

Аутопоетика Радомир Андрић

Аутопоетика
Радомир Андрић, књижевник
Београд

ЈЕЗИК - САМОРОДНИК[1]

У свакој мисли налази се зрно поезије - заправо, животодајна честица, којој дугујемо самосвојан прогово-вор и претварање *ничег у нешто*; у сваком случају ново у односу на освојену сазнајност и значења језиком надвладана у комуникацији са светом, колико знаним толико неодгонетљивим, ако се запитамо: ко смо и зашто постојимо...? У свему томе, бар када је реч о поетици, на којој заснивамо своју препознатљивост и стваралачки идентитет, тражимо путоказне знаке до другог и другачијег, под условом да знамо шта већ није именовано и поверено метафорама искушаним у естетичким датостима, ранијим и садашњим.

Ових неколико реченица, записаних у предаху на путу од Београда до Крушевца, у недовршивој *багдал-ској бележници* о пријатељима из младости и посве-тама *Творцу* - односно песнику и уопште уметнику, како је Л. Х. Борхес својевремено називао мајсторе, којима је "музика на првом месту", непоречиво се привлаче значењски и намећу откривању *другости* - некој врсти чиодејства, када се рационално спаја са ирационалним и задобија ослонац у именику ослобођеном логичких матрица. Тако су настајале песме о *расинским* бу-нарима и *беловодским* клесарима, стварним онолико

[1] Ово је проширени аутопоетски текст објављен у часопису *Школ-ски час српског језика и књижевности*, 1, (уредник мр. Љиљана Николић), ИП "Ваша књига", Београд, 2008.

колико сам био у стању да им нешто више дам и уздигнем у сферу духовитости и неспутане имагинативности. Сваки лик је постојао, без обзира на различите позиције сагледавања, део мог двојника и мог битија... Напуштао је подразумевани оквир и проналазио макар један од бројних одговора у заједничком огледалу, превасходно зашто се из физичког света транспонује у рефлексивност и сенчи неким вишим смислом живота. Онај, који бунар копа, истовремено и себе самог продубљује, а длето у руци клесаревој, тек када у камену пробуди усхићу искру, овасјаће Реч никада пре казану и коначно ће оправдати своју делатну посвећеност разоткривању скривених истина, које амалгамишу чин стварања.

На тај начин, језик – самородник ослобађа се баналности и трошности; надасве, настоји да преобрази општост у посебност и успостави делатну равнотежу "између очигледног и лирског", која нам "може допустити да истовремено досегнемо и емоцију и јасноћу", како рече Албер Камиу књизи "Мит о Сизифу". Све много понављано претвара се у неминовно, у манир и изразу одузима неопходну свежину. Отуда поезија, која трага за новом сликом, новим звучењем и значењем исказа, опстаје на хоризонту, ако пробија окове истости и разлама утврђене поетичке оквире.

Рано сам почео схватати да писци говорећи о себи истовремено казују и о другима и зашто *ја* у процесу настанка књижевног дела, песме или прозног текста, прелази постепено у *ти* и обрнуто...

* * *

Тешко је писати о себи самом, посебно ако је реч о тачности свега неопходног за препознавање онога другог у мојој кожи, без чијег приближавања истини, сигурно нисам оно што јесам. Отуда је огледало варљиво и нуди лик углавном другачији у односу на стварност, са знацима егоцентричности и опсесивне заводљивости

по мери метафизике присуства у погледу изнутра, из потребе да се видљивост прилагоди другости и слици пуњеној значењима илузорног живота. Та слика требало би да открије сушт минулог времена, да биографију лирског субјекта поткрепи непотрошеном естетиком и омогући жељама да размакну рам логоса... То је права линија одбране од пролазности.

* * *

Још је теже рећи шта је поезија и шта је језгро песничке речи. Теоретичари непрестано понављају мисао о редефинисању поезије, али тај процес је несводив на једно одређено време и једноставно у надилажењу поетичке ограничености не пристаје на једну формулу без обзира колико је применљива у пракси и разарању Истог од чега почиње грађење Другог. Утолико је на парадоксу проверавана, али њена прикременост је извесна у трагању за не – реченим и покушају да разлике између означитеља и означеног сведе на најмању меру. Сржи песничке речи, намагнетисане емотивном енергијом, супротстављена је спознаји и потпуном разјашњењу. Многи тумачи и ученици мисле да знају све о поезији, од чега се састоји, какве мисаоне рефлексије изазива, којим путевима долази, шта плоди и значењски привлачи, зашто стварном супротставља имагинарно, реминисцентност хладнокрвно готових метафора, егзистенцијалну звиждућу иронијском зрачењу, модерност традицији и обратно, али сами када песму напишу, неретко репрезентују песнички дилентатизам.

* * *

Песник је у првом реду мостоградитељ, између себе певајућег и тишости у којој Сабеседник зависно од свога разумевања, али још више од духовне снаге, успева да зачне преображајност певаног, као нешто своје, неодвојиво од личног именика и некапонизоване граматике осећања. Заправо, песник себе утрађује у реч, а самим тим обогаћује језик непатвореном живом супстанцом свога бића, свога мишљења које затајним струјањем

претвара алогичност у опредмећену појмљивост... Уосталом, песнички језик колико год да припада индивидуалним својствима толико захвата универазлне датости, раствара окамењене вековите метафоре и осваја испочетка симболичку свежину именовањем различитог у истом. На тај начин антиципира новост – односно магичне честице, пре свега подстицајне у разбијању окоштале семантике и стандардизованих песничких елемената. Свакако, дуг је и по много чему непредвидив пут до тачке, после које Читалац осећа непорециво благодатни удар ослобађајућег ефекта, прелазак из не – речи у реч брујну, сличну зањиханом звону – никада пре слушаном и онеобичном у мелодиозном извирању самогласника који условљавају песмотворност. Истовремено, мелодија са свим својим таласима продире у душевне скривнице и плоди метафизичко семе у посуди на којој је написана реч: поезис, тумачена на више начина, али потпуно недешифрована, иако се чини песмотворима и дешифрантима да су објаснили свеколике основне елементе песничког тајнописа. Сваки пут изнова, освајањем једног духовног хоризонта, успињањем на изазовни вис, показује се нов простор и нов пут у Непознато. У томе су магична својства путовања и непрестаног кретања за сенком непредвидовог путовође преко освојених поетичких граница.

* * *

Тешко је рећи, када сам омађијан зрацима чаровите светиљке, наслутио смисао свога постојања и непристајањем на већ виђено, именовано без запитаности да ли постоји другачије, певано и недопевано у девичанским пределима неизречја. Заправо, то неказано, у процепу између стварности и илузије, поседује покретачку моћ и наговештај још дубљег силаска у загонетку. Ту се плодила песничка реч. Ту се назирао кључ од космичког ковчега испуњеног безмерним тајанством и златоносном магмом.

Др Велибор Лазаревић – Бела Вода

СУДБИНА И ПОЛОЖАЈ КУЛТУРЕ НА СЕЛУ

СУДБИНА И ПОЛОЖАЈ КУЛТУРЕ НА СЕЛУ (НА ЗАВИЧАЈНИМ ПРИМЕРИМА)

Села имају право на културу, као што га имају и варош и градови Србије и на повратак свог новца који улажу кроз разна плаћања у општинску касу. Села имају право на равноправност.

Неопходно је културне вредности и садржаје одржавати и подстицати подједнако и у градовима и у селима јер у селима, бар званично, не живе грађани другог реда.

Свакако да у расподели буџетских средстава треба да буде одлучујућа креативност и инвентивност програма. Дакле треба да и у финансирању постоји лествица вредности. Треба вредновати креативност и разноврсност као и бројност квалитетних културних садржаја који не копирају друге.

Неопходно је систематско стварање навика и потреба за културом на селу. Креативна култура и уметност села не смеју више бити маргинализоване од стране урбаних властодржаца.

Ентузијазам у култури на селу слаби, а професионални кадар га недовољно замењује.

Култура живљења на селу је на веома ниском нивоу пре свега и због ниског нивоа културе понашања комуникације и толеранције.

Културно-историјски и споменици природе су угрожени и недовољно заштићени. Еколошка свест као део културе је веома угрожена у сеоским срединама. Док је у градовима у границама пристојности. Томе доприноси и недостатак адекватне инфраструктуре која би допринела цивилизованом начину живљења.

Села су нам еколошки угрожена, а очување здраве природе (вегетације и воде) и здраве хране увођењем органске производње треба да нам буду приоритет у политици развоја села.

Градска позоришта не дају своје представе по селима, а требало би јер је драмска уметност веома мало присутна у нашим селима.

Уочено је да где има културе има и услова за опстанак младих на селу. У противном младост одлази у градове а села се гасе што треба што пре спречити. Пре свега због тога што се услед одсељавања из села стварају дупли социјални проблеми како у селу тако и у граду. Села пусте, а градови су пренатрпани подстанарима и израженим бескућништвом породица.

Неопходно је у нашим селима створити просторе за културу јер су често упропаштени неопремљени или не постоје.

Треба побољшати културу живљења, понашања комуникације и толеранције на селу разним едукативним програмима који би се дугорочно и систематски неговали.

Треба оснивати креативне и стваралачке радионице за младе кроз занимљиве, модерне и добро осмишљене програме. Тако би се смањила њихова опсесија кафићима и играоницама јер млади на селу, више него у граду, у беспослици, и беди постају бадавџије и доконаши огрезли у песимизму и безнадежности.

Корисно би било при свакој сеоској библиотеци или школи инсталирати рачунаре са интернет мрежом за јавну употребу и обуку сиромашних корисника.

За сву омладину неопходно је ограничити рад угоститељских објеката до 24 сата јер се млада популација самоупропаштава боравком у кафићима најчешће од 22 сата до јутра утапајући се у алкохолу, дуванском диму, кући и дроги.

Неопходно је што пре заштитити све културне и историјске и природне вредности наших села јер се о њима веома мало води рачуна те пропадају, а села остају без драгоцене културне баштине.

Потребна је још већа подршка градова сеоским културним установама и организацијама јер се још увек

већа средства додељују градовима а мање селима иако половина српске и завичајне популације живи на селу.

Потребно је још веће повезивање градских институција културе са сеоским јер постоје програми који се још интензивније него до сада могу размењивати и позајмљивати.

Такође је потребна још већа сарадња у култури између самих села јер су и ту могућности неограничене и још увек слабо искоришћене.

Културне институције града и села подједнако треба да буду едукативни и културолошки сервиси грађана. Зато је неопходно уз помоћ КПЗ и других институција штампати регионални календар културних догађања градова, општина и села како би се избегла до сада присутна преклапања у датумима и садржајима што је ишло на штету публике.

И на крају да закључимо нема малих места и не треба да их има у српској култури већ има места са културом, визијама и идејама и оних без њих. Зато својом културном политиком омогућимо нека цветају хиљаде различитих цветова у култури који ће богатити наш духовни живот јер богатство је у различитостима, равноправним могућностима и врхунској креативности.[10]

Л. В.

---

[10] Излагање са Округлог стола о теми "Судбина и положај културе на селу" који је у оквиру Колоније "Моравски цароставник" одржан 1. септембра 2009. године.

Летопис књижевне колоније Моравски цароставник

Летопис Књижевне колоније Моравски цароставник и Симпозијума вајара и сликара *Раде Боровић*

Јесења културна сезона у Белој Води у организацији Културног центра Крушевац, Огранка Вукове задужбине и КУД Ратко Јовановић започела је сликарском колонијом у којој су учествовали сликари: Милош Антоновић и Драгољуб Босић из Краљева, Јелена Гвозденовић, Мијодраг Јанковић и Мирко Николић из Крушевца, те Милош Васић и Дарко Ђурђевић из Трстеника. Потом је у новоотвореном Музеју клесарства и вајарства Моравске школе у Народном дому одржан *Симпозијум сликара и вајара Раде Боровић* посвећен поетици Светомира Арсића Басаре вајара и академика из Београда, Драгише Обрадовића академског вајара из Врњачке Бање и Милана Ђокића, академског сликара из Краљева.

Књижевна колонија Моравски цароставник започела је књижевним обредом под називом *Од извора писмености до извора живота* и уводним словом др Велибора Лазаревића о древној беловодској писмености, а окончана кићењем беловодске чесме венцима поезије и читањем песама о води. Извлачењем моравског белутка испод шешира румунског песника Никите Станескуа, власништво Радомира Андрића, за домаћина књижевне колоније 2010. изабран је Зоран Пешић Сигма, песник и уредник часописа Градина из Ниша.

У програму *На светим водама Мораве* који је одржан на беловодској скели на Морави, која је претворена у својеврсну сцену, певали су Радован Николић из Беле Воде, Катарина Вешковац из Крушевца, Павле

Панин из Јасике, Анастасија Пешић из Ниша, свирали Милан Милиновић из Гавеза на хармоници и Јелисавета Пешић из Ниша на обои. Беседио је проф. др Павле Бубања из Крушевца, а поезију су читали Радомир Андрић, Миљурко Вукадиновић и Мићо Цвијетић из Београда, Слободан Павићевић из Крагујевца, Александар Дрндаревић, Радивоје Миладиновић и Срећко Јовановић из Ћуприје, Зоран Пешић из Ниша и Милица Марковић из Трстеника и Љуба Обрадовић из Крушевца. Домаћин Колоније је био Радошин Зајић из Трстеника.

У понедељак је у Белој Води одржан округли сто о теми *Судбина и положај књижевности и културе на селу* уз учешће посленика културе из Крушевца, Трстеника и околине.

Миљурко Вукадиновић, Батајница - ВОДОВАР

ПОЕЗИЈА
У СЛАВУ ВОДЕ И КАМЕНА

Миљурко Вукадиновић

ВОДОВАР

А вода усече мути камен,
а беловода посече небо,
у парампарчад.
од небеских посекотина
што онде падоше
шесто-млаз шикну
један за небесницу,
један за каменицу,
један за посеклину,
један за жедне и птице
један за неумивене и стоку
један за преосталу земницу
А над водом – Крст
Божји течан прст!

Зоран Пешић Сигма, Ниш

МЕСТО ЈЕ БЕЛО

Зоран Пешић Сигма

МЕСТО ЈЕ БЕЛО

Место је бело
моје бело није као твоје
ноћ је бења од карличне кости
аборицанског цина спавача
твоја кошуља је бења од сна
светли у пустињи
пустиња светли у језеру
Аборицани премештају Белу Воду белим сновима
ми смо овде сувишни кажу нам
наше бело није као ваше бело
одлазите
Немамо где да одемо
ноћ је бела кажемо
не сналазимо се на овом белом песку
испод Беле Воде кажемо
Тражимо улаз у нормалне ноћне море
свет је такав као створен за ноћне море
твоја кошуља се лелуја на белом ветру
лелуја на води
где је у њој твоје тело
цин сања своју прошлост
тако опстаје као кост
коју додирујеш знатижељан
тако постији у сну
као туђи бели додир
бели додир Беле Воде
у белом сну песак се развејава
и свако се зрно истаче у белу капљу
и сваки се сан развејава у промашаје
значење је љубав
а нема га у доброти
добро је судњи дан
а нема га у белом времену

бело време је крај ове реченице
На пустој плажи у Викторији
на месецу,
на равном крову белог Ниша
оцењују се беле тачке смисла
моје бело није као твоје
Бели цин сликар сања наше стрепње
и смеје се хиљаду година
сутра престаје смех

Небојша Лапчевић, Крушевац

ЧИТАЊЕ ВОДЕНОГ КРУГА

Небојша Лапчевић

ЧИТАЊЕ ВОДЕНОГ КРУГА

Још гледам
благи прелаз
из ноћи у ноћ

један
по
један
удишем водени круг
удишем дно вододелнице
удишем утемељену повест ишчезлих вила
удишем из праслика распршена ватришта
удишем ведре просторе овлажене сновима
удишем праисторију с њених праусана
спреман за укрцавање

кап
по кап
од воде
до воде
нетремице откривајући водоземне путеве
нетремице тумачећи нечитке слике
мале записе од коралних грана
од немоћних воденастих талисмана
на леђима Вавилонске звезде
попут подморнице
поринуте у кишне снове

благим прелазом
из праноћи
у ову ноћ

Радивоје Пацко Миладиновић, Ћуприја

МОРАВА МОГА СРЦА

Радивоје Пацко Миладиновић

МОРАВА МОГ СРЦА

Још сам био на њеном врелу.
Јутрос ме буди са првим зраком
Данас ћу опет по невиделу
Пловити њеним бистрим врзаком.

Сутра већ ушћем на њеном уширу
Дереглијом старом тегличу мреже.
У подне, зноја у рајском виру
Ловићу врзе шаране свеже.

Дан ће за даном у хитњи проћи
У кући њеној што ко крк светлуца
Чекаћемо љубав која ће доћи;
Морава и ја, радост мог срца.

А ви што са нама другујете
На сећање вам и пој и слава.
И немојте дуго да тугујете
Кад нестанемо и ја и Морава.

Нека вам вила, краљица вода,
Испуни жеље, надања, хтења.
Морава је мати српскога рода
У чијем се крилу ништа не мења.

6.09.2009
Бела Вода

ПОХВАЛА ДОМАЋИНИМА И ЧУВАРИМА ВОДА И ВОДОТОКОВА

ПОХВАЛА ДОМАЋИНИМА И
ЧУВАРИМА ВОДА И ВОДОТОКОВА

Вама који јесте, славу сада појем,
Часним домаћинима великога срца.
Вама што духом, снагом и бројем
Носите славу са искром сунца.

Данас ви јесте, сутра ће други
На плећа понети наслеђа време.
У свакој капи као у дуги
Окаплотиће се простор и време.

Ви, мали људи великих дана,
Стојите у слави Господњег чина,
Да сваким даном будете брана,
Принос и жртва оца и сина.

А кад све прође и вода жива
Потекне, записи у сваком вилу,
Биће ко суза што се не скрива
У свакој души ко на појилу.

6.09.2009
Бела Вода

Сестре Пешић из Ниша

Милан Милиновић, Гавез

Братислав Спасојевић, Павле Бубања и Љубиша Бата Ђидић

Миљурко Вукадиновић

Радомир Андрић Роко

Мићо Цвјетић

Братислав Спасојевић

Небојша Лапчевић

Радивоје Миладиновић Пацко

Павле Бубања

Павле Панин

Раде Јовановић – председник МЗ Бела Вода

Александар Дрндаревић Сингер

Слободан Јовановић Стубички

Милица Марковић, Трстеник

Беловодсака писменица – камрн мудрости (10 – 15 век пре нове ере)

Миодраг Јанковић, сликар

Љубодраг Обрадовић и Радомир Андрић Роко

Миљурко Вукадиновић и Мики Стаменковић

Радоје Савић са супругом и Мики Стаменковић

Виктор Б. Шећеровски - Београд

Милица Марковић, Трстеник

Слободан Павићевић

Радомир Андрић

Миљурко Вукадиновић, Београд

Љубодраг Обрадовић и Слободан Јовановић Стубички

Томислав Симић, Миљурко Вукадиновић и Радивоје Миладиновић Пацко

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2010.

Радивоје Миладиновић Пацко

ОДА ВОДИ

Оно што је ваздух, животна ведрина,
Оно што је вино крв Божијег Сина,
Оно што је воће извор сваке сласти;
То је извор вода љубави и страсти.

Вода је богатство сјајније од злата.
Вода је дар неба: награда и плата.
Вода је крштење и знамења разна;
То је све на свету: награда и казна.

Извориште душе у сузи се скрива
И крв кроз срце светом водом плива.
На извору живом и црква се зида,
Јер вода је Живот, флуид свих флуида.

Трећа срећа – Љубодраг Обрадовић

Љубодраг Обрадовић

Трећу годину заредом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 05.09.2010. године, реализована је јединствена песничко-културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* чији је идејни творац Др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују Културни центар Крушевац, Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода.

На манифестацији, која Мораву претвара у сцену, учествовали су песници: Љубиша Бата Ђидић, Драган Јовановић-Данилов, Љубодраг Обрадовић, Борислав Благојевић, Јелена Протић-Петронијевић, Верољуб Вукашиновић, Радивоје Миладиновић Пацко, Александар Дрндаревић Сингер, Небојша Лапчевић и други... Јелена Протић Петронијевић прочитала је своју беседу о води, која је као порука у боци отпловила низ Мораву

Наравно, поред песника ту су били и акдемски вајари и сликари који су реализовали СИМПОЗИЈУМ ВАЈАРА И СЛИКАРА "РАДЕ БОРОВИЋ", као и врсни музичари, тако да је програм био оригиналан, свеобухватан и непоновљив... Па изволите, погледајте детаље и уживајте...

/Текст – Љубодраг Обрадовић/

5. септембра 2010. - 17 сати: **Симпозијум вајара и сликара "Раде Боровић"**: Присутне је поздравио Раде Јовановић, председник МЗ Бела Вода а Симпозијум је водио Велибор Лазаревић. Учествовали су: Миодраг Д. Протић, сликар, теоретичар и историчар уметности, Мирослав Анђелковић и Вукашин Миловић, академски вајари.

18 сати: У поетским обредима ``Од извора писмености до извора живота`` учествовали су песници Драган Јовановић Данилов,(Пожега) Верољуб Вукашиновић, (Трстеник), Јелена Протић, Небојша Лапчевић, (Крушевац), Борисав Благојевић, Радивоје Миладиновић (Ћуприја). Белутак за домаћина Колоније 2011. извукао је Борисав Благојевић из Ћуприје.

19 сати: У музичко - поетским обредима „На светим водама Мораве" учествовали су: Бранко Живановић из Бошњана и Велибор Лазаревић (дијалог из песме "Ој Лазаре на води возаре"), Риљачки лејкаши (као инструменталисти и певачи), певачи: Радивоје Симић, Душанка Вељковић и Слађана Ђорђевић (из групе „Бисер"`), Мића Живановић из Крушевца, инструменталисти Војин Алексић, виолина, из Крушевца Милан Малиновић, хармоникаш из Гавеза. Поред раније наведених песника учествовали су и: Љубиша Ђидић, Љубодраг Обрадовић из Крушевца и Александар Дрндаревић Сингер из Ћуприје. У сценском делу програма учествовали су још: Ружица Петронијевић из Крушевца, Никола Гајић и Бранко Тодоровић, из Беле Воде, Томислав Јовановић и Драгиша Милићевић скелеције, Зоран Милићевић, ватромет.

Сценарио и режија: Велибор Лазаревић. Беседа о води и порука: Јелена Протић - Петронијевић. Помоћ у чамцима и другим потребама: Друштво за спортове на води из

Трстеника (Драган Гаги Радовановић, Слободан Боба Станковић, Драган Ружић, Милун Трошић, Драган Дрндаревић и Бане Милић), Ечке, Александра Дрндаревића - Сингера и Радивоја Миладиновића - Пацка, Јавног предузећа „Ната Вељковић"... Медијска подршка РТК ... Организатори: Културни центар Крушевац, Огранак Вукове задужбине, КУД ``Ратко Јовановић`` и МЗ Бела Вода.

Објављено у часопису:

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК, Годишњак за књижевност, културу, уметност и науку Година III, бр. 3, децембар 2010. Издавачи: Огранак Вукове задужбине у Белој Води, КУД „Ратко Јовановић" Бела Вода, Трг културе и уметности бб, 37253 Бела Вода

Учесници и гости Симпозијума вајара и сликара „Раде Боровић" на вајарском платоу у Белој Води 5. септембра 2010.

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК ПО ТРЕЋИ ПУТ У БЕЛОЈ ВОДИ-Јелена ПП

У недељу, 5.септембра2010. године, у Белој Води су одржана два већ традиционална програма - Симпозијум вајара и сликара Раде Боровић и Књижевна колонија МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК. Организатори и покровитељи ових дешавања су Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и Месна заједница Бела Вода и Културни центар Крушевац.

Разговор на тему вајарства и стваралачког поступка у камену и других области ликовне уметности вођен је у Музеју клесарства и вајарства у Народном дому. Учесници овог скупа су били: Миодраг Д. Протић, историчар уметности, Никола Кока Јанковић, акад. вајар, Вукашин Миловић, акад. вајар, Горан Фуруновић, акад. вајар, Мирослав Анђелковић, акад. сликар и Зоран Васиљковић, акад. вајар. У стваралачком амбијенту скулптура и розета од беловодског камена, било је задовољство слушати ствараоце који се боре управо са каменом, али и металом и другим материјалима, обележавајући их сопственим изразом. На ово, треће по реду, културно дешавање, посебно је поносан Раде Јовановић, председник Месне заједнице и уз Велибора Лазаревића, најупорнији да се и овај ЦАРОСТАВНИК одржи.

Како је је један од домаћина и покретача ових дешавања, Велибор Лазаревић, назвао-Музичко поетски обреди дешавали су се крај чесме у Белој Води за коју рекоше да јој нема равне по лепоти у Србији, а затим на скели на Морави.

Учествовали су песници: Драган Јовановић Данилов, Верољуб Вукашиновић, Борисав Благојевић, Љубодраг Обрадовић, Љубиша Ђидић, Небојша Лапчевић, Радивоје

Миладиновић Пацко, Александар Дрндаревић Сингер и Јелена ПротићПетронијевић.

Догађај крај Чесме је имао назив ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА и ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ. Венчићима цвећа наранџасте боје овенчана је чесма са сваке стране где вода истиче. И речена је по једна песма о води.

На Беловодској скели нашли су се сви гости, а учествовали су поред песника и музичари, вокални солисти, народни певачи, оперски певач и група Риљачки лејкаши. Треба поменути имена певача: Радивоје Симић, Душанка Вељковић, Слађана Ђорђевић, Бранко Живановић, Властимир Миладиновић, Мића Живановић. Атмосферу је обојила и хармоника Слободана Рацића, али и виолина Војина Алексића.

Бакље које су осветљавале пут скели и чамцима држали су млади Беловођани у народним ношњама, а посебан доживљај био је слушати стаситог народног певача Бранка Живановића из Бошњана који се добро чује и са друге обале... Радивоје Симић и Мића Живановић певали су пловећи Моравом у чамцима, а у једном тренутку појавио се чак и ватромет на сред реке, да се памти до следеће године и новог сусрета са Моравом.

Од организатора добила сам задатак да напишем беседу о води, коју сам прочитала на скели, а онда смо је ставили у флашу и као поруку послали је низ реку.

Јелена Протић Петронијевић

Јелена Протић Петронијевић, Крушевац

БЕСЕДА О ВОДИ – Јелена Протић Петронијевић

Говорити о ваздуху, хлебу, сунцу и води – подједнако је важно и тих неколико речи превазилазе све остале, оне су део апсолута, носе тежину живота и непорециве су.

Међу њима једна изазива асоцијације на плаво, на провидно, чисто, бистро, на утољену жеђ, на огромну површину језера, хук реке или потока, на каскаде и пенушање преко камења, на величанственост водопада, на свете изворе крај храмова...Поменули смо само део појавних облика које обједињава једна реч. А где је лед? Где је киша? Где су оазе у пустињи, или фатаморгана у нечијем жедном сну?

Говори се о предстојећем безводном периоду, јер смо природне резерве немилице трошили, пореметили смо равнотежу, јер смо се у све умешали мислећи да нам је све

на корист... Материјалну корист, наравно. Помислили смо да нам је дато да можемо да пуштамо кишу, да заустављамо реке и да господаримо водом.

А вода је светиња и услов живота. И моћ воде је непрегледна.

Сва сила воде у океанима заустављa дах при помисли на просторе и дубине, на неистражене делове воденог света и на помахнитале таласе-освајаче и рушитеље бродова, насеља, људских живота...

Како је човек мали пред силом воде која му је и спас и претња... Сваког дана сазнајемо информације или о недостатку воде за пиће или о поплавама равним библијском потопу... Или слушамо и гледамо језиву хорор-причу о цунами таласу који је ноћна мора туриста, морепловаца, рибара, па и многих других људи широм света.

Вода одржава у животу милионе жедних, али вода обара *Титаник*...

Спајање са водом на језеру или реци, можда подсвесни ритуал уласка, представља неупоредив доживљај у односу на било који други. Доживљај мора је сасвим посебан. Мирис дуго остаје у нама, море је симбол бескраја, неосвојеног, привлачног, застрашујућег... Одмор за очи. Као и водопади, па и фонтане које човек ствара у покушају да усмери воду, да је начини својом слушкињом, па и зарад лепог. Фонтане су израз благостања друштва, високе креативности и настојања да се нешто лепо, водом оплемењено, остави за будућност као споменик, као уметничко дело. Вода тако постаје живи део споменика. Тако је и са чесмом. Спој лепоте камена и воде. Најчешће. Традиција налаже поштовање извора и чесме коју нам је неко оставио. Мислио на жеђ свих намерника.Чесма у

Белој води привлачи вас да пријете. Да додирнете све млазеве, да саставите руке и да пијете. Да своју непресушну жеђ некако утолите. Да лице умијете и да прогледате после тога. Да се освежите у врелом дану. Та чесма је препознавање и обележавање села за увек. Села које је и реком обележено.

И само гледање водене површине у трагању за обалом на крају плаветнила јесте, такође подсвесно трагање за исконом, за самим собом, за границама сопствене душе.

И на крају, као и на почетку, остају нам извори и чесме, вода која лечи, чесме које треба чувати иако вода наизглед тече непресушно... Али, ништа није непресушно, па ни свети извори на лепо уређеним местима, са натписима у камену, са порукама градитеља који су завештали некоме будућем да чува светињу и да о њој брине.

И овај сусрет је део тог завештања да се чува чиста вода. Да се одржи чесма и да се остави за некога ко ће тек доћи а биће жедан.

Уз ову реч о води и камену благодано иде и песма.

ПОРЕД ЧЕСМЕ У БЕЛОЈ ВОДИ

Нека блиста
Нек је чиста
Нек је увек свима иста
Богомдана
Благодана
Нека тече као време
Вода која овде крене
Нек се вију нове песме
Око ове старе чесме

Јелена Пропић-Петронијевић

Небојша Лапчевић, Крушевац

МОРАВА, НОЋНИ ВИНОРУЈ

Лебдим, сад пјано,
над телом света,
дубоки снови, а мисли тмурне,
кад међ' брезама завичај вечан,
све ближе, ближе
пут месечја млечан.

Лебдим, сад пјано,
док чаша жучи, и виноруј капље,
врти ме, врти
и као Морава нестајем тихо
у вировима смрти.

Са небеског свода
све звезде језде,
као мала
богињава деца,

и пјане ноћи
навиру ми, навиру
на влажне очи.

БЕЛОВОДСКИ СОНЕТ

Рајку Петрову Ногу

Врсни песник, стихом сав од злата,
златним пером држи све у складу
држи белу воду у обреду
држи бели камен за свог брата.

Тешком миш'цом али златном
руком
као вајар кад длетом открије
нову мис'о док жар жељу лије
клешућ' срце под небеским луком.

Кад то виде и бели анђео
тихо спусти два сунашца бела
једно, рече, за овај предео,

друго сунце нек на груд'ма цвета,
анђ'о кресну ватру све до чела-
родила се из стиха розета.

Драган Јовановић-Данилов

Драган Јовановић-Данилов

СПАЉИВАЊЕ РУКОПИСА

Песник, као и гавран, рађа се већ стар!
Сто ми је година и време је
да у спокојној овој журби спалим
рукописе који су били део мог тела.
Не може се у руци држати реч.
Нити напољу треба да остане оно
што потиче изнутра.
Осветлио сам своје тамнице.
Дуго сам дрхтао и чинио да други дрхте.
Сада се враћам својим стопама у снегу

да избришем трагове пролаза.
Спаљујем песме као варке
које светлуцају да би ме подсетиле на себе.
Никог не занима ничији бол, ето,
зато сам себи приредио забаву.
Велики мир окружује ову ватру.
Горе песме као изасланици
које увек шаље неко други.
Горе најлепше могуће речи,
да више не буде трагова.
Недовршен је сваки покушај.
На кога се овај зид срушио?
Ни последње жеље пред погубљење немам.
Спаљујем све рукописе осим овог.
Ко ме у овом тренутку не види,
тај ме никада није видео.

НАША АГОРА

А онда су се појавила моја тачна привиђења.
Ја сам археолог који не зна зашто копа.
Пробудио сам се у чекаоници железничке станице.
У пет сати ујутру, кад свитање разгрће таму
и буди руже у прозорима, ова чекаоница је
наша агора, грчко наше састајалиште где свако
беседи својим привиђењима.
Жене су нам овде свима заједничке.
На клупама полегла су тела бескућника.
Из мемљивог бифеа излази лупеж и, лица мрког
као коњак, пиљи у зачудне путнике.

Циганка, прекомерно млада, извадила је из кошуље
дојку, шиљату као крушка и дете сад сиса,
све док не утоне у сан.
Болно је познанство са огледалом у станичном
заходу; ово је огледало испред кога нема никога.
Ниједан путник није нигде стигао, ни скривач се
нигде није сакрио; године у којима је изгледало
да постојимо корење су које свако може ишчупати.
Није остало ништа што би се могло ставити на вагу.
Ова чекаоница је наша агора и дом наш,
а и дом је место изгнанства на коме се сета,
као равница, шири до коначног недостајања.
Ништа не може угушити неизбежне речи,
јер оне су нечујне и упорне као време.
Зашто су баш овде морале бити неизговорене?

Борисав Бора Благојевић, Ћуприја

СРОДНЕ ДУШЕ

Сродне душе да постоје
Морале би да се нађу
Морале би да се споје
Ко две лађе у безнађу

Сродне душе не постоје
Ал постоје неке друге
Душе што су увек саме
Пуне бола пуне туге

Сродне душе не постоје
Ал' постоје друге неке
Душе што су тако близу
Раздвојене и далеке

Сродне душе не постоје
Али постоје душе сличне
Душе што се среће боје
Па остају непомичне

Сродне душе не постоје
Ал постоје душе нежне
При сусрету што се топе
Уз погледе неизбежне

Сродне душе да постоје
Зар ја своју не бих срео
Ма колико и да нећу
Зар бих таквој одолео

Сродну душу можда сретнем
Ко зна када једног дана
Слутим да ме она тражи
Тражимо се годинама

Др Велибор Лазаревић и Борисав Бора Благојевић

Верољуб Вукашиновић

Верољуб Вукашиновић

МОЛИТВА ЗА ИЗВОР

Да не пресахну извори
Молим те источниче

Да зденац се не затвори
Из кога бистра дотиче

Вода што ме појила
Жубором вечне свежине

Што ми је мисао спојила
Са тајном Твоје Дубине

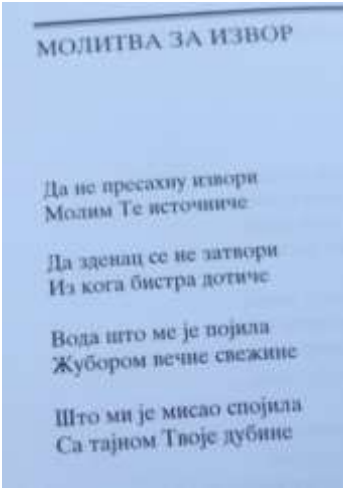

ВОДА

У дубок бунар
(земљино бедро)
спустих старинско
дрвено ведро
Пречиста вода
предамном игра
врти се у њој
сунчева чигра
Свежина њена
душу ми пои
бистра још грлом
гргољи мојим

Песме *ВОДА* и *ПЕТ ПЕВАЊА ПРЕД МОРАВОМ*
Објављене су у часопису:
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
Годишњак за књижевност, културу, уметност и науку
Година III, бр. 3, децембар 2010.

Издавачи:
Огранак Вукове задужбине у Белој Води
КУД „Ратко Јовановић" Бела Вода
Трг културе и уметности бб
37253 Бела Вода

ПЕТ ПЕВАЊА ПРЕД МОРАВОМ

1.
Прими ме Мораво да приморавимо
Жеђ за даљинама, да заборавимо
Далека острва, мора и мраморја
И светла градова испод звездогорја,
Да по врбацима звезде љубакамо,
Да с јатима врана над водом гракамо.

2.
Прими ме Мораво стих да жуборимо,
Из тајних дубина жубор да зборимо,
Да кроз језик претка до твог дна ронимо,
Па да са звоника брдских зазвонимо
На сва звона да још увек јеси она славна
На сва звона да још увек јеси водоплавна.

3.
Прими ме Мораво овде где сја трска
У просјају трсја где с јесени прска
Грозд опијен сунцем међу чокотима.
Нека будем овде и нека ме има
У тим пределима који су се стисли
Пред ветром што ломи трску која мисли.

4.
Прими ме Мораво да се дотичемо
Воденичког точка и да протичемо,
Кроз вирове снагу да распирујемо,
Кроз тишаке жудњу да примирујемо
Дане да дужимо, ноћи да крађамо,
Да у круг кружимо и да се враћамо.

5.
Прими ме Мораво да се још волимо
Са купачицама, да се разголимо
У чулности лета, у светлости млађа,
Нек ври мрестилиште, нек се живот рађа.
Да се обновимо и разборавимо,
Прими ме Мораво – да се моравимо.

Радивоје Миладиновић Пацко

Радивоје Миладиновић Пацко и Борисав Бора Благојевић

Са симпозијума вајара и сликара "РАДЕ БОРОВИЋ": др Велибор Лазаревић, Мирослав Анђелковић, проф ФПУ, Драгиша Обрадовић, Вукашин Миловић, председни УЛУС-а, Миодраг П.Протић, Раде Јовановић и Радоје Сремчевић

Певачи и Лејкаши из Риљца

Скелеција на Морави

Миле Весић – фотограф из Јасике

Јелена Протић Петронијевић

Јелена Протић-Петронијевић и Др Велибор Лазаревић

Мића Живановић и Ружица Петронијевић

Мирослав Мића Живановић (десно)

Јелена Протић Петронијевић

Војин Алексић

Јелена Протић Петронијевић и Мића Живановић

Риљачки лејкаши

Драган Јовановић-Данилов

Радивоје Миладиновић Пацко

Љубиша Бата Ђидић

Публика на скели

Радивоје Симић

Љубодраг Обрадовић, Небојша Лапчевић, Ружица Петронијевић, Драган Јовановић-Данилов, Јелена Протић Петронијевић

Борисав Бора Благојевић

Љубодраг Обрадовић

СЕЋАЊЕ

Поља су данас друга,
пејзаж исти, а нов.
У душу се увлачи нека туга,
срце замара тупа бол.

Морава шуми, шум све јачи.
Лебдео сам ту од среће.
Данас то ништа не значи,
земља се данас другачије окреће.

Испод врбе зидао сам замак,
сад ту коприва клија и расте.
Моје мисли обузео неки мрак,
ниоткуд више ни једне ласте.

Нигде ветра, све мирно.
Гледам око себе празно.
Ко ли ми то у срце дирно
и нестао нечујно, мазно?

Да ли нека жена
или моја машта?
Не! За све сам само ја крив,
а срце себи најтеже праштa.
Корачам! Морава шуми,
још сам жив!

Нећу проживљену младост да коцкам.
Идеале бранићу,
мада је време друго.
А то што срце помало боцка,
саставни је део живота дугог.

Небојша Лапчевић

Александар Дрндаревић Сингер

Женска вокална група “БИСЕРИ“

Женска вокална група “БИСЕРИ“

Верољуб Вукашиновић

Ватромет на Морави

Лекјкаши из Риљца

Радивије Миладиновић Пацко

ЛЕГЕНДА О КНЕЗУ ЛАЗАРУ

Цар Душан Силни, имао је две сестре, једну, која је била старија од њега и другу, која је била млађа. Обе су живеле на његовом двору. Старија сестра је била задужена да се стара о царској трпези, а млађа да надгледа царске одаје. Старија сестра је била снажне телесне грађе, овалног, по мало грубог лица, плавих очију и јако изражене браде. Била је стамена, смирена особа, јаке воље и изузетне снаге. Да није била жена, личила би на старијег брата Душановог.

На Душаноном двору, као и на свим тадашњим дворовима, сплеткарило се и коване су разне завере. Тако се десило да су сплеткари оцрнили код цара и његову старију сестру, подметнувши јој да је хтела да га отрује. Пошто је у то време Душан објавио свој законик, а по њему је царска породица била недодирљива, Цар Душан је дао да јој се суди. Камарила, која је била у лику прве владе, коју су чинила дванаест најзнаменитијих краљева и кнезова, пресудила је да је крива и осудила су је да се баци са највише куле у водени јарак, који је окруживао зидине дворца. Казна јс одмах извршена, а осуђеница није имала право жалбе. Тако је завршила најстарија сестра Душанова.

Много година касније, Цар Душан је ишао неким послом у Дубровник да би наплатио закупнину за два острва, која је дао под закуп Млетачкој републици. У повратку требало је да заноћи у селу Грбље у Боки Которској. Грбљанском кмегу је дојављено да ће Цар да заноћи у његовом селу и да припреми конак и вечеру за цара и његову пратњу.

Домаћица кметова је преузела на себе да спреми вечеру за цара, а да се остали побрину за пратњу и коње.

Када је цар дошао, постављена је трпеза и он је почео да вечера. У једном тренугку пробавши јело, застао је зачуђен и запитао ко је спремао за њега вечеру. Рекли су му да је то спремила кметова жена, а он је заграђио да му је доведу. Када су жену извели пред цара, држала је за руку дечака од неколико година. Цар је видевши је поскочио изненађен.

-Ти!?

-Да ја сам брате.

-Сазнао сам доста касније да је све била смишљена интрига, али је било касно да било шта учиним. Опрости ми ако можеш.

-Већ сам ти опростила.

-Кажи како да ти се одужим и надокнадим ти сву бол и патњу коју сам ти нанео.

-Мени је овде добро. Имам дом и мужа. Мени ништа не треба. Одужи се њему, рече и показа на свога сина.

-Како се зове? – Питао је цар.

-Лазар, Лазар Гребљанонић – рекла је смерно, док су јој се сузе сливале низ лице.

Душан Силни је прихватио дечака. После Уроша и Гроздане, био му је то најближи рођак. Цар Душан је имао обичај да при свом двору за разна задужења поставља првенце својих великаша. Они су на неки начин били залога за поштовање апсолутне власти Душанове. Лазар је неколико година био задужен за царску ергелу. Кад је стасао, цар је на темељима Илирског града Круше саградио тврђаву и оженивши га са Милицом ћерком кнеза Вратка (Југ Богдана) поклонио је са припадајућом земљом Лазару и унапредио га је у кнеза.

Према легенди, на Косову је храбро бранећи Србију и српство, погинуо Лазар Гребљановић, Душанов сестрић, а не Лазар Хребељанонић, син Прибца Хребељановића.

Радивоје Пацко Миладинонић

Публика на Беловодској скели на Западној Морави

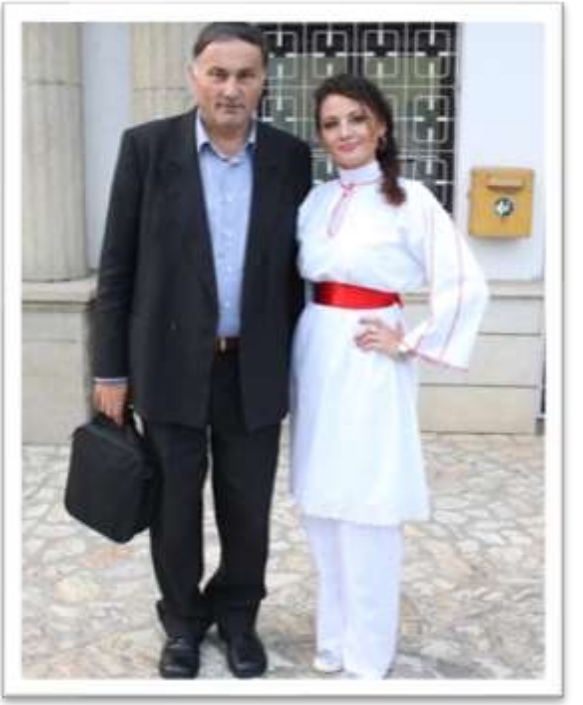

Љубодраг Обрадовић и Ружица Петронијевић

Недеља, 05. септембар, 2010. год.
ВУКОВА ЗАДУЖБИНА,
КУД РАТКО ЈОВАНОВИЋ И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
Културни
центар
Крушевац
СИМПОЗИЈУМ ВАЈАРА И СЛИКАРА РАДЕ БОРОВИЋ
Учесници
Миодраг Д. Протић, ист. уметности
Никола Кока Јанковић, академски вајар
Вукашин Миловић, академски вајар
Горан Фуруновић, академски вајар
Мирослав Анђелковић, академски сликар
Музеј клесарства и вајарства, Народни дом, Бела Вода у 16:30 сати
КЊИЖЕВНА КОЛОНИЈА
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
Представљање часописа за књижевност, уметност и културу
ГРАДИНА из Ниша
Учесници: Зоран Пешић-Сигма и Стана Динић-Скочајић
Музеј клесарства и вајарства, Народни дом, Бела Вода у 16:00 сати
Поетски обреди
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА и
ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ
Дом културе и Велика чесма у Белој Води у 17,30 сати
Музичко-поетски обреди
НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ
Учествују песници
Раша Попов, Драган Јовановић-Данилов, Зоран Пешић-Сигма,
Стана Динић- Скочајић, Борисав Благојевић, Верољуб Вукашиновић,
Јелена Протић-Петронијевић, Љубодраг Обрадовић, Љубиша Ђидић,
Радивоје Миладиновић-Пацко, Александар Дрндаревић-Сингер
Вокални солисти и инструменталисти
Радивоје Симић, тенор, Душанка Вељковић и
Слађана Ђорђевић (из групе Бисер),
Јелисавета и Анастасија Пешић, обоа, Бранко Живковић, бас,
Властимир Миладиновић, тенор, Миња Живановић,
Слободан Рацић, хармоника, Војин Алексић, виолина
Група Риђачки лејкаши
Беловодска скела и Морава у 19,00 сати
www.kck.org

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2011.

Заједника слика учесника манифестације
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2011. – др Велибор Лазаревић

На Симпозијуму „Раде Боровић“ учествовали су: Мр Петар Ђуза, академски сликар и проф Универзитета. Зоран Рајковић, академски сликар из Крушевца. Промовисана књига Драгише Обрадовића „О уметности и уметницима“.

О књизи су говорили Велибор Лазаревић и аутор. Присутно око 50 људи у Музеју клесарства...

На чесми читали поезију и венчали воду: Раша Попов, (Београд), Јован Михајило (Суботица), Љубица Вуков

Давчик (Нови Сад), Милош Милошевић Шика (Трстеник) и Мића Живановић и Љуба Обрадовић (Крушевац).

Уместо беседе коју није прочитао ни послао Бора Благојевић, домаћин олоније из Ћуприје, а прошле године ни Зоран Пешић Сигма из Ниша увидела се грешка и смишњен је нови текст који је ишао у боци коју је бацила мала Милица Лазаревић са првим венцем ``Имајте веру, љубав и наду међу собом и чувајте Мораву и сваку другу воду као најсветије благо! Уколико пронађете ову поруку јавите се на тел. 037-678-737 како бисте били наш драги гост на Уметничкој колонији ``Моравски цароставник`` у Белој Води са које вам и шаљемо ову поруку. 4. септембра 2011.``

Програм на скели водила је Јелена Ђорђевић. Поезију на скели говорили: Раша Попов из Београда, Јован Михајило из Суботице, Љубица Вуков Давчик из Новог Сада, Љубодраг Обрадовић, Љубиша Ђидић, Мића Живановић, Момир Драгићевић из Крушевца и Живота Трифуновић из Кобиља.

Гости су били: Кристина Шенк, сликарка из Граца, која је била учесник на Сликарској колонији 11. интернационалног Арт кампа у Трстенику, Милош Васић Васке, председник Ликовног удружења Рома Србије са седиштем у Трстенику и чланом Ромске интернационалне академије науке и уметности у Београду, Радошин Зајић из КПЗ Трстеник...

БАРКА КАО БАЈКА – Љубодраг Обрадовић

У Белој Води, 4. 9.2011. године, на скели укотвљеној на Западној Морави одржана је по четврти пут манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*, ове године под радним насловом "БАРКА КАО БАЈКА". Програм у организацији КУД-а *Ратко Јовановић*, Месне Заједнице и Вукове задужбине у Белој Води и Културног центра Крушевац је ове године конципиран и изведен у три дела:

- СИМПОЗИЈУМ ВАЈАРА И СЛИКАРА "РАДЕ БОРОВИЋ" у коме су учествовали: Петар Ђуза – академски сликар, Зоран Рајковић – академски сликар, Велибор Лазаревић, Раде Јовановић и Драгиша Обрадовић.
- ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА И ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ – Стихове говорили Милош Милошевић – Шика, Љубодраг Обрадовић, Раша Попов, Љубица Вуков Давчик, Јован Михајило и Мића Живановић.
- БАРКА КАО БАЈКА – Стихове говорили Милош Милошевић – Шика, Љубодраг Обрадовић, Раша Попов, Љубица Вуков Давчик, Јован Михајило, Мића Живановић, Љубиша Бата Ђидић, Момир Драгићевић и Живота Трифуновић, а у музичком делу наступили: Саша Николић – тенор, Јована Јефтић – виолина, Душан Сврзић – хармоника, Мића Живановић – соло певач и вокал Сања Максимовић...

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК је запловио на свој пут узлета на културно небо Србије и у срца заљубљеника поезије први пут 31.08.2008. године када је у Белој Води одржана ова јединствена књижевна колонија у организацији КУД-а "Ратко Јовановић", Месне Заједнице и Вукове задужбине у Белој Води. Наредне 2009. године Културни центар Крушевац је у овој манифестацији препознао сав занос који из ње исијава и прикључио јој се, као суорганизатор и скромни донатор овог надасве вредног пројекта, са надом да ће пројекат трајати и дочекати, много јубилеја... и 10-то годишњица...

Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији.

Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, виолинисти ... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио Велибор Лазаревић, (а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и света), доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који ће трајати као и БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА... /Текст – Љубодраг Обрадовић/

Љубодраг Обрадовић - поздравна реч

Поштовани пријатељи, Велика је част поздравити Вас овде на Морави, у срцу Србије, у Белој Води, која је изнедрила вредне вајаре, који сјај Беловодске Розете проносе широм света. Надам се да ће сјај поезије коју ми вечерас зрачимо свету имати исту судбину и све лепоте овог поднебља показати онквима какве и јесу... У то име Све Вас поздрављам, а чиме другим него песмом у славу ПОЕЗИЈЕ!

ПОЕЗИЈА

Поезија је опсена, илузија...
У њој истине нема, само
снови,
за живот неки нови,
нестварни...
Лавиринт који у нама сија...

Поезија је наш мост
у свет без пакости,
у свет радости,
у свет где си увек гост,
кога угосте јагодама,
а остало воће
пролазност позоба...

Поезија је спас, за све нас!
И за оне друге,
што само у стварности љубе,
и не знају за занос рима,
кад срце клима,
у заносу прељубе,
штиха и стиха!

Поезија је ваздух,
који недостаје,
који сам живот даје...

Она ништавилу пркоси
и сивило чемера
колором скрива,
сво зло у нама убија,
и цветни тепих
ка звездама открива...

Поезија нам отвара очи
и бајке прича.
Пред њом лед се топи,
глечери копне,
Титаник израња...

Поезија, ех, снови,
илузија, опсена...
Поезија, ех,
живот бољи, срећа...

Поезија, вечна сенка
која нас верно прати,
живот богати
и све наде у јаву
стихом допрема...

Поезија...
ВИ и ЈА!!!

Милош Милошевић Шика

Љубодраг Обрадовић

Љубодраг Обрадовић

САМО ПОЛАКО

Само полако,
низ поток...

Бес је одраз слабих.
Само мирно,
свему пролази рок!

Стрпљење је врлина јаких.
Осмех је решење,
само га вешто крију.
Сви имају своје поштење,
само га никад не открију.

Само полако
одмотава се трик.
У излозима све светли...

Са људима није лако.
И непознати лик,
радо се свети.

Око мене брдо лажи,
душу уједа мрак.
Миром се ти искажи,
слобода твој
нек буде знак!

Само полако,
низ поток.
Вода у топле крајеве
одводи.
Храбри су и онако
бујице за потоп...
Светионик у непогоди.

Раша Попов

ЕВО ЈЕ

Смрт ме је поливала и сољу штавила
Из језгра узвишеног ништавила
Све време ја сам бездном светлим падао
И смрти се коначној нисам ни надао

Она се у моме ја дању сакривала
Ал ме је тајно ноћу сном посећивала
Потамнели цветови око ње гмизали
Водопади крви се жилама дизали

Предочавала ми је небеса девета
Склупчана посред мога кревета
На мене је зубима крвавим зевала
Ко нека мудра птица ми се подсмевала

Сад ме ти зуби кротко милују и гризу
Дошла ми је невеста нова сасвим близу

19, новембра 2013, од 19.45 до 20.38

ЦРВЕНИ КОРАЛ

Стигла им је наредба од горе да може
Богаташ мучен бити чупањем са коже
„Револуционарни примените морал
Нек крв по њем проспе се ко црвен корал

Али насиље ваше нека буде с мером
Јер ми смо предвођени човечанском вером
Наш вођа научан је преучен и уман
Сваки његов следбеник мора бити хуман!“

У општини су их све бесне сакупили
Мржњу су лили док је сви нису упили
На пуцањ револвера дивље су јурнули
Газдине лакиране вратнице гурнули

Месингану разнели нарезану кваку
Да што пре зграбе газду за крваву длаку

21. јануара 2014. од 21.25 до 21.42

СТРАШНИ СУД

Јаве ми како беше код најниже власти
Изгледа да се тамо тиранија пласти
Чак и онде се врши употреба силе
У врата лево десно пободене виле

Неку баку казнише што продаје цвеће
Пресуду судиница да саопшти неће
Лице јој је згрчено све је ту чисмено
„Добићете пресуду накнадно писмено!“

Притом се на странку зло помамно дерала
Из грађанина духа сотонског терала
Знајући да ће она као страшни суд доћи
Кад испије посуду пилатовске моћи

Судиште ово страшно ил лудило Шта је
Не! Кабинет судије за прекршаје!

29. децембра 2013. од 17.30 до 18.08

Љубица Вуков-Давчик

ВИТЕШКИ БОЖУРИ КОСОВА

Погазише божуре крвавим
чизмама туђини
Поломише божуре косовске
летом птица грабљивица
Продадоше божуре пијаци
светској у бесцење
Прозваше божуре косовске
старо сербске –
албанским и њиховим
Пролише божури сузе
ледене истине у глувој
немуштој ноћи
Покајте се издајице божура
косовских
понизно сагните главе
погледе угасите
прсте у песнице стезаћемо
поносни и своји изаћи ћемо
поход покренути
према косовском пољу
мегдан изазвати
повезани ланцима јунаштва
боримо се
до задње крви росе божура
Ми, Краљевићи Царевићи
Лазаревићи
потомци јунака косовских
за Косово до задњег божура
остаћемо
прихватам реч од људи
за век векова
да ли је узвишеније дати
но узимати
Анђео све види
у својој белини
и предаје за вечност
љубав према Богу
мој мир нека те не чуди
када у животу све прође
песме и арије божанске
ће за нас певати
Ја сам за вечност
трпим тренутке историје
у свом животу у својој земљи

Јован Михајило

ОЈ МОРАВО

Ти ме враћаш коренима
Ој Мораво ти си рима
Ој Мораво Стефанова
Ој Мораво Јованова
Ој Мораво Лазарева
У теби се увек пева

Ој Мораво Југ Богдана
Ти си светлост белог дана
Ој Мораво Миличина
Цар Душана твог сина

Ти си мајка девет птића
Ој Мораво Југовића
Ту је Бошко сав у чистом злату
Дамјан, Митар Богдан на алату
Момир, Ненад и с њима Никола
Петар Војин Стјепан и Милица
То су твоја омиљена лица

Кроз лепоте Шумадије
Хајдук Вељко лице мије
С тобом су ти божур , јорговани
Ој Мораво теци не прсетани
Ој мораво светла луно
Ој Мораво наша круно

Мирослав Мића Живановић

Мирослав Мића Живановић

Мирослав Мића Живановић

РАЗВИГОРАЦ

Прошетао развигорац
од Мораве до Пањака
од врбака до врбака
па кроз село
од сокака до сокака

Да развије шевтелије
развигори да процвета
да месецу пут покаже
и да звезде намигуше
младенцима оклевета

По седој ми бради вршља
тражи претке броји лета
сам се служи и не пита
чини му се да све види

А ја, ћутим, не говорим
нит говорим нит роморим
не смем уста да отворим
чини ми се заплакаћу

Северац се уселио
усред груди па ми прети
неда душу да огрејем
ко да ми се живот свети

Кад помислим на године
и кад почнем
да их бројим
чини ми се да не дишем
као да и не постојим

Кад је било, кад је прошло
шта сам био, а шта сада
развигорцу добро дошло
прави шалу од мог јада

Помало ми све то смета
и ако смо стари знанци
далеко смо ко два света
и гледамо као странци

Он одлази па се враћа
свуд завири не залута
Моја стаза све је краћа
скоро сам на крају пута.

Децембар 2012.

Јелена Ђорђевић - водитељ програма и Ружица Петронијевић - домаћица манифестације

Милица Лазаревић и Софија Новокмет

Саша Николић – тенор

Јована Јефтић – виолина

Душан Сврзић – хармоника

Раша Попов

Момир Драгићевић

Раша Попов

Љубица Вуков-Давчик

Јован Михајило

Љубиша Бата Ђидић

Мирослав Мића Живановић

Велибор Лазаревић - идејни творац манифестације

Морава као бајка

Живота Трифуновић

Морава као бајка

Милош Милошевић Шика

Морава као бајка

Вокал Сања Максимовић

Публика

Душан Сврзић – хармоника

Милош Милошевић Шика као фотограф

Раде Јовановић – председник МЗ Бела Вода

Велибор Лазаревић

Петар Ђуза - академски сликар

Зоран Рајковић - академски сликар

Драгиша Обрадовић, аутор књиге "О УМЕТНОСТИ И УМЕТНИЦИМА"

Ружица Петронијевић

Драган Чапкуновић

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2011. – Синопсис

НА БЕЛОВОДСКОЈ ЧЕСМИ СТИХОВЕ ГОВОРЕ:

- РАША ПОПОВ
- ЉУБИЦА ВУКОВ-ДАВЧИК
- МИЋА ЖИВАНОВИЋ
- ЈОВАН МИХАЈИЛОВ
- ЉУБОДРАГ ОБРАДОВИЋ
- МИЛОШ МИЛОШЕВИЋ

СЦЕНОСЛЕД ЗА МУЗИЧКО ПОЕТСКИ ПРОГРАМ – БАРКА КАО БАЈКА

ЈЕЛЕНА ЂОРЂЕВИЋ: ПОШТОВАНИ ПЕСНИЦИ, ДРАГИ ГОСТИ, Добродошли по четврти пут на Велику Мораву, добродошли у Белу Воду, добродошли на манифестацију *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* ! На самом почетку чули смо песме *ОЈ МОРАВО* и *Зајди, Зајди* којима је тенор Саша Николић представио део свог богатог певачком опуса...

А *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* је запловио на свој пут узлета на културно небо Србије и у срца заљубљеника поезије први пут 31.08.2008. године када је у Белој Води одржана ова јединствена књижевна колонија у организацији КУД-а *Ратко Јовановић*, Месне Заједнице и Вукове задужбине у Белој Води. Наредне 2009 године Културни центар Крушевац је у овој манифестацији препознао сав занос који из ње исијава и прикључио јој се, као суорганизатор и скромни донатор овог надасве вредног пројекта, са надом да ће пројекат трајати и дочекати, много јубилеја... и 10-то годишњица...

Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији.

Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, виолинисти ... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио Велибор Лазаревић,

(а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и света), доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који ће трајати као и БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА...

На самом почетку, у име организатора, поздравиће Вас Љубодраг Обрадовић, директор Културног центра Крушевац, а затим ће Велибор Лазаревић, прочитати поруку свету и пустити је низ МОРАВУ са најмлађим сарадницима...

ЈЕЛЕНА ЂОРЂЕВИЋ: Чули смо Јовану Јефтић која је извела МОРАВАЦ на виолини уз пратњу Душана Сврзића на Хармовици. У наставку чућемо песника Рашу Попова из Београда, Јована Михајила из Новог Сада, Љубицу Вуков-Давчик из Суботице и Љубишу Бату Ђидића из Крушевца

ЈЕЛЕНА ЂОРЂЕВИЋ: Чули смо певача Мићу Живановића, а сада ће нам се представити: Песници Мићу Живановића из Крушевца, Живота Трифиновић из Кобиља код Крушевца, Момир Драгићевић из Крушевца, Милош Милошевић Шика из Трстеника и вокал Сања Максимовић..

ЈЕЛЕНА ЂОРЂЕВИЋ: Овим колом Душана Сврзића и ВАТРОМЕТОМ који сте управо видели завршен је ЧЕТВРТИ МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК. Хвала Вам свима на посети и придружите нам се на пригодној закусци која ће бити постављена на скели,... Видимо се на петом МОРАВСКОМ ЦАРОСТАВНИКУ 2012 године....

Ватромет и закуска у скели....

Недеља, 04. септембар, 2011. год.
ВУКОВА ЗАДУЖБИНА,
КУД Ратко Јовановић И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
Културни
центар
Крушевац
УМЕТНИЧКА КОЛОНИЈА
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
СИМПОЗИЈУМ ВАЈАРА И СЛИКАРА РАДЕ БОРОВИЋ
Учесници
Велимир Каравелић, академски вајар
Милија Глишић, академски вајар
Петар Ђуза, академски сликар
Зоран Рајковић, академски сликар
Промоција књиге Драгише Обрадовића О уметности и уметницима
Учествују аутор и Велибор Лазаревић
Музеј клесарства и вајарства, Народни дом, Бела Вода у 17 сати
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА И ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ
Дом културе и Велика чесма у Белој Води у 18:00 сати
Музичко – поетски обреди На светим водама Мораве
БАРКА КАО БАЈКА
Учествују песници:
Раша Попов (Београд), Јован Михајило (Нови Сад), Милоје Дончић (Ниш),
Вељко Стамболија (Крушевац), Љубица Вуков-Давчик (Суботица),
Милош Милошевић - Шика (Трстеник), Бора Благојевић, Радивоје Миладиновић,
Александар Дрндаревић (Ћуприја)
Вокални солисти и инструменталисти
Тома Ђорђевић (вокал, гајде и фрула), Александар Саша Николић, вокал,
Мића Живановић, вокал, Раде Кошанин, фрула, Душан Сврзић, хармоника,
Немања Ђурђевић,труба, Сања Максимовић,вокал, Јована Јевтић, виолина
Сценарио: Велибор Лазаревић и Љубодраг Обрадовић
Режија: Бранислав Недић
Организатори
Културни центар Крушевац, Крушевачко позориште, Огранак Вукове задужбине и КУД Ратко Јовановић из Беле Воде
Беловодска скела и Морава у 19,00 сати
www.kck.org

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2012.

Тијана Милићевић, Бела Вода

ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ НА БЕЛОВОДСКОЈ ЧЕСМИ - Љ. Обрадовић

Пету годину заредом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 9. 9.2012. године, реализована је јединствена песничко-културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* чији је идејни творац Др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују Културни центар Крушевац, Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода.

На манифестацији, која Мораву претвара у сцену, учествовали су песници: Јован Михајило из Новог Сада, Љубица Вуков Давчик из Суботице, Светлана Биорац-Матић и Србобран Матић из Алексинца, Слободан Ивановић и Љиљана Ивановић из Параћина, Милица Марковић, Радошин Зајић и Милош Милошевић Шика из

Трстеника и Љубодраг Обрадовић, Никола Стојановић, Мића Живановић, Томислав Симић и Братислав Спасојевић из Крушевца.

Наравно, поред песника ту је била и Горадна Влаховић, врсна књижевница из Крушевца која је на скели одржала беседу о води.

Програм су оплеменили музиком музичари из Средње музичке школе из Крушевца Душан Сврзић и Душан Драгутиновућ и певачи из Драгова Александар Исаиловић и Будимир Богдановић, тако да је програм био оригиналан, свеобухватан и непоновљив... Па изволите, погледајте детаље, прочитајте синопсис који су написали др Велибор Лазаревић и Љубодраг Обрадовић и уживајте...

Љубодраг Обрадовић – Водитељ програма

Поштовани пријатељи, Велика је част поздравити Вас овде на Морави, у срцу Србије, у Белој Води, која је изнедрила вредне вајаре који сјај Беловодске Розете проносе широм света. Надам се да ће сјај поезије и музике који ће вечерас

отпливати низ Мораву у свет, имати исту судбину и да ће се све лепоте овог поднебља показати онаквима какве и јесу, величанствене...

У то име поздрављам Вас у име организатора манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК: Вукове задужбине, КУД-а Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, као и у име Културног центра Крушевац који се заједнички труде већ пет година заредом да лепоту овог тренутка идиле на Морави сачувају за вечност.. Добродошли!

Јер, "Оно што је Сена за Француску, Волга за Русију, Мисисипи за Америку, Нил за Египат, Жута река за Кину, Амазон за Бразил, Еуфрат и Тигар за арапске земље, Ганг за Индију – то је за Србе и Србију Морава".

"Те реке Као да су одређивале судбину народа који су живели на њиховим обалама па су, отуда, и најприсутније и у њиховом животу и у њиховим књижевностима. По њима (њиховим именима) препознајемо и земље којима теку и народе који око њих настају и опстајавају. И ето у томе обистињења Хераклитове мисли да „од земље постаје вода а од воде душа". Баш због те земље, због те воде и због те душе и Морава је најопеванија река у српској књижевности, па Вук Караџић, с правом, вели да су „Срби готово сваку већу воду називали Моравом". Душа српског народа је опијена Моравом, а благородна нарав и дух Мораве одувек су били шири и већи од њеног земљописног шара."

Ове речи, које тако једноставно казују суштину значаја Мораве за Србију, записао је др Велибор Лазаревић, идејни творац ове манифестације, у својој јединственој антологији "Играли се коњи врани" још 1991. године.

Сви ми, вечерас овде присутни, потрудићемо се да у тај мозаик о Морави додамо бар један мали камичак из наших душа, макар то био онај срећни белутак који ће о Белој води упамтити све бајке... И ову вечерашњу...

Вера, Нада и Љубав воде нас кроз живот. А др Велибор Лазаревић повешће вас кроз ритуал слања те универзалне поруке Моравом у свет. У томе ће му помоћи мр Јован Михајило и Љубица Вуков Давчик, песници из Новог Сада и Суботице, који су се надавно венчали у цркви испод Динаре и чланови КУД-а Ратко Јовановић из Беле Воде.

Обред на Беловодској чесми

Љубодраг Обрадовић и др Велибор Лазаревић

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2012. – др Велибор Лазаревић

Отпочео венчањем воде на Великој чесми где су на шест лула окачили венче и читали поезију у име шест градова Јован Михајило из Новог Сада, Љубица Вуков Давчик из Суботице, Никола Стојановић из Крушевца, Милица Марковић из Трстеника, Светлана Биорац - Матић из Алексинца и Слободан Ивановић из Параћина.

Њима су се у сценско поетском и музичком програму „На светим водама Мораве" на беловодској скели под бакљама у предвечерје читањем своје поезије придружили сем поменутих још и Радошин Зајић и Милош Милошевић Шика из Трстеника, Србобран Матић из Алексинца, Мића Живановић и Љубодраг Обрадовић и Томислав Симић Калпачки из Крушевца и Братислав Спасојевић из Коњуха.

Беседу о води прочитала је Гордана Влаховић из Крушевца. Венац вере у Мораву је бацила Милица Лазаревић, наде Тијана Милићевић и љубави скоро

венчани песници Јован Михајило и Љубица Вуков - Давчик.

Старе српске песме Девојка плови Моравом, Која гора Иво, Јано, Јано... певали су стари певачи Александар Исаиловић и Будимир Богдановић из Драгова у Левчу, а на хармоникама су свирали Душан Сврзић и Душан Драгутиновић, ученици средње Музичке школе у Крушевцу код проф. Арсића родом из Јасике.

Програм су режирали Љубодраг Обрадовић и Велибор Лазаревић. Водитељ је био Љубодраг Обрадовић, главни и одговорни уредник програма КЦК који је заволео ову манифестацију и увек јој посвећивао изузетну пажњу.

Медијски је овај романтични и јединствен у Србији поетски и сценско музички програм пропратили су РТК редовно получасовном емисијом аутора Томислава Симића и лист Град.

Програм је помогао и протонамесник Милан Вучићевић, коњушки парох и Културни центар Крушевац.

Организатори су били Огранак Вукове задужбине, МЗ и КУД "Ратко Јовановић" из Беле Воде и Културни центар Крушевац.

Присутно око 50 гледалаца из Беле Воде, Крушевца, Рековца (Милан Крстић са супругом), Белушића (Љубиша Томић, директор тамошње ОШ са супругом), Коњуха и др. за које је организована вечера код угоститеља Драгана Сибиновића и Божидара Боже Новокмета.

Чланак је објављен у часопису:

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК

Годишњак за књижевност, културу, уметност и науку

Година V, бр. 5, децембар 2012.

Књижевна аутопоетика Милице Краљ из Подгорице - О ПОЕЗИЈИ, ДАКЛЕ О СНОВИДОВЉУ

Кад говорим, дакле пишем о песничком чину, о трагању за магичном речју, пробраном из мноштва светлуцавих речи, говорим о осећању, о тананој нити која повезује трепераво, прозрачно, провдно, кристално, неухватљиво, очаравајуће биће поезије.

И готово да могу да кажем да сам почела да пишем из жеље да одговорим ономе зашто сам предорећена. Писац није онај који пише, већ онај који се писањем изражава. Писање је за мене остала потреба да се њоме изрази само постојање. Ја сам попут оног клупчета које постоји у мери у којој постоји и само предиво.

Ако се присетимо древних предања видећемо да она песника описују као пророка: песник је онај што стоји између два раздвојена света, између човека и Бога, спајајући их. Песништво је међупростор који повезује два одељена простора. А ту су и лествице које воде до посвећеног метафизичког простора поезије.

Хуго Бал, немачки песник, аутор чувених „Фонетских песама“, саветује песницима да поезију пишу на челу. Мало парче коже а боли, тако да ће песме писати само истински песници.

О значају и богатству написаног сведочи и прича о персијском везиру Абделу Касему чију је богату билбиотеку, поређану по строго абецедном реду , превозило четири стотине дева.

О јавном читању поезије

Пре неких десетак година у Италији је јавно рецитована Илијада. Стручњаци су утврдили да Хомерови хексаметри, кад се гласно читају, повољно утичу на рад срца.

Познато је да је јавно говорење поезије старо колико и она сама. Хомерове епове су у Грчкој, по градовима и пред много слушалаца, говорили чувени рапсоди. Сократ о мисији рапсода пише следеће : „Муза је као магнет који не само да привлачи гвоздене предмете, него и њима даје снагу да привлаче друге, тако да се образује дуг ланац прстенова: први прстен у том ланцу представља песник, други прстен рапсод, а остале – слушаоци.

У средњем веку поезију су јавно говорили трувери, минезенгери, (Француска, Немачка, Италија). Византијско црквено песништво се у ритуалном смислу појало (појци и псалмопевци), код Румуна су се путујући певачи називали ахассфер(ацин), код Украјинаца лирници.

Код нас су то били слепи певачи, или слепице који су уз гусле од врата до врата певали; биле с то песме преткућнице и клањалице.

Бит генерација америчких песника поезију је јавно читала у клубовима уз пиво и у књижарама, као и у Русији у Београду покрет неосимболиста...

Између песника док гласно говори своју поезију и слушаоца ствара се феномен једнодушја. То је својеврсни дар; то је нешто више и нешто дубље од колективног бића, то је управо посвећенички однос према људском гласу, према својеврсном језичком дару.

-Нераскидива веза језик/ детињство / завичај

Стваралачке могућности језика највише се испољавају у песми, у поезији. Језик је окриље у коме се сабира искуствено наслеђе; језик поприма улогу заштиничке кошуљице, прозирног свлака који сав трепери, подрхтава од значењског потенцијала језика. Дете, очима несвиклим на свет и на живот који се у траговима открива пред његовом рањивом незаштићеношћу и невиниошћу, помоћу речи, прво успаванки, потом бајалица, чаралица, питалица разбрајалица, касније и опоријих и суровијих облика, открива животне просторе. Дете кроз речи успоставља директну везу са животом. Језик постаје најстабилнија и најчвршћа тачка ослонца за лелујава стопала.

Језик моје поезије је језик мога завичај, ужег села Каменара у коме сам рођена и ширег завичаја који чини културно-историјски простор Крушевца, Лазареве престонице. Појмовна значења тог простора омеђила су и моја прва сазнања, а потом и моју песму. Детињство које је по Сиорану „утопија срца" на најделотворнији начин кроз казивања мојих најближих, широм ми је отворило двери једног неупоредиво бљештавијег бесцен света. Отворило ми је и пролаз у древност, у језичко наслеђе, у традицију, у мит. Ризница језика осветлила је најпотпније национално биће његов усудни ход до дана данашњих.

Ризница српског језика се попут оне првотне Речи из Јовановог Откровења: „У Почетку бјеше Ријеч, и Ријеч бјеше у Бога , и Бог бјеше Ријеч" указала као спасење из безмилосног света и живота.

(Од мојих Петковића, оца Милана, слушала сам Вукове јуначке песме, од деда Момчила гињеничке приче из ратова, од бабе страдања мојих каменараца, од стрица Драгише Гиле Дисове „Утопљене душе". Владислава Петковића и данас сматрам најближим родом); од мајке нежне лирске песме; од прадеде Живадина чувену „Вишњичица род родила" – песму коју је, како ми је старац казивао, највише волео и стари Краљ Петар.

Све те драгоцене незаборавне језичке дарове покушавам да сместим у Песму и да их (колико је у мери мог дара, а то је одредио онај врховни мерач речи) сачувам.

Традиција: духовно – историјско – национална вертикала

Порекло моје српске духовности и традиције и свеукупног песничког наслеђа, у усаглашавајућем је јединству. Нисам могла нити желела да се одупрем праисконском зову, гласима предачким, гласим давнине, опоменама, саветима, похвалама, ридањима, натпевима, призивима, одама, под сузним ореолом, молитвама...

Нисам могла да окренем главу ни пред ововеким страдањима народа коме припадам, а чија се трагична и невесела историја гласка у најбољима песмама ововременог српског песништва. Отуда се и моја песма населила у окриљу етоса и етноса...

Колико и у којој мери показаће временско мајсторско решето.

Традиција нас, по оном елитовском правилу као извор и духовни аршин одређује, чак и кад нећемо за њу да знамо (Јер, песници одавно преко понора векова пружају руке један другоме и здружују их у колоплет поезије (...) Код песника не само најбољи него и најиндивидуалнији делови

његовог дела могу бити они у којима мртви песници, његови преци најснажније потврђују своју бесмртност.

Све оно што израња из таме древности, то је корен дубоко урастао у тле традиције. Отуда је и моја песма у традицији, у језику, у матерњој мелодији српског језика, у његовој и симбличкој и звуковној и значењској форми, у ћириличком знаковљу.

Моћ и немоћ песме

Без обзира на стварност лишену сваког смисла, која у свим видовима обилује учесталим знацима разградње, деструкције, растемељења.. верујем у моћ песме моћ поезије. Тачно је да не само поезија, већ и остале врсте уметности не могу да промене свет а ни свест, али могу нешто друго. Могу а то и чиме; да укажу на лепоту живота, лепоту ствари; могу да осветле неосветљено затамњено и скривено; могу да озаре глас вапијућег у пустињи безнадној; могу да умире и пруже уточиште, да открију невидљиво у видљивом. Постоји једна песма Миодрага Павловића „Научите пјесан“ и друга „Свест о песми“ Бранка Миљковића, обе говоре о пореклу песничке клице, о људској души и душевности; оног што нас држи и одржава; оно што нас од доласка на свет до коначног одласка усмерава и самоодређује на путу самосазнања и богоспознања. Обе нуде наду.

Варлаам Шаламов, прича да се у логору на Колими, тајно дружио са делом руске поезије коју је у младости научио напамет. Тамничари су у њему убили све, сем сећања на неке песме. Захваљујући њима преживео је.

Од многих дефиниција поезије мени је најближа она да је „Поезија дисање кроз незацељиву рану.“ Леполодо де Луиса.

Поезија чува и брани језик. Језик у свом бићу сабира и чува искру, живот, пламен духовног постојања...

Ако се подсетим натписа у манастиру Пива видећемо сву лепоту језичких дарова.

Аз јесам Станиша саморани,

испод зарисника,

у сјени успенија Богоматере,

владичице наше,

поклањам намастиру

сву своју баштину

орађу и косаћу

трн, змију у трну...

облак...

У облаку ветар...

О женској песничкој традицији

Пол поезије је женски.

Зар Муза, богиња и заштитница поезије, уметности и науке није женско. Те Хомерове миљенице станују на Олимпу, увесељавају богове, људе својим певањем, а уједно су и пророчице.

Чувени песник Стефан Маларме каже „Праву песму написаће жена." По њему сензибилност женског бића, могућност оживљавања и уживљавања поетског идеала, тај стварлачки чин значи да треба из људске душе извући стања, светлуцања, тако потпуно чиста, да кад су добро певана и добро осветљена, представљају човекове драгуље.

Моји узори или домашај моје песме огледа се у наслеђивању раскошног песничког наслеђа које су створиле моје преткиње, појеткиње (како их на једном месту назива Његош, мислећи на Милицу Стојадиновић Српкињу) Јелена Мрњавчевић, Монахиња Јефимија, прва средњевековна песникиња на европском тлу и прва српска песникиња. Но, моје преткиње су и оне пре ње, песникиње које је забележила историја светског песништва: Сапфо (6. в. пне), Индијка Суманалаамта (6. в. пне), Римљанака Слпиција (1. в.), Ирачанка Рабија Ал Девија (8. в.), Византијке Касија (9.в) и Ана Комнина (12. в.) и Књегиња Јевдокија, Рускиња (12. в.).

Моје преткиње су и пре свих оно сеоско женскиње које ме је учило непорецивим животним истинама, али и Јелена Балшић, слепице – клањалице пред праговима: Живана и Јеца и она безимена певачица уз гусле , родом из Гргуревца; и Савка Живковић, Еустахија от Арсич (тај женски Доситеј), Јулијана Радивојевић и Катарина Брађевачки; Милица Стојадиновић Српкиња, најуклетија међу песникињама, она која је дала име српској жени), потом Јела Спиридоновић Савић, („песникиња драгоценог мисаоног блеска“) и Даница Марковић, Аница Савић Ребац, Јелена Димитријевић, Крушевљанка), умна Исидора, Десанка, Даринка Јеврић...

Али моје преткиње, су поред Сапфе и Тереза Авилска и Лујза Лабе, Маргерита Аварска и Габријела Мистрал, Нела Закс и Едит Сердреган, Роза Ауслендер и Емили Дикинсон, Кристина Лавант и Сибила Алерамо, Ингеборг Бахнам и Вирџинија Вулф и Силвија Плат и Цветајева, Ахматова; и Индијка Махадева Варни и Јелисавета Багрјана и Елза Ласкер Шилер и Шимборска... али и оне безимене везиље, које везу својеврсне „ исписаре“. (Везиља Деспа из 15. века која је клечећи и без иједне речи извезла дар Преблагој Богородици. Тај чудесни вез данас се чува у манастирској ризници Савине); моја преткиња је и лекарка Дивна Вековић из Берана, са докторском дисертацијом одбрањеном на Сорбони; прва жена која је на француски превела „Горски вијеац“, и друга значајна дела. Њена судбина је стравична, она је у својој 78. години убијена маљем у главу на Зиданом Мосту. Али и Катарина Ивановић, прва српска сликарка), потом Милена Павловић Барили, Надежда Петровић; јунакиња из првог светског

рата Милунка Савић... Најнепосредније и најдиректније моје преткиње су моје прабабе, бабе и мајка (женски родословни венац: Милена, Петрија, Каравилка, Десанка, Живана, Живка) чије ме је усмено казивање усмерило према ненадмашном царству поезије.

Подразумева се да и ишчитавање и „учење" и на песничком завештању свих оних српских и светских песника, чије дело сачињава лични антологијски избор.

Арахнина нит, нит оне која висећи о једном концу вечито тка повезује мит о Лилит, бајке о Харпијама, Сиренама и Горгонама, о Мојрама које усудно платно плету и Морану, богињу смрти, Јелену Тројанску и Пенелопу, и Икар док непрестанце преко главе пребацује море да нико не види њене сузе.)...

Искуствени слојеви жена са маргина хетера, ганика, гејши... искуство целокупног женског племена, обележено непрекинутом сумњом; све те свештенице речи које су властито биће и властиту осећајност и душевност уткале у совјеврсни песнички канон.

Подсетићу само да неки историчари књижевности сматрају и да је песму „ Смрт мајке Југовића" испевала жена, јер, како кажу - једино је жена могла толику тугу изрећи и уживети се у трагичну судбину мајке Југовића, и да ослика неми бол, коме нема равна у српској епици. Последњи стихови ове песме упоређивани су са Шекспировим који на једном месту у „Краљу Лиру" каже: "Нађи те речи за бол: бол који не говори већ шапуће преоптерећеном срцу и говори му да препукне."

Отуда и моја песма припада таквој врсти женске традиције, коју су упркос неизбројним недаћама, стварале моћне жене, владарке, песникиње, сликарке, жене иконе... и жене рушитељке постојећих наметнутих светова. Из међуграничног света јављања и сновидовља изричем понављајући (и у везаном и у слободном стиху) питање које је садржано у почетној реченици мојег песничког „ вјерујући":

И ова сена којом пишем, припада ли перу или мени?

Мислим да сам песмом Папир. Индиго. Бели стих – успела да искажем све ово напред речено.

БИОБЛИОГРАФИЈА МИЛИЦА КРАЉ

Рођена је 12. фебруара 1953. године у селу Каменаре код Крушевца. Студирала је на Филозофском факултету у Приштини југословенску књижевност и српски језик.

Објавила је збирке поезије:

- Двери;
- Од светлости светлост;
- Људско месо (два издања) - награда Удружења књижевника Црне Горе „Марко Миљанов“, 2001.;
- Небом расла бела црква – награда „ Повеља Кнез Лазар“ 2005;
- Засејах лан – награда „Печат Унирекса“ и награда „Радован Зоговић“ Издавачке куће Комови,
- Икона Грдана – награда „Видовданска повеља“, 2009;
- Лепи Јован;
- Момачка грана;
- књига есеја Мајстори смрти (песници самоубице);
- Запламти са усана ружа (антологија светске и српске љубавне поезије);
- Сневне Евине кћери (панорама савременог песништва жена у Црној Гори);
- Савремена српска поезија у Црној Гори (сепарат часописа „Стварање“).

Добитница је годишње награде Удружења новинара Црне Горе. Песме су јој заступљене у антологијама, зборницима и панорамама. Критичко – есејистичке и новинарске текстове објављује у релевантним књижевним часописима и текућој периодици.

Уредница је Трибине Микрокозма Матице српске – Друштво чланова у Црној Гори.

Живи у Подгорици и Каменару.

ИНТЕРВЈУ СА МИЛИЦОМ КРАЉ - Перица Илић

Да ли је за Вас ангажовано песништво у првом плану? Да ли желите да песмама утичете на људске идеје?

Свака песма, односно књига, односно уметничко дело, својим специфичним значењима и зрачењима, након првог суочавања са читаоцем – ангажовано је. Њен мали свет, микрокосмос, садржан у стиху, у тексту, оно неухватљиво обасјање, необјашњиво разоткривање и одгонетање, она сила несазнатљива која вас прва привлачи – ангажована је у смислу самеравања и ослушкивања и сагледавања јединствених делића лепоте, оног апсолута који поседује поезија.

У времену када се пред нама понорно лице свирепог и окрутног света све очигледније и све трагичније указује и прети нам нестанком, затирањем – моја песма, моје сневно огледало у чијим сјактавим зенама дрхтим – ангажована је.

Не желим и не могу да утичем ни на какву људску идеју, намеру, циљеве. Немоћна сам пред свакодневним ужасима, пред свакодневним губицима илузија и опсена, пред наказном стварношћу, пред поремећеним суштинским вредностима. Једино што могу, што песник може, то је да црним сипиним мастилом, макар ко зрно биберово испише властити знак о узлету и суноврату.

Колико су народни говор и завичај утицали на збирку „Људско месо“?

Збирка поема „Људско месо“ или продужени смртни напев исписала је саму себе служећи се језиком мог завичаја, мог села Каменара и служећи том језику. Мој завичај је истовремено и мој језик; његове границе обујмиле су и моју песму. Трагизам малих, неопеваних простора на мапи свеколиког људског страдања, изломљену слику завичаја у бунама, устанцима, ратовима, од Косова до Косова, повезао је народни језик.

Каменаре се налази на размеђи ових синтагми: „Тамо расте не говори трава“, „Тамо цвета перуника бела“, „Тамо тугу преде свилопреља“ – које сам или стварно чула или у сну снила, а које су мој родни крај, ту сићушну тачку свемира, означиле појмом спасоносног окриља, или као што Сиоран каже „Утопија срца“.

Да ли су у праву они који Вашу збирку упоређују са „Књигом о Милутину“?

Таквим поређењем шири се слика националног удеса. Она клица зла која се устремљује на српски род од памтивека до дана данашњег, из једногласа у књизи Данка Поповића слила се у крик многогласја мојих Петковића, мојих Каменараца. Каже о страдању, о погибијама, зверствима, греху и опросту, о вечитој муци оних чији су животи самим рођењем прљубљени уз матично тле, чија се патња уздиже до молитве, сузе страдања и сузе избављења (на које српски народ још увек чека) простиру се кроз све књиге националних песника. Из књиге у књигу трагизам и удес српског народа умножава се.

Са којим циљем сте заронили у трагичну стварност Вашег завичаја?

Сва збивања у књизи реалне су чињенице, оно што се у блиској и далекој прошлости догодило, онај одјек прича које сам у детињству чула од мојих, баба Десе и деда Моме, слава и милост њиховој напаћеној души, а које сам потврдила песмом. Памтећи казано, знала сам да све то морам да напишем, да зрно људске патње, да одсев људске сузе остане као дубок траг намењен и нама, који тако мало знамо о болу ближњих, и потомцима. Том књигом вратила сам, бар се надам да јесам, део дуга мојим најрођенијим, мом Каменару и мом народу. То је песма исписана људском крвљу о промученој души.

Да ли најновија збирка „Небом расла бела црква“ представља преокрет ка новом поетском изразу?

Песме у њој су једна врста отклона од предходних збирки, посебно „Људског меса“. Оне су окретање ка унутрашњем виделу са циљем да се обликује неизвесно и крхко језгро смисла о изгубљеном складу, да дозовем давна сећања и праслике и да их стихом васкрснем. Ове песме, остварене кроз различите форме, дистих, триолет, нона, лирски одсечци су једне, по мени литургијске мелодије, сазвучје самотног лирског бића у песмином болу.

Да ли има разлога што је већина Ваших песама песимистичка, а не оптимистичка?

Песимистичко осећање је по Готфриду Бену, немачком експресионистичком песнику, стваралачки принцип. Тај принцип се подудара и са мојим тамним осећањем света и живота. Себе и сопствени лирски круг доживљавам као лелујаво сновидно перце које и најмањи дашак ветра баца према дну и диже у неслућене висине.

У раном детињству прва песма коју сам чула од мог прадеде Живадина била је „Грличица грче“. Кад би деда изговарао стих: „Подај Петру палицу да убије грлицу“ – ја сам се заценьивала од плача; кад би ме смирио деда се заклињао да никад више неће да ми говори „Грличицу“, а ја сам одговарала да ћу, чим порастем, написати песму у којој Петар неће смети да убије птичицу. На жалост, оних који убијају лепоту све је више и више, а мој душевни деда није успео да ме сакрије од пораза и падова.

Прва књига коју сам пронашла у стричевом сандуку била је Дисова збирка „Утопљене душе“.

Од тих првих назнака зла, које су се отварале пред чистим детињим срцем, свет се у мом оку обликује кроз сузу.

Приредили сте неколико антологија поезије. Из којих разлога?

Свака антологија је палимпсестна књига; део вавилонске библиотеке коју сваки приређивач одабира искључиво по свом читалачком императиву. Она представља врхунско песништво, срж и језгро чистог бића поезије. Таква је моја књига љубавног песништва „Запламти са усана ружа“.

„Сневне Евине кћери“ су прва књига савременог стваралаштва жена у Црној Гори и она је рађена другачије, она је пре панорама, песничка читанка која је објединила женско књижевно стваралаштво у Црној Гори прећуткивано, минимизирано, осуђивано.

Она се отвара „Отписанијем богољубним“ Јелене Балшић и сабира сва она искуства рубног, женског стваралачког гласа.

Како видите будућност у стваралаштву?

Видим себе спремну да следи невидни трен просјаја, да онај никад унапред означен свети часак рађања песме, који из душе васељене збори, дотакнем и заробим песмом.

Разговор водио: Перица Илић

Милица Краљ

НЕБОМ РАСЛА БЕЛА ЦРКВА

Небом расла бела црква.
Бела црква покајница.
Ту где траје ноћца мркла
Светли глава мученица.

Небом зрело црно грожђе.
Ситно семе пшеничице.
Којекуде, Црни Ђорђе?!
Виш крваве Србијице!

Обретење. Исцељење.
Глава Кнеза. Глава Вожда.
Христов венац на Сретење.
За Спасење. Искупљење.

Небом Мати Троручица.
Ситан везак—слово сплиће.
Глава Вожда—Сунчевића
За спасење вечно жиће.

Обретење. Исцељење.
Глава Кнеза. Глава Вожда.
Христов венац на Сретење.
Кроз молитву—Искупљење!

Прилог о Милици Краљ је објављен у часопису:
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
Годишњак за књижевност, културу, уметност и науку
Година V, бр. 5, децембар 2012.

Никола Стојановић

Милица Марковић

Јован Михајило

Љубица Вуков-Давчик

Слободан Ивановић

Светлана Биорац-Матић

А дечак из Беле Воде је уз помоћ Љубодрага Обрадовића и Јована Михајила закитио крст на Беловодској чесми

Крст на Беловодској чесми

Љубодраг Обрадовић и Јован Михајило помажу дечаку
из Беле Воде да закити крст на Беловодској чесми

Љубодраг Обрадовић и Јован Михајило (са десна)

Заједничка слика за историју манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК

А затим одлазак на Мораву и Беловодску скелу....

ВЕНАЦ ЉУБАВИ: мр Јован Михајило и Љубица Вуков Давчик

Александар Исаловић и Будимир Богдановић

Милош Милошевић Шика

Јован Михајило и Љубица Вуков-Давчик

Велибор Лазаревић: Слање поруке у свет!

Љубодраг Обрадовић

Гордана Влаховић, Крушевац

МОРАВИ – Гордана Влаховић

Мораво, шира од свих женских бедара,
замамнија од душе младог песника,
грготљива као љубав
тринаестогодишњака
спокојна као сеоско гробље.
Мораво, недочитана, младости
моје туго непресахнута.
Мисли ми по врбацима моташ,
Смех ми по обалама разбацујеш,
Љубави моје у песковито дно закопаваш.
Чула ми световима растачеш.
Тераш ме да се у тебе
као у драге очи заклињем.
Одласке моје у сушта лета претвараш.
Доласцима ми песме из очију крадеш.
Родно ми село будиш и успављујеш
Сељака у њуму неизвесношћу
подхрањујеш...
Мораво, крадисанко, враћања мојих
жедних, ИЗВОРУ!

И не само због ових стихова, (који су објављени у јединственој антологији „Играли се коњи врани“ др Велибора Лазаревића, још 1991. године), већ и због свеукупног прозног стваралштва (које је тако поетско) ја ћу се усудити да Гордану Влаховић назовем поетесом, премда је познаваоци књижевности сврставају у најзначјније прозне писце Србије...

Гордана ће нам изговорити своју беседу о води... и тако свој белутак уградити у кулу о МОРАВИ... Гордана Влаховић...
/Љубодраг Обрадовић/

ОВАЈ ПУТ, О ВОДИ – ОВАКО... – Гордана Влаховић

Надам се да ћу свој кратки запис прочитати као воду, течно и без прекида. А ви, који ме слушате, оно што вам се свиди, сачувајте најбоље што можете, као мало воде на длану.

По Библији вода по Божјој вољи, чије дело је све и свуда, настаје кад и небо и земља, дан и ноћ, копнене стазе и богазе. И вода пре човека, који, како је крочио без воде не могаше. У Едемскоме врту не би никло ни дрво за јело, ни дрво од живота, нити дрво од знања добра и зла, да река није текла и натапала, по милости Божјој, врт. А даље се дељаше у четири реке, те једној беше име Фисон, другој је име Геон, трећа је Хидекел, а четврта Еуфрат.

И као што воде обогатише Едем, тако је водом Господ казнио човека, видевши његова велика неваљалства, те пусти потоп поштедевши честитога Ноја. Тако се вода још у старом завету јавља као извор живота али и као немила претња човеку.

У "Српској митологији" Сретен Петровић бележи да су Словени веровали у магијску натприродну моћ "текуће воде". У таквој води перу одећу умрлог човека, те понешто

од тих ствари пусте низ реку, да их вода однесе на онај свет, како би са њима отишла и "душа" покојника. Уочи Видовдана травка видовка потапа се у изворску воду којом би на Видовдан оболели и здрави умили очи. А да би се одагнале душе умрлих када се вода захвата ноћу и после заласка сунца, пре употребе се мало одсипа из тестије.

Извори су у народу " живе воде", са чуварицама извора, вилама, а неписан обичај је да свако ко се на живом извору умије или воде напије мора у извор бацити новчић, или поред извора окачити какву травку или комад вунице (ето нам објашњења за данашње бацање металних новчића у фонтану). Виле се одобровоље о Ђурђеву дану када се ђурђевданског јутра отпусте низ воду разни цветови и траве, преостали од плетења венаца на реци.

Називи вода често носе и имена утопљеника који су у њима нашли смирај. Када се Маринко чамџија у јулској ноћи купа у Великом јазу, те намамљен сјајном и плавом звездом падалицом, зарања у воду, стрмоглављујући се ка дну, за звездом, змијом, ил' девојком, отад се нико не окупа у Јазу, кога прозваше Маринков вир (Г. В. : Змија).

Асоцијације: вода у кљуну птице, вода у олуку, у каменом појилу за стоку, росне капи на облим и белим раменима у јутарњем буђењу. Вода: бунар, воденица, реке.

Изван и мимо књишких мудровања мој деда Бранко, пре него што је поставио темеље куће, извео мргодног бунарџију Милуна да му нађе реску жицу и озида бунар каменом, јер је вода за Бранка била један од појмова суштине (Вода). Баш као што ће и јунак Ћамила Сијарића у причи "Бунар", Цимшир Туховац, бити опседнут сликом извора у безводном пештерском крају, те неће одустати од копања макар се са целом породицом завадио јер је веровао да ће та његова вода бити вечна.

Украј воде ће се Ђедо умивати док га полива преображена снаха, пргавица Анока (Л. Лазаревић: На

бунару). А чарно песничко длето Радомира Андрића бунаре Радоша Модричанина стапа са вечношћу.

Верна љуба војводе Пријезде скоком у воду чува част и образ. Воде су и подлокалне обале, и одрони, и узвитлали кракови који просецају кроз њиве. Али вода је и у животворном рукохвату са хлебом. Кад нема ње, ни хлеба нема. А кад је има онда нам се као најлепша мелодија учини оно Дучићево: "Негде у даљини чује се где хукти воденички точак промуклијем гласом".

Воде – реке, понеке: премошћени Рзав и Дрина, Ибар вода носила јаблана, Ситница бивала мутна и крвава. Дон – велики, тих, вољен и псовком поздрављан, са далеког Мисисипија још уздишу душе чича Томиних рођака. И Морава са хиљаду песама у част јој испеваних; јер, све Груже хрле ка Морави, а Морава ка Дунаву, који, по Мики Антићу, кад се скупи и море би могао бити. Могао би, а није. Зато ће своје тамне и тешке воде ваљати ка широј, уз шапутање: "... То је било, било у Одеси". Тако се живот и литература надгорњавају у препознавању док воде у својој ванвремености вију и лију од небеса до земаљске тамнине, потврђујући непогрешивост одлуке Онога који све може, из другог дана стварања света: "Нека буде свод посред воде, да раставља воду од воде".

Да се не би пришаптавало: Што одужи, вода је однела, утолико пре што се овде осећам као риба у води понављам и завршавам: треба неговати оваква песничка окупљања као мало воде на длану; неговати лепоту речи која уме да се у води огледне као невеста. Вода може да поправи и опере све осим погана језика, црна образа, срамоте и греха.

Гордана Влаховић

Солиста на хармоници Сврзић Душан

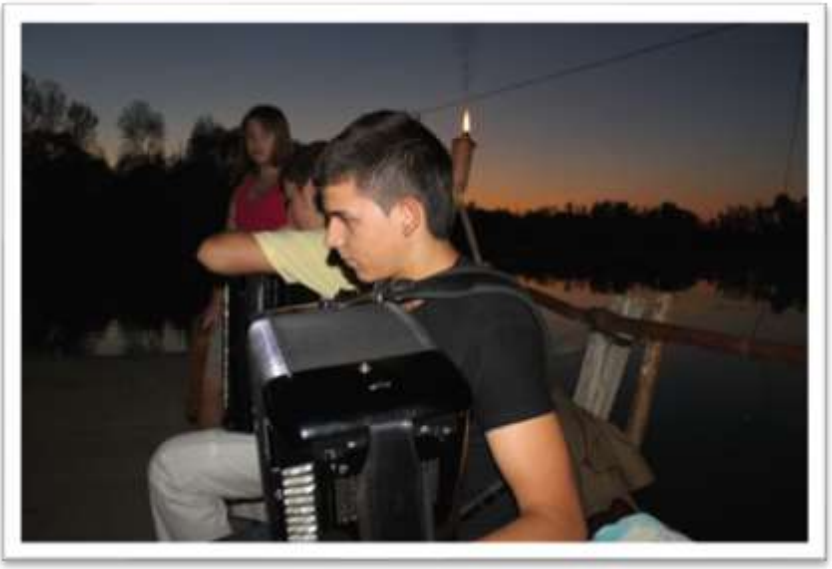

Душан Драгутиновић

Светлана Биорац-Матић

Србобран Матић

Слободан Ивановић

Љиљана Ивановић

ЉУБА: Управо смо чули солисту на хармоници Сврзић Душана, а затим и песнике Светлану Биорац- Матић и Србобрана Матића из Алексинца и Слободана и Љиљане Ивановић из Параћина, које осим поезије спаја и Брак. Па сада нека ми неко каже да поезија није друга реч за љубав. Зар већ поменути брак између Јована и Љубице, као и песника Светлане и Србе и Слободана и Љиљане нису универзални доказ да поезија тако издашно даје подршку љубави. А сигуран сам да важи и обрнуто правило, без љубави нема ни поезије.

У наставку ћемо чути још једног солисту на хармоници Душана Драгутиновића, а затим песнике: Милицу Марковић и Радошина Зајића из Трстеника и Николу Стојановића из Крушевца а затим и вокалне солисте из Драгова: Александра Исаловића и Будимира Богдановића.

Девојка са бакљом

Милица Марковић

Радошин Зајић

Никола Стојановић

Александар Исаловић и
Будимир Богдановић

Мирослав Мића
Живановић

Томислав Симић

Братислав Бата Спасојевић

Душан Сврзић и Душан Драгутиновић

Љубодраг Обрадовић

Милош Милошевић Шика

Љубодраг Обрадовић

СВЕТЛОСТ

Промичу,
деца, жене и људи!
Исто их сунце пржи
и зноји довека...

Изглед вара...
Беже од својих мисли...
Губе разум,
савест, живот...
То се увек зна!

Будућност чека,
човека.
Нестају птице,
певајући.
Мрави исконски
клизе дамарима.

Далеко је слобода...
Вир у матици,
камен неисклесан,
у машти.

Далеко је светлост.
Изглед вара,
разум бледи,
коса седи,
а срце се једи.

Промичу, искре у пепео,
занос у дим.
Вирови дубоки,
све потопе.
Морава све односи.
Са њом отичу
и деца и жене и људи...
У светлост...

ЉУБА: Поштовани посетиоци, готово на самом крају ове надам се оригиналне и лепе поетско-музичке вечери чули сте и поезију Мирослава Миће Живановића, Томислава Симића, Братислава Спасојевића, Милоша Милошевића Шике и наравно моју...

Поштовани пријатељи, како све лети – дани, године, живот! Пролете зачас и ова бајка на Морави названа МОРАВСКИ

ЦАРОСТАВНИК! Али ми смо свој белутак уградили у кулу која ће трајати. Та кула зове се Морава и она ће трајати вечно. Обеловодило се!

Зато ће наши певачи из Драгова Александар Исаиловић и Будимир Богдановић, који су својом песмом улепшали ово идилично вече, за сам крај отпевати песму о Морави, са којом ће низ Мораву отпловити јединствена жеља свих нас – ШУМИ, ШУМИ ОЈ МОРАВО!

Певачи из Драгова Александар Исаиловић и Будимир Богдановић

Мр Јован Михајило, Мирослав Мића Живановић и Братислав Бата Спасојевић

Љубодраг Обрадовић је водио манифестацију *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2012.*

ВУКОВА ЗАДУЖБИНА
КУД РАТКО ЈОВАНОВИЋ И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
Културни
центар
Крушевац
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
У 18:00 сати, Дом културе и Велика чесма у Белој Води
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА
- Венчање воде
У 19:00 сати, музичко – поетски обреди
На светим водама Мораве
- Беседа о води - Гордана Влаховић
- Венчање воде
Учествују песници:
Перо Зубац, Јован Михајило (Нови Сад), Саша Миленић (Крагујевац),
Александар Дрндаревић (Ћуприја), Хранислав Миљојковић (Соко Бања),
Љубица Вуков-Давчик (Суботица), Верослава Јовановић,
Радошин Зајић (Трстеник), Никола Стојановић (Крушевац)
Светлана Биорац-Матић, Србобран Матић -и Слободан Ивановић
Вокални солисти и инструменталисти
Сценарио: Љубодраг Обрадовић и Велибор Лазаревић
Водитељ: Љубодраг Обрадовић
Организатори
Културни центар Крушевац, Огранак Вукове задужбине и КУД Ратко Јовановић, МЗ Бела Вода
Недеља, 09. септембар, 2012. год.
www.kck.or

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2013.

Беловодска чесма

МОРАВСКИ БЕЛУТАК – КАМЕН ЖИВОТА... – Љ. Обрадовић

Шесту годину заредом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 07.09.2013. године, реализована је јединствена песничко-културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују Културни центар Крушевац, Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода. Програм су осмислили и релизовали др Велибор Лазаревић, Љубодраг Обрадовић и Братислав Спасојевић. На манифестацији, која Мораву претвара у сцену, виђени су следећи садржајии:

Братислав Спасојевић је "Камен живота" - моравски белутак предао Томиславу Симићу, који ће наредне године бринути да вода на Беловодској чесми тече и буде извор живота;

Песникиње и песници: Зорица Арсић-Мандарић - Београд, Љиљана Ивановић - Параћин, Светлана Ђурђевић -

Крушевац, Милијана Голубовић Мика - Ужице, Зорица Станковић - Ниш и Данило Банзић - Ћуприја, говорили су своје песме о води на Беловодској чесми;

Зорица Арсић Мандарић говорила је на скели, укотвљеној на сред Мораве своју беседу о води;

Јелена Протић-Петронијевић и др Велибор Лазаревић представили су књигу *МУЗИЧКИ РОДОСЛОВ* у издању Културног центра Крушевац, која говори о породици Радојке и Тинета Живковића, а томе су им помогле припаднице породице: Марија Стојаковић (виолина - вокални солиста) и Ана Стојаковић (гитара).

Своју поезију говорили су песници и песникиње: Љиљана Ивановић - Параћин, Светлана Ђурђевић - Крушевац, Милијана Голубовић Мика - Ужице, Зорица Станковић - Ниш, Данило Банзић - Ћуприја, Горјана Ана - Београд - Поета, Душан Живковић - Београд - Поета, Вељко Стамболија -Крушевац, Никола Корица - Београд, Слободан Ивановић - Параћин, Радмила Милојевић - Параћин, Јована Пантић - Јасика - Крушевац, Слободан Јовановић - Ћуприја, Данило Банзић - Ћуприја, Томислав Марјановић - Ћуприја, Мића Живановић - Крушевац, Томислав Симић - Крушевац, Братислав Спасојевић - Коњух, Крушевац и Љубодраг Обрадовић - Треботин - Крушевац;

Наравно, поред песника наступили су и: књижевник Гордана Влаховић из Крушевца, афористичар Ивко Михајловић из Крушевца, врсни музичари: Горан Арсић, професор хармонике из Средње музичке школе из Крушевца, Марија Стојаковић (виолина - вокални солиста) и Ана Стојаковић (гитара), Радован Николић (вокални солиста), Горјана Ана - Београд (вокални солиста) и Етно група Беловодске виле, тако да је програм био оригиналан, свеобухватан и непоновљив...

Па изволите, погледајте детаље, прочитајте синопсис који су написали др Велибор Лазаревић и Љубодраг Обрадовић и уживајте...

Зорица Арсић Мандарић, Београд

БЕСЕДА ЗОРИЦЕ АРСИЋ МАНДАРИЋ О ВОДИ

Запутити се кроз нашу прелепу Србију, само према речним путоказима, значи путовање ка средишту душе народа и кроз вековну борбу за очување земље и духовне баштине, али и за огледање у речним огледалима. А свако завичајно огледање, оглед је са стварношћу, важан за судбину генерација. Мораве су крвоток срца Србије. На Моравама се укрштају путеви достојанства и страдања, фолклора и поетике, а Западна сваке године, песницима из Србије и целог света, додељује Велику Повељу у Мрчајевцима, на Међународним сусретима писаца, који почињу сада, у септембру. Од свих писаца света и УКС, преносим велики поздрав народу овог краја, мог крушевачког завичаја, поносног и кнешког!

Али, странцу је неразрешива загонетка нашег опстанка на гротлу немирног Балкана. Тајна је у благородној земљи и благословеној води која протиче кроз нас, гаји нас и храни, усправља изнад сваког страха, клевете и претње. Водена пучина у човеку веће је богатство од ускраћених нам излаза на море. Видици су са речних обала. Моравска месечина њиве брани и кад тијо тече и кад водом ладном

плави село равно... Ту је моћ поезије бића, недостижне неким тамо прекоокеанским срцима, похлепним и освајачки запуђеним у туђу географију за славу своје посне историје.

Није свеједно јеси ли рођен међу прашумским палмама, или одњихан у љуљашци између две расцветане шљиве. Ако те је будило лудило разјарене Мораве или њено незаборавно зелено појање и кочоперни петли у дворишту или лимени са крова, ако су те успављивали зрикавци из свеже поораних ноћи и миловали тврди прсти са аромама стаје и насечених дрва, своју прву и последњу, молићеш за ту моравску црницу масну и тешку, варљиву као живо блато испод глога и купине, љубљену исто у грумену и бусену коприве. И, било шта да сањаш и куда путујеш, молићеш само за њу јер си се из ње одвио кад си се родио. Испод обране воћке ископаћеш себи гроб, али док су гране још у пенушавом цвету, за њих ћеш везати љуљашку за прворођеног.

Чеду је важно чега ће се сећати кад се не сети ничега, а тада ће само тако говорити, језиком неупамћених предака! На космодрому јуначких опробавања и перфидних надигравања, жиг генски је заштитник од распадања. Језик је вода за напој изданака, кодираних, да једино бране душе из којих су се одвили.

Остаћеш, и опстати само ту, на својој трусној родној планини, усред водене лаве, упркос уздрманом тлу и историјским ерупцијама у играма које увек започињу на шумадијском трну. Опстајеш на крцкавој кори Балкана као на својој јединој звезди, не зато што си жилавог ината, вековног самоповерења и самртне оданости моштима и пепелима предачким, у вери да жртве не могу бити узалудне, него што је племенитост и саможртвовање део наше културе, као Божји полог да биће и не постоји изван свог огњишта, пламеника, свеће и крста. А шта је тропрстје наших Морава, него водени крст заboden Господњом руком у средиште у језгро Србије! Преданост завичају није јунаштво, не живиш ту због хероизма или ината, него си таквим, трпљено стрпљеним, поносним геном наложен пре хиљада словенских година. Имаш мисију, земља те храни, са водом се венчаваш, жила староставна траг је будућег!

Сви смо ми иверје са Лазаревог крста, земља нам је света умиваоница. Вода воли молитве, али од ње сви учимо! И о давнини у оку Богородице, и о чврстом кораку по средини неба, цркве, речи... и о ковању мачева за одбране, и о

чувању од псовке у водениці и метка из језика. Наша је вода у кљуновима птице Лазарице и Теслине голубице, и сокола орлованих изнад гробних јама и пећина уз реке. Воденим загрљајем Голијске Моравице и Ђетиње, Западна Морава нас учи слози којом се једино стиже до ушћа у море. Зато, дај Водо, светлости и истини гласа, и доступног говора сербовом сину Србину, да спречи колену под крилом неслогу: да то што имамо ал себи не дамо, као стару славу за слогу мењамо. Добро није, ни на боље неће, докле, једни гусле држе а други гудало.

Јер нама тек треба млађих Југовића, мудрих Јефимија и кнешких Милица, али без црва сумње у старим ожиљцима. Моћни у љубави, сложни у повести, не би се клањали туђој заповести. Нисам сигурна да воду знамо да пијемо домаћински, а требало је научити само две ствари: како се ужива у пијењу и како се вода држи у устима у кључним тренуцима. Корисније је држати се природних речних токова и изворишта, него се устремити на сумњива нестварна ушћа.

Неслучајно, храмове људске вере Господ је засејао поред реке, на обалама у меандрима Западне Мораве, српску Свету Гору са десет манастира, између стења и снова. Жеђ за милошћу људском, и сложним дружењем, у комуникацији са Творцем - у обраћању Богу, над водом моравском има олтар и светилиште. У том светилишту, и вечерас, уочи Мале Госпојине, славимо воду у част и чест човеку.

А власници оваквог земаљског раја, и баштовани такве баштине, не могу да пропадну. Јер крв је вода, и око је вода за прозир погледа у прошлост и будућност. А кад вода тече кроз светиње, оно мало умног пепела у човеку, спремно је да влада Свемиром, ако, најзад, успе да овлада самим собом.

О томе су мислили Свети Сава и отац му Симеон кад су градили манастир Ваведење, и епископ Николај Велимировић док га је обнављао духовном руком.

Непроцењиви су Никољско и Каранско јеванђеље у манастиру Никоље. И Сретење за службу Св. Кнезу Лазару под иконом Богородице. И вежен крст златом и сребром, у најлепшем манастиру Свете Тројице, уз две престоне иконе Спаситеља и Богородице. Знају ли туђини који нас куде, за скромно Савиње са извиром воде лековите из камена? А, за Кађеницу, у пећини гаравој од историјског памћења

жртава крваве Хаци Проданове буне, угушеног збега невиног народа?! Странце треба довести и угостити како само ми знамо, нека виде величанствену баштину Србина! После, нека причају да су се о нас огрешили, из незнања. Провести их кроз наш крај, макар као туристе, право из челичних авиона, чамцима и скелама преко воде, до цркви и манастира, крстова и олтара наде, даље, до Преображења, Успења, Ужашћа, Благовештења и Илиња, можда и до манастира Јежевице, Стјеника и Вујана... Пре свега, показати им Лазарицу, Љубостињу, Жичу и Студеницу, и овде, ближе Крушевцу и Врњачкој Бањи, и тамо дубље, кроз Овчар - Каблар клисуру, где су неки манастири потопљени, жртвовани неумољивом кораку цивилизације. А, опет, због те неуништиве водене енергије, за хидроцентрале, за нове струје духа и тела, у корист будућег човека.

О води се може бескрајно певати и говорити. Над водом једни праве мостове за живот, други их руше, али не поруше мостове у нама. Они се самообнављавају јер над нашим рекама су капије Балкана, а то није само лирска поезија. То је истина епска, да ни Европа не би била дама да није одрасла на крилу наших ратника и сељака, и одскочила са топовског меса српских барикада, кад је искуством требало градити Историју. Вода у нама, свеопростива је, православна. Она је наш јединствени начин обраћања свету, јер је од хука слободног проговора, без страха од ушинућа језика и ошинућа одјецима. Али и вода промукне од непрестаног доказивања своје истине, ако подмићени судија неће да је чује. Грло се умори под лажираном оптужбом да је гротло уништења. Несносна су кривотворења порекла људског гласа, неопростива су посекла човечности. Наш, исконски, начин је љубав којом смо правили чеда у чамцу под врбама, док су други спавали у креветима. Ми смо милосрдно пуштали златну рибицу у реку и кад нам не испуни ниједну жељу. Изгледа, свету са задњом намером, неприхватљив је тај невероватно искрен начин обраћања, часно и са поверењем, у коме се не може још дуго бити, скрушен и погрбљен као врба над реком! Ни наше млеко не може да се сири непомужено, а од вимена украдено претвара се у горку воду. Ни преданост и посвећење животу других, што тече сељачком жилом кроз све моравске летописе, није више радосна поезија ако не може да се запише у обичну књигу насушног опстанка.

Срце је већ навикло да колонијално живи, без самоподривања чемером сазнања да љубав превише

узима, децу одводи са огњишта, много позајмљује комшијама а нема, ни брату дугове да врати. Та моравска суза прочишћава, јер мора нове да храни, док старо освештава... Река тргне и усправи, помилује и успава, све даје али иде даље, и све носи...

СЈАЈ МИСЛИ

Моје су истине прошле,
нечије ће тек сутра ...
Свему што промишљаш,
гласови су тек гости,
али док бираш тренутак
и одмериш се, изнутра,
већ ти промакну због
достојни мисленост!

Пра-реч суштине
негде заостане -
увек се чини - мисао
је недоречена:
доживљају и осећању
реч не пристане,
као венцу латица,
с ума одвојена.

Таква латица
песника стисла!
Све страсно ради
на погон смисла,
пропиње се и хвата
сјај мисли!
А сјај је неухватан ...

Братислав Спасојевић из Коњуха предаје *Моравски белутак* Томиславу Симићу из Крушевца

Данило Банзић из Ћуприје

Љиљана Ивановић из Параћина

Светлана Ђурђевић из Крушевца

Милијана Голубовић Мика из Ужица

Зорица Арсић Мандарић из Београда

Зорица Станковић из Ниша

Проф. Др. Драган Мандарић и Зорица Арсић Мандарић из Београда

Љубодраг Обрадовић из Треботина

Др Велибор Лазаревић из Беле Воде

Др Велибор Лазаревић из Беле Воде (први са лева)
– идејни творац манифестације

Јелена Протић-Петронијевић из Крушевца

Ана Стојаковић – гитара и Марија Стојаковић – виолина

Јелена Протић-Петронијевић из Крушевца

Др Велибор Лазаревић из Беле Воде

Марија Стојаковић – виолина

Горјана Ана

Зорица Станковић из Ниша

Душан Живковић

Публика на скели

Етно група "Беловодске виле"

Ивко Михајловић из Крушевца

Гордана Влаховић из Крушевца

Радмила Милојевић из Параћина

Милијана Голубовић Мика из Ужица

Јована Панић из Крушевца

Слободан Јовановић Стубички из Ћуприје

Горан Арсић из Крушевца

Данило Банзић из Ћуприје

Томислав Марјановић из Ћуприје

Никола Корица из Београда

Љиљана Ивановић из Параћина

Слободан Ивановић из Параћина

Скелеција на Морави из Беле Воде

Томислав Симић из Крушевца

Раде Јовановић – председник МЗ Бела Вода

Радован Николић пева пред ватромет

Мирослав Мића Живановић

МЕЊАО БИХ СВОЈ ЖИВОТ

Мењао бих свој живот за псећи
Није важно порекло ни раса
Без корена и познате лозе
Да слободно лајем из свег гласа

Да не мислим о сутрашњем дану
Да не пазим на коју ћу страну
Да не читам законе и књиге
И не бринем белосветске бриге

Да никада не уђем у банку
Да не морам ни у једну странку
Да авлија буде моје царство
Кост бачена читаво богатство

Пасји живот мењаћу за псећи
Да до краја проживим ко човек
И судбину поделим са псима
Боље с њима него с нељудима

Вељко Стамболија,
Крушевац

ДОБРО ЈЕ ИМАТИ КУЋУ

Добро је имати кућу
И на кући кров
Штити од кише

Добро је имати кућу
И кућне зидове
Штити од зиме и хладноће

Добро је имати кућу
И на кући врата
Штите од промаје

Добро је имати кућу
И на кући прозоре
Штите од самоће и мрака

Добро је имати кућу
И на кући кућни број
Да знаш гдје ти је адреса

Добро је имати кућу
И у кући претке
Да знаш гдје ти је огњиште

Добро је имати кућу
И у кући потомке
Да знаш гдје ти је дом

Добро је имати кућу
И око куће пријатеље
Да знаш гдје ти је завичај

Добро је имати кућу
И далеко од куће
непријатеље
Да знаш гдје ти је отаџбина

Марија Стојаковић – виолина

Ал' се после добро јело... – и то на обали Мораве

НА БЕЛОВОДСКОЈ ЧЕСМИ СТИХОВЕ О ВОДИ ГОВОРЕ:

- Зорица Арсић-Мандарић - Београд
- Љиљана Ивановић - Параћин
- Светлана Ћурђевић - Крушевац
- Милијана Голубовић Мика - Ужице
- Зорица Станковић - Ниш
- Данило Банзић - Ћуприја

СЦЕНОСЛЕД ЗА МУЗИЧКО ПОЕТСКИ ПРОГРАМ

НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ

ЗА ТЕБЕ СУ НАШИ СТАРИ ВОЈЕВАЛИ БОЈ, ОЈ МОРАВО ОЈ(ЧАМЦЕМ НИЗ МОРАВУ ПРОГРАМ ОТВАРА Радован Николић)

БАТА И ЉУБА НА СКЕЛИ ОТВАРАЈУ ВЕЧЕ И НАЈАВЉУЈЕ УЧЕСНИКЕ

БАТА: ПОШТОВАНИ ПЕСНИЦИ, ДРАГИ ГОСТИ,

Добродошли по шести пут на манифестацију *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*, добродошли у Белу Воду и вечерашњи поетско музички програм НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ... Све ово се догађа у славу ВОДЕ НАСУШНЕ, а пре свега МОРАВЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ... На самом почетку чули смо песму ЗБОГ ТЕБЕ СУ НАШИ СТАРИ ВОЈЕВАЛИ БОЈ, којом је Радован Николић представио део свог богатог певачком опуса..., Као и песникињу Горјану Ану, песникињу из Београда, овога пута у улози вокалне солисткиње.

ЉУБА: *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* је запловио на свој пут узлета на културно небо Србије и у срца заљубљеника поезије први пут 31.08.2008. године када је у Белој Води одржана ова јединствена књижевна колонија у организацији КУД-а *Ратко Јовановић*, Месне заједнице и Вукове задужбине у Белој Води. Наредне 2009. године Културни центар Крушевац је у овој манифестацији препознао сав занос који из ње исијава и прикључио се као

суорганизатор и скромни донатор овог, надасве, вредног пројекта, са надом да ће пројекат трајати и дочекати много јубилеја... и 10-то годишњица... Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији.

БАТА: Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, виолинисти ... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио др Велибор Лазаревић, (а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и света), доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који ће трајати као и БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА...

ЉУБА: Поштовани песници, драги посетиоци, сада ће нам своју БЕСЕДУ О ВОДИ, прочитати песникиња Зорица Арсић Мандарић. Ко је у ствари Зорица Арсић-Мандарић? Изводе из њене биографије прочитаће нам Братислав Спасојевић.

БАТА: Зорица Арсић Мандарић рођена је у Скопљу 1949. године. Детињство и младост провела је у Крушевцу, до завршетка гимназије. У Београду је завршила студије медицине, специјализацију оториноларингологије, магистар је и доктор медицинских наука. Читав свој радни век је посветила списатељству (поезији, пре свега) и медицини: има 10 година признатог радног стажа као књижевник - слободни уметник и 26 година лекарског стажа у Београду. Бави се и ликовном уметношћу (сликарством и вајарством). У старосну пензију одлази 2009. године из лекарског радног односа. Живи у Београду, удата је, има двоје деце.

У српској књижевности је присутна више од четрдесет година, од прве књиге поезије објављене, 1967. године, у завичајној крушевачкој "Багдали". У Удружење књижевника Србије примљена је 1991. године, чији је члан и данас. Објавила је двадест пет књига песама, лирске

прозе и есеја, од прве песничке књиге "Срце у трави", објвљене 1967. године у "Багдали", до последње књиге, то јест Три тематски повезане књиге поезије: "Сјај мисли", "Чиније звезданог пиринча" и "Сок од зборовине", 2010, коју су објавиле Шумадијске метафоре. Песме су јој превођене на енглески, италијански, шпански, арапски, румунски и грчки језик, а књига „Женски почетак вечности", на бугарски језик, 2006.год. Први је добитник књижевне награде "Гордана Тодоровић" 1997. године, за целокупно књижевно дело; награде "Јефимијин вез" 2005. године за књигу „Женски почетак вечности", "Повеља Мораве ", 2008.," Раваничанин" 2006., за допринос очувању националног духовног наслеђа, а у најранијој младости, са четрнаест година, "Бели нарцис"1963. године, на Песничкој смотри књижевне омладине, Дивчибаре (жири: Матија Бећковић, Брана Петровић, Љуба Симовић). Драматизоване су и извођене њене књиге: "Вез мачем" 1999.године, у Народном позоришту"- "Раша Плаовић", режија Небојша Брадић и "Рајска врата самоће"2001., сала "Гварнериус", драматург Драгана Бошковић Лазић.

Ушла је у фонотеку РТБ "Антологија српске поезије".

Чујмо сада БЕСЕДУ О ВОДИ, песникиње Зорице Арсић Мандарић.

Зорица Арсић Мандарић, НА СКЕЛИ ЧИТА БЕСЕДУ

БАТА: Хвала Зорици на беседи, а сада ћемо низ Мораву пустити три венчића које означавају ВЕРУ, ЉУБАВ И НАДУ, заједно са поруком ... ПУШТА ВЕНЦЕ У МОРАВУ КАО ПОРУКУ

ЉУБА: Када је музика у питању похвилићу се да је Културни центар Крушевац ових дана објавио заиста интересантну и оригиналну књигу МУЗИЧКИ РОДОСЛОВ, а више детаља о књизи, у овој мини промоцији, рећи ће вам Јелена Протић-Петронијевић - уредница Културног центра Крушевац. Изволи Јелена!

Јелена ПП, Марија и Ана Стојаковић, Вељa Лазаревић

БАТА: Чули смо причу о МУЗИЧКОМ РОДОСЛОВУ, а сада чујмо песнике:

- Светлана Ђурђевић - Крушевац
- Зорица Станковић - Ниш
- Горјана Ана - Београд - Поета
- Душан Живковић - Београд - Поета
- Музичка тачка - Беловодске виле

ЉУБА: У наставку чућемо и афоризме Ивка Михајловића из Крушевца јер знамо да је смех лек за свакодневни чемер којим смо окружени. У наставку своје стваралаштво представиће Гордана Влаховић и песници:

- Ивко Михајловић - Крушевац
- Гордана Влаховић - Крушевац
- Вељко Стамболија -Крушевац
- Милијана Мика Голубовић - Ужице - КК Рујно
- Никола Корица - Београд
- Музика - Беловодске виле

БАТА: Песници:

- Слободан Ивановић - Параћин
- Љиљана Ивановић - Параћин
- Радмила Милојевић - Параћин
- Јована Пантић - Јасика, Крушевац
- Музика - Горан Арсић

ЉУБА: Песници

- Слободан Јовановић - Ћуприја
- Данило Банзић - Ћуприја
- Томислав Марјановић - Ћуприја
- Мића Живановић - Крушевац
- Братислав Спасојевић - Коњух, Крушевац
- Љубодраг Обрадовић - Треботин, Крушевац
- Томислав Симић - Крушевац
- Музика - Радован Николић

… затим ватромет и закуска у скели…

ВУКОВА ЗАДУЖБИНА,
КУД РАТКО ЈОВАНОВИЋ И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
Културни центар Крушевац
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
У 18:00 сати, Дом културе и Велика чесма у Белој Води
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА
- Упознавање са древном Писменицом и Музејом клесарства и вајарства
- Венчање воде на Великој чесми
У 19:00 сати, музичко – поетски обреди
На светим водама Мораве
- Беседа о води - Зорица Арсић-Мандарић
- Венчање воде Мораве
- Слово о књизи Снежане Живковић Музички родослов
(о породици Радојке и Тинета Живковића) Марија Стојаковић,
Јелена Протић- Петронијевић и Велибор Лазаревић
Учествују песници
Зорица Арсић-Мандарић (Београд), Гордана Влаховић, Светлана Ђурђевић,
Ивко Михајловић, Вељко Стамболија, Мића Живановић, (Крушевац),
Далибор Ђокић (Брус), Мирослав Панић (Блаце), Слободан и
Љиљана Ивановић (Параћин)...
Вокални солисти и инструменталисти
Марија Стојаковић, виолина, вокал
Драгица Калас, вокал
Горан Арсић, хармоника
Радован Николић, вокал
Мића Живановић, вокал
Момчило и Далибор Накић, гитаре
Ученици Средње музичке школе Стеван Христић Крушевац
- Ватромет
Сценаристи и водитељи: Љубодраг Обрадовић и Братислав Спасојевић
Организатори
Културни центар Крушевац, Огранак Вукове задужбине и КУД Ратко Јовановић, МЗ Бела Вода
Техничка подршка: Друштво за спортове на води Трстеник, Радио телевизија Крушевац
Субота, 07. септембар, 2013. год.
www.kck.org

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2014.

Песници на скели на Западној Морави у Белој Води

Морава – поетска сцена, Љубодраг Обрадовић

Седму годину заредом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 06.09.2014. године, одржана је јединствена песничко-културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*, која Мораву претвара у сцену, чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују, Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштво српско-руског пријатељства *ПРВОСЛАВЉЕ* из Крушевца. На манифестацији су ове године додељене награде за најбољу поезију и најбољу документарну фотографију на тему Мораве и Троморавља... Прочитајте и погледајте како је то било...

Програм су за ову 2014.-ту годину осмислили др Велибор Лазаревић, Љубодраг Обрадовић и Томислав Симић.

На манифестацији *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*, која Мораву претвара у поетску сцену, реализовани су следећи садржаји:

- Томислав Симић је *Камен живота* предао Љубодрагу Обрадовићу, који ће наредне године бринути да вода на Беловодској чесми тече поетским токовима и буде извор живота;

- Песникиње и песници: Милош Милошевић Шика (Трстеник), Горица Стнковић (Лесковац), Снежана Тробок (Пале), Александар Дрндаревић (Ћуприја) Горан Минић (Брус) и Саша Милетић (Крушевац) говорили су своје песме о води и љубави на Беловодској чесми;

- Томислав Симић из Крушевца говорио је на скели, укотвљеној на сред Мораве своју беседу о води и водио програм на скели;

- Љубодраг Обрадовић је представио прву књигу поезије *ДОК МАШТАМ И САЊАМ* Јоване Марковић из Љубаве, а Јована је читала своју поезију из књиге и поезију о Морави;

- Своју поезију на скели говорили су песници и песникиње: Зоран Јовановић, Горица Станковић, Тамара Стојановић, Добрила Стојановић и Соња Ђорђевић (Лесковац); Снежана Кунтош-Тробок (Пале), Александар Дрндаревић (Ћуприја); Горан Минић (Брус); Милош Милошевић Шика (Трстеника) Саша Милетић, Вељко Стамболија, Јована Марковић, Миомир Панин, Саша Милетић, Љубодраг Обрадовић, Јована Пантић, Томислав Симић (Крушевац) и Горан Арсић, професор хармонике из Средње музичке школе из Крушевца (овога пута као песник); Братислав Спасојевић (Бела Вода)...

- Да све није поезија показао је и доказао афористичар Ивко Михајловић...

- Наравно, поред песника свој наступ имали су и врсни музичари: Предраг Пеца Милетић - труба из Ћуприје; Мирослава Арсић - вокални солиста етно музике; Ратковић Андрија - хармоника, ученик Средње музичке школе из Крушевца, Радомир Јовановић из Ломнице и други, тако да је и овог пута програм био оригиналан, свеобухватан и непоновљив...

Томислав Симић Калпачки, домаћин манифестације, говори БЕСЕДУ О ВОДИ

БЕСЕДА О ВОДИ - Томислав Симић Калпачки

У нашој прелепој Србији толико је дивних речних токова и све наше реке опеване су у песмама, са или без пратње музичких инструмената, као и у безброј стихова, које ствара вешто перо песника. Тако ће бити и вечерас, овде, у Белој Води, овде на скели, испод које чујемо протицање воде западне Мораве. „Моравски цароставник“, јединствена манифестација у земљи, и данас је, по седми пут, окупила мајсторе пера, певаче, музичаре и друге уметнике из Србије, који ће „На светим водама Мораве“ одати почаст води уопште, као и најопеванијој реци – Морави. Моја је дужност, а и задовољство да беседим о води. Беседа о води подразумева и беседу о битисању нашему, кроз векове и миленијуме.

У времену дугог памћења, не само кроз историју, јер она је кратка, већ и пре свега – кроз гене пра-пра предака наших, Срби, народ најстарији, своја станишта су вазда формирали крај, или у близини речних токова, те изворишта добре воде. Ми који се, на овај, или онај начин, мало више бавимо

прошлошћу, а и многим другима је познато, знамо да су, иако неписмени, наши давни преци непогрешиво знали да одаберу идеално место за своје бивствовање: простор са здравом климом, плодном земљом и добром водом, која живот значи. О томе говоре многи топоними у Србији, које немамо потребе сада наводити. Зар је Стефан Немања, родоначелник светородне династије Немањића, тек онако бирао места за градњу дивних задужбина?! Поменимо само Студеницу испод планине Радочела. Ту је некада било ловиште зверова, али и ДОБРА ВОДА! Сви наши владари, краљеви и цари, деспоти и кнезови, те угледни великаши и црнорисци, Божија станишта подизаху крај добре воде. Скоро све те воде су још и – лековите.

Добра вода породила је и добри народ, Сербе. Кроз дуго, али дуго време свога трајања, Срби су, као ни један народ у Европи, па и свету, научили да дају пример другима: добротом, љубављу и предусретљивошћу. Зар има лепшег начина дочекивања госта, или чак путника намерника, од чаше бистре, добре воде и коцке шећера, или слатка од неке наше воћке? Срби воле, доказано је то, све људе света. Лако праштају и заборављају, све би ти дали, осим земље своје! Не, то не дају! На тој земљи, крај много река и безброј изворишта красне, добре воде, добијана су прва дечија сазнања о свету, прве радости у игри, рађале су се прве љубави... На обали реке, или крај планинског потока и деца су се правила! Исто тако, младе снаше, са стомаком до зуба, на њиву су ишле, у њиви би се и породиле, а у оближњој реци, или потоку, дете би било први пут окупано... Али тај добри и печални народ навукао је завист, потом мржњу, а најпосле и решеност многих моћника – да нам отму! Не знају, кукавни, да земља није само пука земља, већ да сваки педаљ те земље чува небројене успомене, горе наведене и безброј ненаведених. Река и извор нису само пука река и извор. То је успомена, то је памћење, лично и генско, како већ рекох. Тим отимањем изазивају побуну предака, кроз гене потомака! ...Поменуо сам да су Срби народ најстарији. Ово не говорим само зато што сам Србин, већ с тога што за то имамо доказа.

Свет је запљуснула и шокирала вест када је Анатолиј Алексејевич Кљосов, биолог са Универзитета Харвард, у свом научним раду тврдио да су српски гени стари 12 хиљада година, и потичу од Нојевог сина Јафета. Јафетови потомци населили су се првобитно у доњем току Дунава, у

данашњој Србији, да би затим неки од њих кренули на север. Срби су, дакле, преци Руса. Ако мислите да је то све, није. Истражујући немачку историју, Немац Јирген Шпанут открива српска гробља на тлу Шпаније, Португалије и Бретање од 3.000 година пре Христа! А зашто не рећи и ово: у граду Сирбину, кога су Грци прекрстили у Ксантос, у покрајини Лици, Мала Азија, нађен је уклесан на великом камену српски законик из осмог века пре Христа. Законик је уклесан на српском језику и на србици, тако да се може без много труда читати. И то је оно што многима боде очи и хтели би да нас нема! Посебно они који су, као народ и држава, млађи од плота мога прадеде!

Један амерички поглавица, племена Сијетла, представник аутохтоног црвенокожног народа Америке, никако Индијанац, рекао је великом белом оцу, парафразирам: „Са неба је нестао белорепи орао, (а узгред, тај белорепи орао је узет за заштитника Америке и налази се на новчаници од једног долара, заједно са Џорџом Вашингтоном), ви сте га затрли, или протерали; нестали су бизони, које сте ви побили..., све реке сте нам загадили, а мој народ је пио ту воду, док ви нисте дошли!“ . Још онда, у оно време, за аутохтоне Американце, доласком белог човека и његовим неприличним чињењем, вода је била загађена. А данас?...

Вода коју свакодневно користимо највеће је чудо природе. О њој врло мало знамо. Оно што сигурно знамо о њој, јесте да без ње не можемо живети. Вода је више него тајновита за наше лаичко поимање, и ни за једну познату ствар нема толико необичности као кад је у питању вода.

Научници су, експериментима открили да вода има свест, да памти. Међутим, људско схватање о начину на који вода “памти”, врло је сиромашна слика оне дубине која памћење везује са нечим што би назвали свешћу или “свесвешћу” природе. У метафизичком смислу, свака Божија творевина је жива. О томе је говорио и Никола Тесла, цитирам: “Свемир је жив у свим својим видовима попут какве мислеће животиње... камен је мисаоно и осећајно биће, као што су то биљке, звер или човек... звезда која сија тражи да је гледамо, и да нисмо превише заузети собом, разумели бисмо језик и поруке... Своје дисање, очи и уши човек мора да усклади са дисањем, очима и ушима целог свемира...”

Вода је упијач и проводник свих енергија на земљи и у свемиру, и база живота на нашој планети. То су наши

преци од давнина знали, наравно, не кроз науку, која није ни постојала, већ – осећајем. Наши људи су знали да се „стопе“ са водом, да се „ороде“ с њом. Поштовали су је и ценили, дивили су јој се... и молили Богу за њу. Ако је нема, молитва, ако је има превише, молитва. Сетимо се дивних обичаја, као што су додолке и додолске песме. Да не говорим о молитвама по храмовима, или усред поља. Вода у Светим списима, то је много више од просте физичке супстанце. То је својеврстан појам. Тај појам је, у извесном смислу, везан са идејом живота. У целом свету нема ничег мекшег и податнијег од воде. Али она је истовремено и чврста и јака. Нико не може да јој одоли. ... Кад се узјогуни, плави, бесна, силовита, али и болесна, јер се у њу слива свакојаки отпад човеков.

„Податна, а побеђује јачином. Мека, а побеђује чврстином. И сви то знају, али нико се не усуђује да и сам тако поступа.”- написао је кинески филозоф Лао Це пре две и по хиљаде година.

Када падне на земљу у облику кише, вода је као новорођенче. Потпуно је чиста и не садржи никакве стране минерале и елементе. На свом путу кроз земљу она упија у себе све на што наиђе, док се на крају не појави као "зрела" на неком свом извориште, и онда настави свој животни ток у облику извора, потока, река и језера, улазећи успут у свезу са живим светом на земљи.

То значи да је природна вода нешто много више него "H2O" (хемијска формула воде) - тј. једињење 2 атома водоника са једним атомом кисеоника.)

Вода, дакле, има свест, али је она и огледало људске свести. Некада давно човек је први пут себе угледао у каквој бистрој води и вода му је дуго служила као једино огледало. И данас нам вода већине река и језера може да послужи као огледало - наше душе, срца нашег, наше лично огледало! Но, изгледа да ми више не можемо, или не желимо да се погледамо у том огледалу. Осликава нас, данашње људе. На сву срећу, ту су песници. Они дају непогрешиву слику о свакој нашој реци, па тиме и речи утехе тој води. Могли бисмо макар замолити воду - да нам опрости за наше неправедно понашање према њој.

Вода учествује у сваком тренутку нашег живота. Али, да ли знамо какву тајну крије та задивљујућа сила? Ако би смо били свесни зашто нам је Бог даровао то благо, јединствено у целој васиони, много би смо се боље односили према њој. Али изгледа да нисмо свесни, одговор не знамо! Можда одговор зна једино сама вода.

... Говорио сам о доброј води, али у једном месту у земљи Србији постоји и бела вода! Та вода је управо овде, око нас! Није случајно што је и ово место добило име – Бела Вода. Ова вода, са неколико изворишта уоколо, од који се не зна које је боље, јер је савршена, била је и јесте – лек човеку! Блажила је плућа беловодских неимара, људи који су радили у каменолому, клесара, вајара и свих других. Није случајно што о води беседимо и певамо баш у Белој Води. Можда нас је име призвало себи, а да тога нисмо били ни свесни! Ми смо ту, дошли смо и долазићемо. Одајући почаст води доказујемо да смо ми сами – призвани себи. Нека наш гест буде апел СВИМА да се према води односимо као према живом бићу, јер вода то и јесте! Нека ова моја беседа о води буде завршена нашом заједничком молбом, њој, води, да нам опрости... Све вас молим да устанете... Поновите за мном, три пута: Опрости нам водо!... Опрости нам водо!... Опрости нам водо!

У Белој Води, 06. септембра, 2014. године
Томислав Симић Калпачки - новинар, публициста, писац

Одлуке жирија конкурса "Моравски цароставник 2014."

у саставу: др Велибор Лазаревић - председник; мр Спасоје Ж. Миловановић -члан; Вељко Стамболија-члан, Мића Живановић-члан и Љубодраг Обрадовић-члан донео је и на манифестацији саопштио следеће одлуке:

1. **На међународном конкурсу за уметничку слику и документарну и уметничку фотогрфију о Морави** прва награда се додељују Зорици Станковић из Ниша за фотографију *Скела на Морави*. Остале награде се не додељују...

2. **На *Међународном конкурсу за поезију о Морави*** награђени су следећи аутори:

1. Светлана Биорац за песму "Вече над Поморављем" - прва награда;
2. Томислав Ђокић за песму *Химна о Морави* - друга награда;
3. Александар Дрндаревић Сингер за песму "Игра сенки" - трећа награда и
   Елеонора Лутхандер за песму "МОРАВА" - трећа награда;

3. Похваљене су следеће песме и песници:

- Снежана Кунтош-Тробок за песму "Над Моравом";
- Јована Пантић за песму "Мораво, свађам се са тобом";
- Мирко Стојадиновић за песму "СТАРИ ВОДЕНИЧАР"

Чланови жирија (Љуба, Вељко и Вења) уручују награде

Зорици Станковић из Ниша је добила прву награду за фотографију "Скела на Морави"

Зорица Станковић из Ниша и Мића Живановић из Крушевца (снимљени Зоричиним фото-апаратом)

Бата Спасојевић, др Велибор Лазаревић и Радован Николић на скели (фотографија Зорице Станковић из Ниша)

Заједничка слика на обали Западне Мораве у Белој Води

Светлана Биорац Матић, Трњане - Алексинац

ВЕЧЕ НАД ПОМОРАВЉЕМ

Свицима се окитило поље
и по небу рој се звезде просу
док у косе уплиташе врбе
поветарац и вечерњу росу.

Зашкрипаше скеле на Морави
под теретом година и рода,
ко да шапће неку слатку тајну
на брзаку зажубори вода.

На заласку љубило је Сунце
Поморавље питомо и плавно
а кроз вече разлеже се песма
„Ој Мораво, моје село равно...“

Јавиши се аласи са реке
Месец срмом осрми таласе
што путују шумно, гргораво,
крај ливаде, воћњака и баште.

Три Мораве, ко три златне нити,
три линије живота на длану,
ушушкане у сомотно вече
већ сањају о новоме дану.

Светлана Биорац Матић (првонаграђена песма) - БИОГРАФИЈА

Живи и ствара у Алексинцу. Песник је за одрасле, песник за децу, сликар... На ***Међународном конкурсу за поезију о Морави**** добила је прву награду за песму *Вече над Поморављем*.

Писањем се бави дуги низ година. Има објављене три гњиге песама за одрасле, а у припреми јој је прва књига поезије намењене деци.

Досад је објавила књиге: „Камене Стопе“ (2002) „Тетоважа душе“ (2010) и „Чекајући воденичаре да се врате“ (2014) све у издању Центра за културу и уметност Алексинац.

Добитник је бројних награда и признања као и Општинске награде града Алексинца за стваралаштво и допринос култури.

Песме су јој превођене на више светских језика.

Живи и ствара у Алексинцу, где је и члан Књижевног клуба „Велимир Рајић“.

Томислав Ђокић – Скорица, Ражањ

Песма МОРАВА налази се на страни 12.

Елеонора Лутхандер из Стокхолма на промоцији у Крушевцу

Елеонора Лутхандер, Стокхолм, Шведска

МОРАВА

Пливамо лењно у трави
певамо Морави
лењи
тењи

Мора Морава
морамо ми

Ни једно ни друго
се не може избећи
лењи
тењи

Мора Морава
морамо ми

Александар Дрндаревић Сингер, Ћуприја

ИГРА СЕНКИ

Згашњава се сунце у таласу реке
Румен бојом боји стазе трава мека
А кроз врабаке свици осветлише путе
Из тамине с пута сустиже ме сенка

Јурну испред мене да претекне време
Утече под гране што се реци нагле
Спојише се сенке устрепталих срца
Пожудно сад љубе усне ко од магле

А само месец позна истину о нама
Уваљана трава заједничка сенка
Скрила је ноћ тамна, топла , мека

Затече ме зора са мирисом воде
Кривудаве стазе преда мном су јасне
А чекаће сенка у врбе скривена
Да сунце поново у Мораву згасне

Снежана Кунтош Тробок, Пале, Република Српска

НАД МОРАВОМ

Оног врелог лета
На Морави сунце ми грејало власи
Гледала сам сјајни зрак док пада
И воду цртежима краси.

Лик на површини, указа се оку
Чамац усталаса слику наде.
Алас искорачи на доку
Погледа ме, дах ми стаде.

Талас запљусну снажно
Шешир мој у воду паде.
Његов скок, одважно
Испружена рука из реке, шешир даде.
Додиром лаким к'о ватром зажари
Кренух ка њему, корак одважни.
Поглед нежан тада ми подари
Падох у његов загрљај влажни.

Овог врелог лета, Морава нас гали
Сунце грије власи
Под сјајним зраком који пали
Цртеже на води, жели да украси.

Мирко Стојадиновић, Макрешане, Крушевац

СТАРИ ВОДЕНИЧАР

На амбару житном стари воденичар
спустио је своје остареле кости.
Сећа се са сетом, давно прошлих дана,
ова воденица, свима добро знана.

Воденица стара, сад више не меље,
вода је утихла, точак не окреће,
чекетало старо, више не клепеће,
ех, старино моја, нас сад нико неће.

И моје су кости сад крхке и ломне,
као што је тебе сипац прогризао.
Године су тешке, оставиле трага,
једва себе вучем, издаје ме снага.

Уздаси су тешки, очи пуне суза,
огрубеле руке са муком подиже
воденичар стари да обрише сузе.
Ех, пас'ји животе, што ми снагу узе.

Сећаш ли се, стара, како је то било
пре година много млади кад бејасмо?
Воденични камен никад стао није,
а клепало твоје многе тајне крије.

Многа гладна уста нахранила ти си,
са тобом су расла и сва моја чеда.
Са камена твога брашно док се млело,
хранила си хлебом цело наше село.

И ваздан си била пуна помељара,
са радошћу теби долазили они.
Слушале се приче, и лепе и таште,
акрепи су били плод душевне маште.

Време без милости и нас је самлело.
И Морава стење, као да би стала.
А питам се, стара, шта се с нама збило?
Хоће ли још мало да нам куца било?

Хоћу ли те опет ја видети, не знам?
Опраштам се с тобом, хеј, старино моја.
Престављење Богу мене томе спречи,
Опрости ми, рано, време то не лечи.

Јована Пантић, Крушевац

МОРАВО, СВАЂАМ СЕ С ТОБОМ

Мораво, свађам се с тобом, ти чудна реко,
А како и не би', кад ме болна успомена веже,
Под валима твојим нестао је драг ми неко
Зато у грудима мојим без престанка стеже.

О, Мораво, знаш да будеш питома и тиха,
Али и страшна, грозна, кад набујаш силно,
Зна твој талас бесни чамац да зањиха,
Тад грабиш без мере, узимаш обилно!

Мој стриц је само на другу страну хтео,
А Срњани пливачи нису, нити су чамције
Знам да по ветру и пљуску преко није смео,
Али за опасност тада марио није,

Јер племенит и добар он је човек, ето...
Знаш ти о сваком ко је на твојој води
Знаш да је отишао по своје верно псето
И зар у повратку то да му се догоди?!

Мораво, теби говорим, па тек онда људима,
Знам да разумеш, јер знам вода има свест!
И како онда не знаш да многе стеже у грудима
Кад учиниш тај страшни, хировити гест?!

Али, Мораво, знам да ти си само река,
Да нас придржиш ти немаш руке,
Тако ће бити вазда, док је света и века,
А и од нас људи ти имаш сопствене муке.

Како многи знају страшно да те загаде,
По теби плута бачено – туштa и тма,
Питам се, зашто то људи теби раде
И да л' си због тога по кад-кад зла?!

Сада ме срце већ удвојено боли
И зато што си бесна некојих дана,
Па узимаш оне које блиски воли,
А жао ми је и твојих сопствених рана!

Јована Пантић, Крушевац, Члан Друштва српско-руског пријатељства „Православље“ – Књижевни клуб и члан Књижевног клуба „Богољуб“, Јасика.

Томислав Симић предаје Моравски белутак Љубодрагу Обрадовићу

Заједничка слика на Беловодској чесми

Горица Станковић из Лесковца

Горан Минић из Бруса

Заједничка слика на беловодској чесми

Саша Милетић из Крушевца

Снежана Кунтош-Тробок, Пале – Република Српска

Александар Дрндаревић Сингер из Ћуприје

Томислав Симић из Крушевца и Љубодраг Обрадовић из Треботина

Предаја камена ...

...и испијање вина

Предраг Пеца Милетић из Ћуприје (са трубом)

Пуштање поруке низ Мораву

Зоран Јовановић из Лесковца

Песници стојећи одају почаст води и моле је за опраштај због угрожавања њене чистоће

Горан Минић из Бруса

Радомир Јовановић из Велике Ломнице

Јована Марковић из Љубаве

Тамара Стојановић из Лесковца

Добрила Стојановић из Лесковца

Горица Станковић из Лесковца

Соња Ђорђевић из Лесковца

Снежана Кунтош-Тробок, Пале – Република Српска

Горан Арсић из Крушевца

Милош Милошевић Шика из Трстеника

Драган Тодосијевић из Треботина

Мирослава Арсић из Пепељевца

Миомир Панин из Јасике

Ивко Михајловић из Крушевца - АФОРИЗМИ

Поједох се од муке.
Ту имам загарантована три оброка.
$
Бог је на нашој страни.
Једино он може овакве да нас трпи.
$
Караван глупости
на свом челу има највећу заставу.
$
Власт је супер,
а има и дизела.
$
Док је коза корила овцу,
вукови су у тору направили масакр.
Нико није толико јак
да понекад не би могао бити слаб.

$
Ко често проба тугу,
није искључено да ће се и заљубити у њу.
$
Песник који чучи у мени
пише афоризме из велике нужде.
$
Цеде нас као лимун
јер кажу да је то здраво.
$
Омамљени мемлом свакодневице,

висимо на трулом канапу живота.

$

Србија је земља у којој диплома
завиди чланској карти.

$

Врхунац мизерије,
то је оно када вам и на сиромаштву завиде.

$

Средње године су поодмакла младост.

$

Пун ми је животни календар празних дана.

$

Велики људи не умиру.
Они само излазе из нашег видокруга.

Братислав Спасојевић из Коњуха

Горан Арсић из Крушевца

Љубодраг Обрадовић из Треботина

Кићење Беловодске чесме

Зоран Јовановић, Горица Станковић и Добрила Стојановић из Лесковца

А на крају - поново у кафану...

Субота, 06. септембар, 2014. год.
ВУКОВА ЗАДУЖБИНА
КУД РАТКО ЈОВАНОВИЋ И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
ПОЕЗИЈАСРБ
УМЕТНИЧКА КОЛОНИЈА
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА И ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ
17:00 Музеј клесарства Бела Вода
-Упознавање са древном писменицом и Музејом клесарства и вајарства
17:30 Венчање Воде на Великој чесми у Белој Води
18:30 НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ – Музичко поетски обреди
-Беседа о води – Томислав Симић
-Венчање воде Мораве
Учествују: Никола Корица из Београда, Зоран Јовановић, Горица Станковић и
Мимица Костић (Лесковац); Снежана Тробок (Пале), Александар Дрндаревић (Ћуприја);
Горан Минић и Далибор Ђокић (Брус); Милош Милошевић Шика (Трстеника)
Спасоје Ж. Миловановић, Ивко Михајловић, Вељко Стамболија, Јована Марковић, Миомир Панин,
Саша Милетић, Љубодраг Обрадовић, Мина Живановић и Јована Пантић(Крушевац);
Божидар Новокмет и Братислав Спасојевић (Бела Вода)...
Вокални солисти и инструменталисти: Горан Арсић - хармоника , Крушевац ;
Предраг Пеца Милетић – труба из Ћуприје; Сандра Миладиновић – вокални солиста, Мајдево;
Радомир Јовановић из Ломнице и други...
ВАТРОМЕТ
Домаћин вечери: Томислав Симић
Сценаристи: Томислав Симић и Љубодраг Обрадовић
Организатори: Огранак Вукове задужбине и КУД Ратко Јовановић – Бела Вода; МЗ Бела Вода;
Удружење песника Србије –ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и
Друштво српско-руског пријатељства ПРАВОСЛАВЉЕ Крушевац.
Техничка и медијска подршка: РТК и Друштво спортова на води Трстеник
Беловодска скела и Морава у 18,30 сати

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2015.

Љубодраг Обрадовић, домаћин манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2015.*

На почетку манифестацијеје МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2015., Љубодраг Обрадовић, као домаћин, је изговорио следеће речи на Беловодској скели 05.09.2015. године:

Поштовани пријатељи поезије, музике, Мораве... Велика је част поздравити Вас управо овде на Морави, у срцу Србије, у Белој Води, која је изнедрила вредне вајаре који сјај Беловодске Розете проносе широм света. Надам се, да ће сјај поезије и музике, који ће вечерас отпловити низ Мораву у свет, имати исту судбину и да ће се све лепоте овог поднебља показати онаквима какве и јесу, величанствене...

Сећајући се 31.08.2008. године, када је у Белој Води одржана по први пут јединствена књижевна колонија *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* у организацији Месне заједнице Бела Вода, КУД-а *Ратко Јовановић* и Вукове задужбине у Белој Води, не могу, а да не изговорим: вечерас сам посебно задовољан и срећан:

- прво, што сам и сам био међу учесницима те прве колоније (увек најтеже, јер тешко је започети било коју активност),
- друго, ваљан разлог да моје задовољство и срећа буду још већи је и чињеница да се од 2009. године и установа Културни центар из Крушевца (у којој сам тада био директор) укључила као суорганизатор и скромни донатор овог, надасве, вредног пројекта и
- треће, моје задовољство је тим веће што је и Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ од прошле, 2014. године, активни учесник ове манифестације.

Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели, укотвљеној на средини Мораве уз светлост Месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији.

Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, виолинисти, гуслари... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио др Велибор Лазаревић, а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака попут Бате, Игњата, Радета, Ивана..., који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и света, доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који ће трајати...

Јер, "оно што је Сена за Француску, Волга за Русију, Мисисипи за Америку, Нил за Египат, Жута река за Кину, Амазон за Бразил, Еуфрат и Тигар за арапске земље, Ганг за Индију - то је за Србе и Србију Морава".

"Те реке, као да су одређивале судбину народа који су живели на њиховим обалама па су, отуда, и најприсутније и у њиховом животу и у њиховим књижевностима. По њима (њиховим именима) препознајемо и земље којима теку и народе који око њих настају и опстајавају. И, ето у томе обистињења Хераклитове мисли да "од земље постаје вода, а од воде душа". Баш због те земље, због те воде и због те душе и Морава је најопеванија река у српској књижевности, па Вук Караџић, с правом, вели да су "Срби готово сваку већу воду називали Моравом". Душа српског народа је опијена Моравом, а благородна нарав и дух

Мораве одувек су били шири и већи од њеног земљописног шара".

Ове речи, које тако једноставно казују суштину значаја Мораве за Србију, записао је др Велибор Лазаревић, идејни творац ове манифестације, у својој јединственој антологији "Играли се коњи врани" још 1991. године. Сви ми, вечерас овде присутни, потрудићемо се да у тај мозаик о Морави додамо бар један мали камичак из наших душа, макар то био онај срећни белутак који ће о Белој Води упамтити све бајке... И ову вечерашњу.

Поштовани пријатељи, вечерас Вас нећу замарати мојом омиљеном причом о брзини којом се свет данас мења, нећу Вас замарати ни чињеницом да је час, кад ће вештачка интелигенција постати стварност, све ближи, јер сам вечерас одлучио да снови буду на првом месту.

У то име, све Вас, још једном поздрављам, а чиме другим него песмом коју сам написао уместо беседе и посветио је песницима и свим сањарима света, у славу ПОЕЗИЈЕ, у славу Мораве!

УЗ или НИЗ МОРАВУ?

Куда и како пливати даље?
Уз или низ Мораву, питање је сад?
Судбини питање по голубу шаљем
да успоставим нарушени склад.

Јер, одавно песму нисам написао
која ће срце спокојним да држи...
И кренуо да пронађем смисао,
који неће немиром ум да спржи.

Јер, одавно нисам изнад Мораве
летео на крилима својих снова
и тражио ону, што има очи плаве,
да јој стихом стварам свет изнова.

Јер, одавно ме љубав није понела
у чаробни свет, који само она тке.
И не видим одавно, излаз из тунела,
иако и превише верујем у снове.

Све реке, одувек, некуда теку,
полако односећи наше наде.
Одувек сви газимо исту реку
и живот нам неко од рођења краде.

Све наше истине неумитно вену,
заблуде су нам, из дана у дан, веће.
Ја још љубоморно чувам успомену
на своју младост и те дане среће.

Кад сам у моравским вировима
конопљу са својима знао киселити...
И сањао, да ће ми после, на прелима,
девојке у живот љубав уселити.

Кад сам у моравским воденицама
брашно од целог зрна пшенице млео
и волео цуру са бујним плетеницама,
која се памти за живот цео.

Кад сам у вечери топле, летње,
газио спрудом и моравским брзацима
и знао, да спречити ме нико неће,
да кроз живот пловим на стиховима.

То сећање и сад ме у изазове узноси...
Животно искуство само је обмана!
Живот слабиће као сабљом коси
и исклеше им у срцу безброј рана.

А ја још увек у души гајим спокој.
Стихови ми изнова, срцу мир доносе.
Свако живи нек живи сан свој,
а моје мисли, сад су као кап росе.

Ако их рука одмах на папир не разлије,
своју истину и од мене ће скрити.
Као сунце, кад првим зраком росу попије,
тако ни мене, ни мисли, више неће бити.

И куда и како пливати даље?
Уз или низ Мораву, питање је сад?
Ја више не бринем за те ситне детаље,
јер знам, прошлост се не враћа никад!

И куда и како пливати даље,
кад је на сред Мораве укотвљена скела?!
Судбина и мени одговор по голубу шаље:
Животна струја те, низ матицу, већ понела...

© Љубодраг Обрадовић

А године шуме низ Мораву... – Љ. Обрадовић

Осму годину заредом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 05.09.2015.-те године, одржана је јединствена песничко-културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују: Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу, Друштво српско-руског пријатељства *ПРВОСЛАВЉЕ* из Крушевца и Културни центар Крушевац. Програм је ове године реализован у три простора: у Музеју клесарства, односно Дому културе, где је Др Велибор Лазаревић говорио о извору писмености у Белој Води - ткз „камену мудрости", на Великој Беловодској чесми и на Скели на Западној Морави у Белој Води.

На манифестацији су учествовали песници и музичари из: Инђије, Крушевца, Трстеника, Ћићевца, Беле Воде, Љубаве, Треботина, Макрешана... Домаћин ове поетско-музичке колиније био је Љубодраг Обрадовић, а КАМЕН БЕЛУТАК, као знак домаћина за наредну 2016. годину предао је Милошу Милошевићу Шики из Трстеника. Учеснике ове манифестације поздравили су Игњат Видаковић - председник МЗ Бела Вода и др Велибор Лазаревић идејни оснивач манифестације, који је као трајну успомену овогодишњем домаћину уручио повељу *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК*. Програм су водили и осмислили Братислав Спасојевић и Љубодраг Обрадовић, а музиком су га обојили гуслар Бранко Ћировић Ћиро из Ћићевца, хармоникаш и вокални солиста Вуле Радмановац из Крушевца и Александар Милановић на кларинету уз ритам који је давао Иван Јовановић на бубњу.

Професор књижевности Мирољуб Несторовић је говорио песму *НОЋ ПРЕД ПОЛАЗАК* Танасија Младеновића, а Ивко Михајловић се потрудио да ово поетско-музичко вече има излет и у његове афоризме.

На Беловодској великој чесми стихове су говорили песници: Јована Марковић из Љубаве, Дарко Главаш из Инђије, Мирко Стојадиновић из Макрешана, Боривоје Видојковић из Ћићевца, Томислав Симић из Крушевца и Милош Милошевић Шика из Трстеника. На Беловодској скели поред поменутих песника своју поезију су говорили и: Љубодраг Обрадовић, Светлана Ђурђевић, Живојин Манојловић, Вељко Стамболија, Живомир Миленковић и Миломир Мића Терзић из Крушевца, Бранко Ћировић Ћиро из Ћићевца, Братислав Спасојевић из Коњуха, Драган Тодосијевић из Треботина и Стојан Илић Цане из Трстеника.

На манифестацији су уручене и награде са међународног конкурса *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* за поезију и уметничку слику, односно фотографију о Морави. Погледајте како је све то било...

Учесници манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2015.* на скели

Председник МЗ Бела ВОДА Игњат Видаковић

Др Велибор Лазаревић уручује признање Љубодрагу Обрадовићу

Љубодраг Обрадовић са признањем
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК

Вуле Радмановац из Крушевца (соло хармоника)

Честитке за победничку песму на конкурсу о Морави:
Велибор Лазаревић и Светлана Ђурђевић

Иван Јовановић из Беле Воде и Александар Милановић из Крушевца

Јована Марковић из Љубаве

Дарко Главаш из Инђије

Боривоје Бора Видојковић из Плочника код Ћићевца

Мирко Стојадиновић из Макрешана код Крушевца

Томислав Симић из Крушевца

Милош Милошевић Шика из Грабовца код Трстеника

Камен Белутак – обележје Моравског Цароставника

Камен је од Љубодрага Обрадовића из Треботина примио Милош Милошевић Шика из Грабовца...

...затим су испили по чашу руменог вина...

... а вода је на Беловодској чесми наставила да тече...

Мирољуб Несторовић

Боривоје Видојковић из Плочника код Ћићевца

Мића Терзић из Крушевца

Бранко Ћирковић – Ћиро из Ћићевца

Живомир Миленковић из Крушевца

Саша Милетић и Вуле Радмановац,
обоје из Крушевца

Ивко Михајловић

Венац цвећа плови низ Мораву

Вера, љубав и нада плове низ Мораву

Запис на Беловодској чесми

Беловодски камен мудрости

Одлуке жирија на међународном конкурсу о Морави

На својој седници одржаној 04.09.2015. године у Крушевцу, Цара Лазара 142, жири у саставу: др Велибор Лазаревић – председник, Вељко Стамболија – члан, Латинка Ђорђевић – члан, Мирослав Мића Живановић – члан и Љубодраг Обрадовић – члан донео је одлуке о наградама на МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ и МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ:

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ награде су добили: 1 место - Светлана Ђурђевић из Крушевца за песму МОЈА МОРАВА; 2 место равнопрвно деле: - Весилин Гајдашевић из Факетића за песму *МОРАВА ЉУБАВИ НАШЕ* - Елеонора Лутхандер из Шведске за песму *ПОВЕЉА МОРАВЕ* и - Слађана Обрадовић из Ниша за песму *МОРАВА ЉУБАВИ ПУНА*; 3 место равноправно деле: - Живојин Манојловић из Крушевца за песму *ВАТАМ РИБУ* и - Драгош Павић за песму *ОТАЏБИНО ТУ САМ*. **Жири је посебно похвалио поезију младих песника**: Јоване Марковић из Љубаве и Луке Максимовића из Ниша. **Жири додељује захвалнице за поезију о Морави песницима**: Братиславу Спасојевићу из Коњуха за песму *ПЕСМА БЕЛОЈ ВОДИ*; Мирку Стојадиновићу из Макрешана за песму *БЕЛУТАК*, Драгану Тодосијевићу из Треботина за песму *КРАЈ МОРАВЕ*, Дарку Главашу из Инђије за песму *ВОЛИМ ТЕ МОРАВО* и Александру Коцићу из Алексинца за песму *ЖИВЕЛА ЈЕ КРАЈ МОРАВЕ*.

Светлана Ђурђевић, Крушевац

МОЈА МОРАВА

Тако ми овога дана
И мога имена Светлана
Тако ми овога дана
Направила бих велики грех
Велики осунчани смех

Требало би месечеве капљице
Уткати у косе набујале Мораве
Пре гласа плаве љубичице

И не би више долазиле зиме
Стално би у завичају цветао југ
А пролеће не би напуштало луг
По читав дан
Савијам сунчеву росу
И разбијам брзацима сан
Само да би Морава
Имала чечураву косу

И тако клешем месечеве опеке
И брзацима Мораве вијуге ткам

Тако ми овога дана
И мога имена Светлана

Веселин Гајдашевић, Факетић

МОРАВА ЉУБАВИ НАШЕ

У времену које оде,
А још траје и постоји,
Крај Мораве бистре воде,
Живели су Преци Моји!

Рано зором и пополдне,
Како каже Слово Древно,
Крај Мораве њиве родне,
Радили су свакодневно!

Имали су што им треба,
А и што им жеља тражи,
На асталу свагда Хлеба,
Од пшенице и од ражи!

Од давнина топлог крила,
И Велике Душе Своје,
Морава је Њима била,
Ко Вољена Мајка што је!

Поштеноме Делу склони,
Какви су и сами били,
Мораву су Нама Они,
У наслеђе оставили!

Било лето или зима,
Нашом душом радост влада,
Јер све што је била Њима,
Морава је Нама сада!

Сјајем сунце Њу док злати,
И сја месец ко на стражи,
И За Нас ће Хлеба бити,
Од пшенице и од ражи!

Биографија

Рођен сам пре 63 године. Песме пишем од своје ране младости.

До сада сам објавио четири збирке песама а заступљен сам и у стотинак заједничких зборника. Своје песме и песничке прилоге објављивао сам у готово свим нашим познатијим листовима.

Добитник сам 109, што домаћих што међународних награда за свој песнички израз. Својевремено доста сам писао и за телевизију, а иначе дежурни сам и званични песник наше познате забавно-хумористичке емисије Караван Првог програма Радио Београда.

Живим и стварам у Факетићу.

Елеонора Лутхандер,
Стокхолм

ПОВЕЉА МОРАВЕ

Дођи ћу поново
у песничке Мрчајевце
под условом
да у соби буде
ршум

Мислим -
не мора да буде
срећено
али да на узглављу
буде
књига

Аутора бих радо
те ноћи крај Мораве
превела на један
страни
језик

Биографија

Елеонора Лутхандер је рођена 9. фебруара, 1954. године у Крушевцу. Дипломирала је на Економском факултету у Београду. Удаје се за шведског новинара Пера Лутхандер 1975. године са којим има двоје деце, др Алекандру Лутхандер и мр Амадеус Лутхандер. Живела је у Будимпешти, Минхену, Москви, на острву Хвару и Београду. Сада живи у Стокхолму.

Елеонора је написала укупно 30 књига поезије и песничких превода. Превела је најважније савремене шведске песнике на српски језик. Елеонора Лутхандер је заступљена у Нобеловој библиотеци са своје две збирке поезије на шведском језику. Превела је песме 186 српских песника на шведски језик у три тома антологије "Поезију ће сви писати". Бави се естрадном поезијом и поетским перфомансом. Прави икебану од оригами цветова са хаику стиховима, Добила је Златну значку Културно-просветне заједнице Србије 2007.

Слађана Обрадовић, Ниш

МОРАВА, ЉУБАВИ ПУНА

Као да бежи
Док колебањем изгара
Због наше одсутности.

Тиша него раније
носи изгубљене варке
Не окривљујући икога
Због замки
И нејасног треперавог
Пута наде
Од кога смо одустали.

Подстакнута тако
Усталасала се
И јури.

По рањивим успоменама
Заборављајући падове
И успоне
Одмерава наша питања
Без одговора.

Верујући у нас
Тече,
Љубави пуна.

Биографија

Слађана Обрадовић, Ниш рођена је у Земуну 1970. године. Од 1971. год. живи у Нишу. Завршила је Филозофски факултет, одсек: филозофија и социологија. Од 1999. год. ради као професор филозофије. Запослена је у Првој нишкој гимназији "Стеван Сремац". У гимназији је руководилац Филозофско-књижевне радионице за ђаке.

Песме пише од основне школе. Осим песама пише и приче, а у припреми је и један роман. У млађим данима била је учесник многих песничких манифестација и фестивала, а њено учешће је запажено, о чему сведоче дипломе и похвале. Песме су јој објављиване у разним локалним листовима, књижевним часописима, као и на сајтовима који се баве поезијом и прозом. Године 2006. објавила је прву збирку песама "Сан и време". Члан је Удружења писаца "Чегар" из Ниша.

Живојин Манојловић из Крушевца

Живојин Манојловић, Крушевац грађ. инг. (у пензији) рођен 1953 године у Крушевцу. Са супругом Верицом има двоје деце. Од скоро је добио и титулу *ДЕДА*. Пише љубавну поезију, поезију Моравског краја на етно сатиричан начин и кратке приче веселих догађаја.

На међународном конкурсу за уметничку слику и документарну фотографију о Морави прву награду је добио Живојин Манојловић из Крушевца за фотографије Мораве.

Живојин Манојловић – награда за фотографију

ВАТАМ РИБУ

Седим на траву
Уз Мораву
Лечка
Дубим на главу

Река тече
Сунце пече
Лада нема
Да се дрема

Ветрић чарлија
А мене прија

Тамогор
Чобанче
Фрулу свира
У срце ме дира

Воденица клепеће
Жито меље
Точак окреће

Риба неће
Да јее
Звонца на штаповима ћуте

Из чокањче
Дрмну мало
А из торбе
Све повади
Од ране
Што остало

Погачица танка
Бела
Ки дан
Кришка сира
Сланина
Тврда, дебела
Баш се види
Да је зрела

Бритвичетем
Очисти
Са перцима
Лукац млади
Црни,бели
Да ме слади

Ој Мораво
Бистра моа
Опевана од
Певача
Изневери
Твог пецача

Попи пиво
Па спакова
Ствари свое
Сав уморан
Од пецање
Одо
Код женице
Драге мое

Драгош Павић – професор, Велико Градиште

Радио сам по основним школама на Косову, Голији, Стигу и средњој школи у Великом Градишту где сам свио гнездо са својом породицом и живим од 1968. године.

Завршио сам Филолошки факултет, група српскохрватски језик и југословенска књижевност. И тада је било литерарних остварења, приказа у школским листовима, драмских колажа а окосница је био рад у позоришној трупи са задацима глумца и режисера. Ученичких престава је било у обиљу.

Постајем директор новооснованог Културног центра од 1999. године и под мојим руководством израстају бројне позоришне представе, фолклор се расцветава у градиштанској младости, почиње да се враћа прилично замрли културни живот и да организованије пулсира кроз дамаре младих људи.

После одласка у пензију настављам са издавањем својих самосталних збирки и песама: "Каскаде", "Небеска звона", "Кликтаји душе" и Антологију поезије песника општине Велико Градиште "Дођи сунце у дланове". Збирка песама "Дубоки корени" је на рецензији.

Ваља рећи да сам рођен у селу Катрга у општини Чачак (1941) а сада пензионерски учествујем у поетским манифестацијама, а зборници објављују моје песме.

ОТАЏБИНО ТУ САМ

Ој, Мораво, моје село равно
под гором Јелицом, испод
Овчара и Каблара, по
стрминама Вујна и
Острице,
а Гоч и Столови и
шумадијски долови
вазносе твоје име, Мораво,
стрепиш за своје ратаре
и њихове атаре.
Обереш каткад пре рока
па остане народ без
свога уротка, а ти се
разлијеш до зла бога
не може да стане
боса нога, уморно а хучно
прегазиш поља, шта је
за тебе моравска доља.
Горе високо на наша брда
нећеш невина и горда
тамо си поносна и силна,
недостижна у врлетима,
високо нећеш, тамо
где соко лети, теби ништа
не прети, ал' зато слијеш
сву силу своју на плодне
њиве у присоју
зајауче ратар у своме
јаду, не даш му сетве ни
хране стаду, узмеш му
рано жито, обереш бресквy,
шљиву ранку, пшеницу
затреш на уранку,
посечеш, отмеш у једном
дану, АЛ СТАНИ
МАЛО НЕВОЉО ЉУТА
доста је било јадиковке.
Морава неће без српске
псовке, неће без крста

(1.)

неће сама без српског
храма, пред богом
нема срама, отац је вишњи
силу јој дао, а ми смо зато
Моравци њени
благословци
јер где је она
ту је српска душа покорна
и кад је осиона
воли је јер је пркосна
и када затре
никада силом својом
не гаси ватре
јер пламен срца
њеног саборца
не може водом да угаси.
Рођен на њеном чуну,
поред њенога млина,
усред њиве кукуруза,
на пољу малина,
испод дрвећа шљива,
под дуњом ил' јабуком
њеном, останеш омађијан,
затрављен
укусом древним,
постанеш њена залога
и белег, па хајде ако
можеш
да будеш пребег.

То је оно што трба знати
отаџбина је она,
она је наша мати
њен јутарњи мирис
и зов њених птица,
пућпуриче препелица,
цвркуће сеница,
распеван славуј негде у
крошњи, заиграло коло
у моравској ношњи
а стас к'о бор полетан...

(2.)

полетан као вихор
језиком народа свога
на свадбе и посела
опеване игре и весеља,
све је то она
отаџбина од искона
лутала па досељена
а Морава даде живот
за племена расељена,
огрну нејач шумом
и водом и ливадом
и брегом, забеле стадо,
узвитла зора од развигора
а она, Морава река,
Западна, Јужна и Велика
слише се долинама
хранитељкама
позваше у складан хор
мећаву, зиму, огрешје, лето
и вихор и све то поста
само наша отаџбина
од искона, лепша од свих
Урала, Мисисипија и
Амазона, ист ривера
и вест Рио гранде.

"Баците поглед по
кршу и пољу, свуда су
гробља ваших прадједова,
од своје земље
где ћеш наћи бољу
а земља ваша
земља вам је ова".

(3.)

И "ОНИ" хоће да кажу
свету како је моравска јела,
смрека и бор, планина
Златибор, храстово дрво
и његов жир, хајдучко
семе, проклетство, немир
дивљина сурова
неизмерна, треба то
кротити бичем и кнутом па
онда редом-тенком и
метком, дубоком јамом,
громким фијуком небеског
аероплана до бездана,
а отаџбина је она нама,
како ће сама да живи
без срама ако нас
нема, биће проклета
од Бога свога, па ни
Сотона неће на голу земљу
затрпану у пепелу, на
прочељу.

Отаџбино, ту сам и ја
с тобом на брдовитом
Балкану, Треба ли поново у
једном дану?
Не дирајте у стару рану
још увек не зараслу,
ни Шумарице
крај Лепенице
ни у било које
друге животодавне
изворнице.

(4.)

Лука Максимовић, Ниш

ЛЕПОТА МОРАВЕ

Док протиче Морава, успомене носи
Својим успоменама она се поноси,
Сећа се лепих тренутака свих
И песника што је писао први стих.

Док Морава својим током иде
Она загрљаје памти, јер реке све виде,
Све она памти и свега се сећа
Крај ове реке се увећава срећа.

Морава не стари, увек је иста,
Све лепшим сјајем она блиста
Долазе на њене обале људи
Радост и љубав крај ње се буди.

Лепо је проводити крај ње време
Као раширене руке су обале њене,
Будите крај Мораве што дуже, што више,
Крај ове реке се најлепши ваздух дише.

Јована Марковић, Љубава

МОРАВА

Ој, планино Голијо,
ти си лепотица права,
испод тебе извире,
Западна Морава.

Бог зна када је то било,
кад се њено врело отворило,
Бог је такву природу створио,
и њен пут одредио.

Уз Мораву стижу Ибар и Расина,
код Сталаћа Јужна њена посестрима,
од Сталаћа већа река била,
па је друго име и добила.

Велика Морава стиже до Дунава,
у Дунав се улила и до Црног мора,
пут је свој продужила.

Братислав Спасојевић, Коњух

ПЕСМА БЕЛОЈ ВОДИ

У ДОЛИНИ ПЛАВОГ СВОДА
ГДЕ ПРОТИЧЕ БИСТРА ВОДА
ГДЕ ЈОШ ДЕЦУ НОСИ РОДА
ЛЕЖИ СЕЛО БЕЛА ВОДА

ИСПОД СЕЛА ЗЕЛЕН ГАЈ
МИСЛИШ ДА ЈЕ ПРАВИ РАЈ
ЗРЕЛОГ ЖИТА ТУ ЈЕ ЗНАЈ
СОЧНОГ ГРОЖЂА ТИ ПРОБАЈ

А ЈОШ НИЖЕ ТЕЧЕ РЕКА
НИТ ЈЕ БЛИЗА НИТ ДАЛЕКА
КРИВУДАВА ПОЉЕМ ШАРА
РИБОЛОВЦЕ РИБОМ ВАРА

ДАНАС ИМАШ СРЕЋЕ РОЈ
И РИБА ЈЕ ВЕЛИК БРОЈ
А СУТРА НА РЕЦИ ТОЈ
ИЗГУБИЋЕШ СА РИБОМ БОЈ

ТУ НАМ ТЕЧЕ ЖИВОТ НАШ
НИЈЕ НЕКИ РАСКОШ БАШ
АЛ ЈЕ ЛЕП ТО ДА ЗНАШ

Драган Тодосијевић, Треботин

КРАЈ МОРАВЕ

На обали реке Мораве миле,
старица седа таласе броји.
Сећа се радо младости своје,
љубави прве, коју још воли.

Морава милује корито своје,
ко њега некад старица што је.
Мораву гледа, ал срце пати,
пуста младост неће да се врати.

Морава спира обале своје,
а сећање старици остаје.
И док животну битку бије,
Мораве никад доста јој није.

Морава тече, таласи пене,
док скривају сету старе жене,
која памти и још се сећа,
љубави прве, давног пролећа.

Мирко Стојадиновић, Макрешане

БЕЛУТАК

Пожелим Мораво, плочу да чепирнем,
и бројим како скакуће по води,
с' другарима по спрудишту да трчимо боси.
Врбацима јутром гацамо по роси.

Пожелим белутак највише да бацим,
у жељи да другу обалу добацим.
А ако буђне у твоју воду,
плочасти тражим да поново бацим.

Опет да скачем у вирове твоје,
са старе врбе што се огледа,
у бистрику твоме твоје воде,
Са скеле што шкрипи док скелар не гледа.

Да поново загњурим у игри туте.
Под водом побегнем и да се сакријем.
Од мокрог песка, направимо дворе.
У свађи дечијој и да се побијем.

Кад дођу они из другог села,
У свему треба да будемо бољи.
Да препливамо твоје воде,
Од скелара старог, да слушамо згоде.

Из прикрајка, девојчурке, да гледамо крадом.
Црвени ко булке, сакријемо стид.
Мушкост своју, чувамо у тајни,
У врбаку твоме доживимо блуд.

К'о јуче да је, чини се мени,
Време млађано, што прошлост чува,
Што се к'о потка утка у ново доба,
А рука ослаби да се опет проба.

Понекад спрудиштем, са сетом док шетам,
Белутак тражим на истом месту,
Што га оставих пре много года.
Мене опхрва време, њега однесе твоја вода.

Александар Коцић

ЖИВЕЛА ЈЕ КРАЈ МОРАВЕ ДОЛЕ

Живела је крај Мораве доле.
Беше лепа нек иде до врага.
Тамо где су врбе и тополе
купала се и сунчала нага.

Куд преда мном хаљину да скине
да је видим кроз врбове гране.
Пуче срце од нагазне мине,
голих груди, врата без ђердане.

Сунце тако не знаде да гране.
Морави је сву лепоту крала.
Чинила је да сво време стане
а погледом и љубити знала.

Живела је крај Мораве доле.
Беше лепа нек иде до врага.
Тамо где су врбе и тополе
купала се и сунчала нага.

Данима ме кући било није,
трпео сам батине и казне,
у врбаку чеко да се мије,
крао цвеће из мајчине вазне.

У Мораву скако сам и пливо
Због ње тукох, трпех да ме туку,
крај Мораве, љубав изјављиво
не бих ли јој испросио руку.

Живела је крај Мораве доле.
Желех да је носим преко прага.
Тамо где су врбе и тополе
седела је, ко да нешто вага.

Живела је крај Мораве доле...
Живео сам крај Мораве горе....

ВУКОВА ЗАДУЖБИНА
КУД РАТКО ЈОВАНОВИЋ И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
ПОЕЗИЈАСРБ
КЦК
Културни центар Крушевац
УМЕТНИЧКА КОЛОНИЈА
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА И ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ
17:00 Музеј клесарства Бела Вода
-Упознавање са древном писменицом и Музејом клесарства и вајарства
17:30 Венчање Воде на Великој чесми у Белој Води
18:30 НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ – Музичко поетски обреди
-Беседа о води
-Венчање воде Мораве
Домаћин вечери: Љубодраг Обрадовић
Организатори: Огранак Вукове задужбине и КУД Ратко Јовановић – Бела Вода; МЗ Бела Вода;
Удружење песника Србије –ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и
Друштво српско-руског пријатељства ПРАВОСЛАВЉЕ Крушевац.
Техничка и медијска подршка: РТК и Друштво спортова на води Трстеник
Субота, 05. септембар, 2015. год.
Беловодска скела и Морава у 18,30 сати

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016.

Запис о манифестацији и илустрације – Љубодраг Обрадовић

Програм који су осмислили др Велибор Лазаревић и Љубодраг Обрадовић, водио је Љубодраг Обрадовић - председник Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ...

Девету годину заредом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 04.09.2016-те године, одржана је јединствена песничко-музичка културна манифестација „МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК“ чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују: Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу, Друштво српско-руског пријатељства ПРВОСЛАВЉЕ из Крушевца и Културни центар Крушевац.

Програм је ове године реализован на два простора: на Великој Беловодској чесми и на Скели на Западној Морави у Белој Води.

Домаћин ове изузетне манифестације је био Милош Милошевић Шика који је моравски белутак, као симбол манифестације предао следећем домаћину Светлани Ђурђевић Ђурђи.

Учесници манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016.

Дочек учесника манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* 2016.

Домаћин манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016.* био је Милош Милошевић Шика из Грабовца код Трстеника (десно)

Милош Милошевић Шика је моравски белутак, као симбол манифестације предао следећем домаћину Светлани Ђурђевић Ђурђи и тим поводом са њом испио по чашу вина.

Ко је у ствари Милош Милошевић Шика?, Љубодраг Обрадовић

Милош Милошевић Шика

Домаћин девете манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК је Милош Милошевић Шика. Ко је у ствари Милош Милошевић Шика? Ево неколико мојих импресија и сазнања на ову тему.

Одакле да почнем? Па од почетка рекао би Шика. Хајде да га послушам. А где је у ствари тај почетак?

Можда је почетак био пре тридесетак година, кад сам ја Шику "грофа оф Грабовац" срео на тадашњем Турниру духовитости који је организовала Политика Експрес и кад су се на том ВЕЛИКОМ ЈУГОСЛОВЕНСКОМ турниру такмичили све сами градови, од Новог Сада, Беле Цркве, Велике Плане, Чајетине, Пирота, Врања па све до Белог Поља и БУДВЕ, а преко три села која су ту залутала, (а можда и нису?) Грабовца, Треботина и Коњуха. Можда је и тај ТУРНИР ДУХОВИТОСТИ баш прави доказ да провинција у културном стваралаштву и непостоји, јер је у том такмичењу једном победник био наш КОЊУХ, који је као представник овог ТРОМОРАВЉА ладно победио. Шика додуше није победио ниједном, али не може он у

свему баш да буде први и најбољи. Понекад мора и Сингер коња за фрку да има.

У Шикиној биографији при крају књиге КИ пише: Рођен у Трстенику 22.02.1959. године (млад КИ Роса у подне). Живи и ствара у Грабовцу надомак Трстеника. Драмски писац, песник, хумориста, сатиричар и писац за децу. Члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије.

Заиста, тако кратка биографија за громаду КИ што је Шика. А када бих ја наведеноме додао да је Шика и глумац, редитељ, забављач, композитор, врсни фотограф и... писац Лексикона народних поређења трстеничког краја под називом КИ опет би све то било мало за човека који је досад написао пуну приколицу књига, од епиграма, преко поезије за децу, до поезије за одрасле и преко афоризама и комедија, све до ТВ серија и драма.

Дакле, Шика је прави доказ за моју омиљену тезу да провинција у књижевности не постоји, да постоје само мали људи у велеграду који се праве велики, користећи предност медија и маркетинга за ширење лажног сјаја о себи.

Дакле, Милош Милошевић Шика, домаћин овогодишње девете манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК.

Љубодраг Обрадовић најављује Милоша Милошевића Шику, као домаћина манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016.

Милош Милошевић Шика, Трстеник

ПОЧАСТ ВОДИ

Ја, грешни Милош,
Звани Шика,
Из села Грабовца код Трстеника.
Што се крај Мораве Западне роди,
Задојен вином и љутом ракијом
Морам вечерас да одам
Почаст пресветој води.

И мада више воли капку вина
Него ли цистерну тог водног височанства
Морам да признам
Крај ове свете чесме,
Којој поклањамо наше песме,
Да нема бољег пића и рода
Него што је вода.

Морам да признам овде свима,
При чистој свести - без капи вина,
А и нашим дедовима и очевима
Синовима и унуцима
Часнима и грешнима
Ујацима и кумовима...
Морам да признам слуги и господару,
Клошару и коњушару...
У Белој Води а и на вашару:
Вино је само у бурадима и пијанцу,
(Опрости вински подрумару)

А вода у биљкама,
Човеку и животињама,
И у свему живом на овом земном шару...

Јесте у самоћи вино добар друг,
Ал' то су тренутна задовољства течна,
А вода стално прави свети круг,
И само је она је једина и вечна.

Из ове чесме ка Морави граби,
Из Мораве Дунавом море је ваби.
Из мора у облаке, помоћ' сунца лети,
Из облака сушној земљу,
Тешком кишетином прети...
А када се жедна земља напоји
У неком лугу, испод старе букве,
Процури између два камена-знамена
Танким млазом, не дебљим од длаке,
Па преко извора, и лупње,
Као у храм улази у човека,
Па из човека опет у реку,
Језера, мора и облаке...
Па опет, опет...
У извор, извор...
И човека... човека...
И тако до века...
Тако до века...

Из вина и ракије
(кад ти ништа друго није преостало)
Настаје пијанство и хаос у глави,
А из воде све је остало настало...
И тица и живинка...
И дрво и трава...
И множинка и јединка...
И душа титрава...
И глава кудрава...
И... И човек се развија у плодној води,
У њој оживи, из ње се роди...
И у светој тајни Крштења,
Осveћена вода постаје
"Водом очишћења,
Бањом препорода,

Изворoм живота",
У којој се крштени рађа
"Водом и Духом"
(И уз помоћ светога Бога)
За нову стварност Царства Небескога...
Са водом живи до судњег дана,
Кад жалост за њим надвлада веселье
Тада га пошкропе са Светом водом
И пошаље у рајско насеље,
(Ако му се тако за живота дало)
Или у пакао где га још горе
Чека казан са водом кључалом...

Што и мене чека...
Јер ја, грешни Милош,
Звани Шика,
Грешан на овом и оном свету,
Затрпах бунар који је деда
Стојадин копао себи и детету...
И свом унуку и синовцу...
И целом свету...
И целом Грабовцу...
Да се жедном и уморном нађе...
И дању кад свиће
И ноћу, кад сунце зађе...

Ја, грешни Милош
Нисам могао више да гледам
Како га зли људи и прљава олош
Септичким јамама загађују и убијају
И како се он,
Што је пола села напојио и опрао
Пати и мучи...
И како је као тешки болник пао...
Било ми га жао...
Зато сам му и наудио...
И пресудио...
Мислећи да помажем бунару болноме,
Опрости, Господе, мени грешном...

У Белој Води, на Светог мученика Агатоника, лета господњега 2016.

Лука Мирковски

Душан Јовић Ћуле

Део из представе *НЕБЕСКЕ ШАЈКАЧЕ*, коју је написао (по песмама Милосава Буце Мирковића) и режирао Милош Милошевић Шика, извели су Лука Мирковски и Душан Јовић Ћуле. Било је то, како Шика каже, неко његово свето тројство за ову прилику.

На великој чесми у Белој води, говорили су песници:

Виолета Лазаревић из Александровца

Даница Рајковић из Крушевца

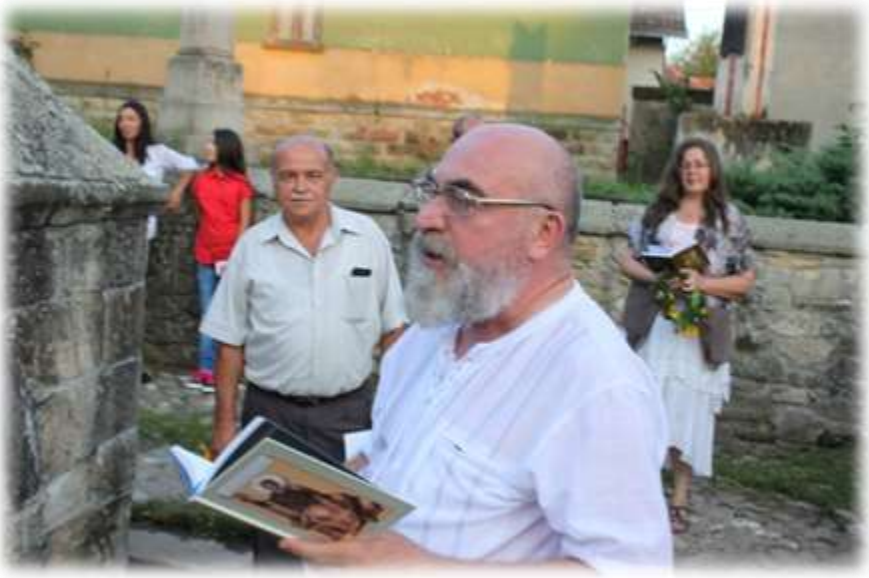

Сава Мијодраг Радивојевић из Трстеника

Боривоје Бора Видојковић из Ћићевца

Матилда Јанковић, Ћуприја

Слободан Ивановић из Параћина

У другом делу манифестације "МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016" на беловодској скели на Западној Морави присутне госте поздравили су др Велибор Лазаревић – идејни творац манифестације и Весна Лазаревић – заменица градоначелника града Крушевца.

Весна Лазаревић - заменица градоначелника Крушевца

Присутне је поздравио и Гвозден Ђолић - директор Уметничке галерије Вино Жупе из Александровца.

Поезију су говорили песници: Милош Милошевић Шика, Виолета Лазаревић, Мирко Стојадиновић, Дејан Петровић, Јована Марковић, Сава Мијодраг Радивојевић, Даница Рајковић, Ратко Тодосијевић, Слободан Станковић, Матилда Јанковић, Вељко Стамболија, Светлана Ђурђевић, Мића Живановић, Борисав Благојевић, Боривоје Видојковић, Милка Ижогин, Слободан Ивановић, Братислав Спасојевић, Томислав Симић, Саша Милетић и Љубодраг Обрадовић.

Своју прозу на Беловодској скели говорила је Гордана Влаховић, а афоризме Ивко Михајловић.

Пре програма, Гордана Влаховић – члан жирија, сопштила је резултате књижевног конкурса Моравски Цароставник за 2016. годину, а награде присутним добитницима је уручио др Велибор Лазаревић – председник жирија.

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА „МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016“

Конкурс: https://www.poezijascg.com/PHP-Nuke/modules.php?name=News&file=article&sid=7909

На својој седници одржаној 03.09.2016. године у Крушевцу, у Културном центру Крушевац, жири у саставу: др Велибор Лазаревић – председник, Гордана Влаховић – члан, Борисав Благојевић – члан, Мирослав Мића Живановић – члан и Љубодраг Обрадовић – члан донео је одлуке о наградама на МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ и МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ:

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ награде су добили:

- 1 место – Милица Краљ из Подгорице за песму *КИША ПАДЕ, КИША ПАДЕ, ТЕ МОРАВА ДОЂЕ*;
- 2 место – Мирослав Стојадиновић из Макрешана за песму *ДВЕ МОРАВЕ - ПЕРЧИН ДЕВОЈАЧКИ;*
- 3 место – Дејан Петровић Кенац из Вучака – за песму *МОРАВО РЕКО*

За квалитет поезије од стране жирија посебно су похваљени песници:

- Јована Марковић из Љубаве за песму *МОРАВА*
- Јован Н. Бундало из Мајкић Јапре код Санског Моста за песму *ОЈ МОРАВО РЕКО*
- Сандра Миладиновић из Мајдева за песму *КО МОРАВУ САЊА*
- Милован Петровић из Ћуковине код Коцељеве, тренутно на раду у Шведској, за песму *ДА МОРАВА ВИШЕ НЕ ЖУБОРИ*
- Горица Станковић из Лесковца за песму *МОРАВА РЕКА*

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ награде ове године нису додељене.

Милица Краљ, Подгорица

КИША ПАДЕ КИША ПАДЕ ТЕ МОРАВА ДОЂЕ

(*на народну*)

Бех ли ти љуба Јоване
Из двора белих крај Мораве
Где чеках с војне да дођеш
Док с куле на путе изгледах

Лепи ми лепи драгане

У двору твоме Јоване
Ситни сам везак навезла
На њему ружо Јоване
Две су се птице грлиле

А мисли моје Јоване

Кроз пусте даљине хрлиле
Теби су дарак носиле
У сузи срце метнуле
У срцу дозив с Мораве

Још ти се надам Јоване

Мирко Стојадиновић, Макрешане

ДВЕ МОРАВЕ - ПЕРЧИН ДЕВОЈАЧКИ

Девојачка срмен коса раплетена у две реке,
таласа је златна вода за запада и са југа.
Две Мораве ко две сестре, једна тиха, друга брза,
па снивају загрљене да посташе летња дуга.

Памте сестре две Мораве и времена давно прошла,
славну нашу историју натопљену крвљу храбрих
и невиних часних душа, кад узлете небесима.
Кад времена лепа дођу, тад шапућу две сестрице:

Види мила, оне младе заљубљене, љубав своју обећаше,
у врбаку кад се скрише од погледа знатижељних,
једно другом до вечности, вечну љубав завешташе.

Воденице што су млеле и храниле чељад хлебом
памте ове наше воде и са сетом сад шћућоре.
И све драге помељаре, конопљаре и конопљу што се топи
И све скеле и скеларе и све приче што се зборе

Теку тако загрљене, две сестрице, две Мораве,
а када их не штујемо, знају оне да побесне,
горопадно ко ждребице, њиште дивље и страствено
и моле нас у очају, да пробуде душе свесне.

Моле оне памтивечно и поновиће до бескраја...
Нова слова историје исписаће оне трајно.
Слушаће и нове приче и гледати љубав тајно...
Две сестрице, две Мораве, срце наше, сунце сјајно.

Мотиви са Мораве код Беле Воде – фото Љ. Обрадовић

Дејан Петровић Кенац, Крушевац

МОРАВО РЕКО

Шумиш својом кривудавом стазом,
снажна и нежна у једном тренутку.
Твој грациозан ток, твоје обале,
поносно уздигнуте, маме уздахе
сваком ко крај тебе расте,
немирна моја реко.

У истом тренутку си оаза раја
и велико сметлиште људскога рода.
Природно лепа, умивена
својим божјим сјајем,
упрљана људском руком, немаром.

Познајем ону другу страну, твоју лепшу,
ону нежну милу и драгу, спокојну,
у коју се заљубљујеш као дете.
Са тобом сам чекао јутра,
дивећи се зорама тишине...
Уживао у многим звезданим ноћима,
у твом загрљају, на твојим обалама.

Реко моја мила,
весела, пуна живота.
Хранилице народна,
моја оазо раја,
лепото одрастања,
живљења, авантуре...

Тајно скривена
у крошњама ораха и бреза,
топола, жалосних врба,
што заклон ти праве.

Жубору живота
на извору, току и ушћу,
наша диво поносна,
наша раздрагана Мораво,
као свето тројство Српско.

СИНОПСИС - *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016.* – Љ.Обрадовић

(Нацрт синопсиса - планирани)

НА БЕЛОВОДСКОЈ ЧЕСМИ СТИХОВЕ О ВОДИ ГОВОРЕ:

- Виолета Лазаревић – Александровац
- Даница Рајковић – Крушевац
- Сава Мијодраг Радивојевић – Трстеник
- Боривије Бора Видојковић – Ћићевац
- Матилда Јанковић – Ћуприја
- Слободан Ивановић – Параћин

СЦЕНОСЛЕД ЗА МУЗИЧКО ПОЕТСКИ ПРОГРАМ НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ

Лука Мирковски (Виолина - Свилен конац)

ЉУБА: ПОШТОВАНИ ПЕСНИЦИ, ДРАГИ ГОСТИ, Добродошли на манифестацију МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК која се ове године реализује по девети пут, добродошли у Белу Воду и вечерашњи поетско-музички програм НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ... Све ово се догађа у славу ВОДЕ НАСУШНЕ, а пре свега МОРАВЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ...На самом почетку чули смо Луку Мирковског који је на виолини извео мелодију Свилен конац. Позивам сада Др Велибора Лазаревића идејног творца ове манифестације да нам се обрати и поздрави госте...

Велибор се обраћа, а затим спроведи церемонијал ВЕНЧАВАЊЕ ВОДЕ МОРАВЕ, односно слање поруке ЉУБАВИ, ВЕРЕ И НАДЕ низ Мораву и позива заменицу градоначелника града Крушевца Весну Лазаревић да отвори манифестацију.

Весна Лазаревић отвара манифестацију

ЉУБА: На самом почетку ове манифестације, која има међународни карактер представићемо нашу гошћу ОЛГУ МАСАЉСКАЈУ из Русије која ће нам отпевати две песме:

ОЛГА МАСАЉСКАЈА пева две песме (Тамо далеко и Ој рана)

ЉУБА: МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК је запловио на свој пут узлета на културно небо Србије и у срца заљубљеника поезије први пут 31.08.2008. године када је у Белој Води одржана ова јединствена књижевна колонија у организацији КУД-а "Ратко Јовановић", Месне Заједнице и

Вукове задужбине у Белој Води. Наредне 2009. године Културни центар Крушевац је у овој манифестацији препознао сав занос који из ње исијава и прикључио се као суорганизатор и скромни донатор овог надасве вредног пројекта. Касније пројету су се прикључили и Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ и Друштво српско-руског пријатељства ПРАВОСЛАВЉЕ из Крушевца, са надом да ће пројекат трајати и дочекати, много јубилеја... и 10-то годишњица... а прва, ево, већ се ближи... Домаћин ове девете манифестације је Милош Милошевић Шика из Грабовца код Трстеника.

Ко је у ствари Милош Милошевић Шика?

Ево неколико мојих инпресија и сазнања на ту тему. Одакле да почнем. Па од почетка рекао би Шика. Ајде да га послушам. А где је у овој причи почетак? Можда је почетак био пре 35 година, кад сам ја Шику "грофа оф Грабовац" срео на тадашњем Турниру Духовитости који је организовала Политика Експрес и кад су се на том ВЕЛИКОМ ЈУГОСЛОВЕНСКОМ турниру такмичили све сами градови, од Новог Сада, Беле Цркве, Велике Плане, Чајетине, Пирота, Врања па све до Белог Поља и БУДВЕ, и нека три села која су ту залутала, (а можда и нису?) Грабовца, Треботина и Коњуха. Можда је и тај ТУРНИР ДУХОВИТОСТИ баш прави доказ да провинција у културном стваралаштву и не постоји, јер је у том такмичењу једном победник био тај КОЊУХ, који је као представник овог ТРОМОРАВЉА ладно победио. Шика додуше није победио ниједном, али не може он у свему баш да буде први. Понекад мора и Сингер коња за фрку да има. А можда је тај почетак, 10. новембар 2011. године у Белој сали КЦК када је у организацији Културног центра Крушевац одржана промоција Лексикона народних поређења трстеничког краја под називом *КИ* Милоша Милошевића Шике. Промоцију је тада осмислила и водила Лидија Ужаревић, а о књизи су говорили Радошин Зајић и Др Велибор Лазаревић. Ја сам тада седео у првом реду и уживао баш КИ ви сад (овде на скели).

А већ 9 новембра 2012. године, 365 дана после, опет Бела сала КЦК и опет промоција Шикине књиге КИ, овај пут сценска, да буде нешто ново.

Па ко је бре тај Шика из Грабовац па да има две промоције у КЦК, (за једну годину) КИ да је РОКИ. Али ако је он КИ РОКИ догураће зачас до 6-те промоције и побиће све нас КИ грањом. Ајд, да је бар Роцкs Балбоа т.ј. Шики Балбоа млатнули би и њега по неки пут па би нам било лакше. Овако, Устопрчио се ки да е његов цео Трстеник. КИ да је народни херој. А није! Он је само херој пера који је успео да

се у све жанрове стваралаштва умеша КИ да је дијамант маргарин па се у све ДОБРО меша!

У Шикиној биографији (при крају књиге КИ) пише: Рођен у Трстенику 22.02.1959. године (млад КИ Роса у подне). Живи и ствара у Грабовцу надомак Трстеника. Драмски писац, песник, хумориста, сатиричар и писац за децу. Члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије.

Заиста, тако кратка биографија за громаду КИ што је Шика. А када бих ја наведеноме додао да је Шика и глумац, редитељ, забављач, композитор, врсни фотограф и... писац (наведеног) Лексикона народних поређења трстеничког краја под називом *КИ* опет би све то било мало за човека који је досад написао пуну приколицу књига, од епиграма, преко поезије за децу, до поезије за одрасле и преко афоризама и комедија, све до Тв серија и драма.

Дакле Шика је прави доказ за моју омиљену тезу да провинција у књижевности не постоји, да постоје само мали људи у Велеграду који се праве велики, користећи предност медија и маркетинга за ширење лажног сјаја о себи.

Али што да се ја мучим у трагању за кратком суштином стваралаштва Милоша Милошевића Шике кад је тачно у циљ, када је Шика у питању погодио др Велибор Вељa Лазаревић из Беле Воде, који о КИ - Лексикону народних поређења трстеничког краја записа, цитирам: **ВЕЉА**: „Српски научници и други истраживачи усменог народног стваралаштва мало су пажње обратили, па тако мало и забележили српских говорних творевина а нарочито поређења. Више су се посвећивали изрекама, пословицама, епици, лирици, приповеткама и обичајима. Једна оваква књига народних поређења трстеничког краја Милоша Милошевића Шике из села Грабовца попуњава велику празнину у изучавању нашег народног блага које је стајало у запећку интересовања. Обим ове књиге која је настала из десетогодишњег ослушкивања и записивања у стотинама прилика показује колико је ово говорно стваралаштво богато у трстеничком крају, па се треба замислити колико би се овог блага нашло и у другим српским крајевима које треба истражити. Иако не важимо као мудар народ, ипак у врцавости и његовом величанству духу мало ко може са нама да се пореди. Српски народ је из древног искуства, посматрања, љутње, зајебанције, освете, покуде и похвале смишљао свакојака поређења којима нема краја ни конца. Поредило се све. Све телесне и духовне особине, физички изглед, лепота и ружноћа, вредноћа и лењост, кретање, страсти, преваре и лажи, доброта и добра дела,слабости, претераности... Само ради илустрације да наведемо да је у

овде речима усликано не само како неко виче него и како се дере, како диже нос, колико је гадан и гладан, жудан, причљив, дремљив, шта воли, шта мрзи...“

ЉУБА: Дакле, може Шика слободно да се поноси КИ да је ослободио Трстеник, јер се он чим је издао књигу *КИ* сврстао у издајнике (КИ Вук... Бранковић), хтедох рећи у издаваче од значаја за Србију КИ Вук Караџић.(Љубодраг Обрадовић)

ДАКЛЕ, Милош Милошевић Шика и његова беседа о води:

Милош Милошевић ШИКА: Говори БЕСЕДУ и најављује део из предстве НЕБЕСКЕ ШАЈКАЧЕ - Лука Мирковски и Душан Јовић Ћуле.

ЉУБА: Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији. Јединствено је и по музици коју овде слушамо. Први пут на скели су са нама музичари професиналци из Ћићевца и Појата и то: Мирослав Стаменковић Линда из Појата - некада прва хармоника Југославије на такмичењу у Соко Бањи, а сада врстан свирач и соло певач; Дејан Живковић из Ћићевца који свира Гитару и Витомир Мацић из Ћићевца - соло певач.

ЉУБА: Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, гуслари, виолинисти ... и сви други учесници и гости манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК, добар су знак да она доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који ће трајати... Вечерас је са нама и Гвозден Ђолић - директор Галерије Вино Жупе из Александровца, чији је живот поплочан културом и догађајима у култури. Први пут је овде на Морави, па ће нам казати своје утиске и импресије.

ГВОЗДЕН ЂОЛИЋ (и Виолета Лазаревић – једна песма)

ЉУБА: Један од нових приступа у реализацији манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК је и МЕЂУНАРОДНИ КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ И ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ. Позивам зато члана стручног жирија Гордану Влаховић, професора српског језика и књижевности, да саопшти резултате конкурса и каже кратко образложење о наградама а др Велибора Лазаревића - председника жирија да уручи награде. **Гордана Влаховић и др Велибор Лазаревић** (уручују награде).

ЉУБА: Молим награђене и похваљене песнике да прочитају своју поезију са којом су освојили та признања:

- Мирко Стојадиновић
- Дејан Петровић Кенац
- Јована Марковић

ЉУБА: Време је да поново чујемо нашу нашу гошћу ОЛГУ МАСАЉСКАЈУ из Русије која ће нам отпевати још једну песму: **ОЛГА МАСАЉСКАЈА** из Русије пева песму Подмосковске вечери.

ЉУБА: Чули смо како Олгу Масаљскаја предивно пева, а сада чујмо и песнике који ће по први пут говорити своју поезију овде на Морави:

1. Сава Мијодраг Радивојевић из Трстеника,
2. Даница Рајковић из Крушевца,
3. Ратко Тодосијевић Баћо из Крушевца,
4. Слободан Станковић из Ћуприје,
5. Матилда Јанковић из Ћуприје,
6. Виолета Лазаревић из Александровац

Мирослав Стаменковић Линда из Појата, Дејан Живковић из Ћићевца и Витомир Мацић из Ћићевца - соло певач и још једна песма (Киша паде Те Морава дође).

ЉУБА: У наставку чућемо и афоризме Ивка Михајловића из Крушевца јер знамо да је смех лек за свакодневни чемер којим смо окружени.

Ивко Михајловић афоризми

ЉУБА: У наставку своје стваралаштво представиће књижевница Гордана Влаховић из Крушевца и песници:

1. Вељко Стамболија - Крушевац,
2. Светлана Ђурђевић - Крушевац,
3. Мирослав Мића Живановић - Крушевац (пева и једну од својих омиљених песама),
4. Борисав Бора Благојевић - Ћуприја,
5. Боривоје Бора Видојковић - Ћићевац,
6. Милка Ижогин - Ћуприја,
7. Слободан Ивановић – Параћин.

ЉУБА: Чућемо поново Мирослава Стаменковића Линду из Појата(Ој Мораво, тија реко - Мирослав Стаменковић Линда из Појата уз пратњу Дејана Живковића из Ћићевца).

ЉУБА: Све ближе крају, све бољи песници: Братислав Спасојевић - Коњух, Томислав Симић – Крушевац, Саша Милетић – Крушевац и Љубодраг Обрадовић. Наравно за сам крај ЛИНДА КОЛО, Ватромет, а затим закуска и музика...

Љубодраг Обрадовић, Треботин

НА ПОЧЕТКУ И НА КРАЈУ

И на почетку и на крају,
увек нас носе снови,
иако ка забораву и бескрају,
неумитно наша скела плови.

Моја драга на тој скели,
не мисли, баш је срећна.
Пријатеља слуша у заносу,
долази будућност много лепша.

Долази будућност лудо фина.
Машем са скеле поспан.
Сутра ћу, уз бокал вина,
ући и ја у неки нови сан.

И све ће проћи, игра жива.
Месец ће да светли, мраз да стеже.
Опет ће радници на чашу пива
и сећање, некад је било теже.

Опет ће радници да раде,
а мудраци да мудрују и снују
и да се после нове параде,
љуте, што их уз пиво псују.

А ју ћу низ улицу ићи,
крај излога пуних и светлих...
У души светлеће месец,
а џеп биће празан.

Стићи ћу до краја,
Свако стигне, јер не жели.
Одмануће само руком,
ко остане нек се весели.

И на почетку и на крају,
увек се свашта деси!
Ипак, у забораву и бескрају,
остају нам и порази и успеси...

ВУКОВА ЗАДУЖБИНА,
КУД РАТКО ЈОВАНОВИЋ И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
ПОЕЗИЈАСРБ
Културни центар Крушевац
УМЕТНИЧКА КОЛОНИЈА
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА И ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ
17:00 Музеј клесарства Бела Вода
-Упознавање са древном писменицом и Музејом клесарства и вајарства
17:30 Венчање Воде на Великој чесми у Белој Води
18:30 НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ – Музичко поетски обреди
-Беседа о води
-Венчање воде Мораве
Домаћин вечери: Милош Милошевић Шика
Организатори: Огранак Вукове задужбине и КУД Ратко Јовановић – Бела Вода; МЗ Бела Вода;
Удружење песника Србије –ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и
Друштво српско-руског пријатељства ПРАВОСЛАВЉЕ Крушевац.
Техничка и медијска подршка: РТК и Друштво спортова на води Трстеник
Недеља, 04. септембар, 2016. год.
Беловодска скела и Морава у 18,30 сати

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2017.

Слике и видео: https://poezija.rs/pesnici/susreti-pesnika/moravski-carostavnik-2017-bela-voda/

Запис о манифестацији и илустрације – Љубодраг Обрадовић

Десету годину заредом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 26.11.2017-те године, одржана је јединствена песничко-културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују: Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу, Друштво српско-руског пријатељства ПРВОСЛАВЉЕ из Крушевца и Културни центар Крушевац.

Домаћин ове изузетне манифестације била је Светлана Ђурђевић - заменик председника Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ и ПиАр Крушевачког позоришта, која је камен моравски белутак, као симбол манифестације предала следећем домаћину Јовани Марковић, најмлађем члану ПоезијеСРБ.

Програм је ове године реализован на три простора: У Музеју клесарства у Белој Води, на Великој Беловодској чесми и на обали Западне Мораве у Белој Води.

Светлана Ђурђевић и Јована Марковић испијају вино приликом предаје моравског белутка

Из Музеја клесарства у Белој Води

На Великој Беловодској чесми

Светлана Ђурђевић

Светлана Ђурђевић, Крушевац

БЕСЕДА О ВОДИ

На почетку беше Реч
И настаде свет
Душа и тело
Светлост и тама
Добро и зло
Живот и смрт
И би воља Његова
Кроз сузу кроз росу
Кроз кишу кроз пахуљу
Преко потока преко река
Преко океана
Из извориштa
Из увира
До слапова до глечера
До каскада
Бујица која време надвлада
На почетку беше Вода

Да бисмо знали шта радимо и где идемо, морамо знати ко смо и одакле долазимо. Јер, само тако можемо разумети и поштовати различитости – биле оне верске, културолошке, расне или политичке. И само тако можемо поштовати себе, свој народ, културу и традицију. И само тако се нећемо загубити у глобалном селу, светским превирањима и разноразним новим порецима. И само тако ћемо пронаћи и разумети своје Ја.

Ја знам да је све моје настало на Троморављу, у Србији, на Балкану, у Европи, на трећој планети од Сунца коју зовемо Земља.

Ја знам да је Троморавље одредило мене као социјално биће, уткано у вишемиленијумски генетски код српског народа чије су артерије Мораве – три реке са једним именом, омеђене њивама, шумама, планинама, људима.

Људима као што смо ми окупљени данас на десној обали Западне Мораве, у селу које се зове Бела Вода, овом артеријом шаљемо поруку љубави, вере и наде широм Србије и даље, докле год има воде и духа заједништва. Заједништво стварамо делима, дијалогом, разумевањем, међусобним судбинским преплитањем јер је живот само

један и, као такав, није нам дат да га прођердамо у узалудности мржње, нетолеранције и ширења негативне енергије. Енергија сваке капи ове воде, сваког међусобног погледа, сваке изговорене речи данас и сваке изговорене речи до сад улази у нас, улази у сваког човека, камен, животињу и биљку, свако живо биће и неживе ствари на овој планети. Она кружи и, као бумеранг, враћа се кроз време. И зато морамо бити опрезни, јер, „какве су ти мисли - такав ти је живот", како је отац Тадеј мудро рекао.

Реч. Вода. На почетку. И на крају. Да освежи, очисти и прочисти тело и душу; или да упрља, загади и отрује – избор је на нама. И свакоме је дата слобода избора. А не треба много мудрости да се одабере добро, јер је зло живети и чинити најтеже у животу.

А живот проналази свој пут кроз лавиринте материје и духовности, меандрира као река, некад је узбуркан као језеро, некад тих као океан, дешава се сада и овде и, ако ухватимо тренутак, досегли смо вечност. Јесмо! Постојимо! Трајемо! Памтимо!

И памте нас. Кроз трагове које остављамо. Кроз речи које изговарамо. Кроз дела која чинимо и она, која не чинимо. Кроз колективне и индивидуалне подсвести, кроз радост и тугу, сузе и смех. Кроз приче – ничије и свачије.

„Свако на овом свету има своју причу. Јер, приповедач и његово дело не служе ничем ако на један или на други начин не служе човеку и човечности. Испреда се прича о судбини човековој коју без краја и прекида причају људи људима.Начин и облици тога причања мењају се са временом и приликама, али потреба за причом и причањем остаје, а прича тече даље и причању краја нема" рекао је Иво Андрић.

Ово је моја прича. Настала на Троморављу. Надам се да ће потакнути некога да је настави, надогради, употпуни и пренесе другима, да ће тећи Моравама као „бујица која време надвлада" јер, на почетку и на крају, беше Вода.

Светлана Ђурђевић
2017. новембар 26.
Бела Вода, Западна Морава

Поезија је говорена на обали Западне Мораве...

...јер је скела била на сувом, тј. на реконструкцији
на тргу у Белој Води

Др Велибор Лазаревић поздравља госте

Наравно, четврто место дружења, у кафани "Плави девет" било је најтоплије, па је ту било милина дружити се са планинарима који су били гости овогодишње манифестације "Моравски цароставник".

Своју поезију на Беловодској чесми говорили су:

Светлана Ђурђевић из Крушевца

Александра Цака Шљивић, Бела Вода и **Ђорђе Петковић, Параћин**

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК

Деконструисан сонет с репом и са обостраним акростихом у огледалу.

Стихована кула диже се, није виц:
Острашћени каприц изоштрава чула!
На почетку слово а на крају је фар:
Емитује се жар, духовна приново!

То двоструки сонет као разуздан пас
За душу тражи спас, мада јесте сапет.
Антипоетски зов иза паравана
Моравска је мана а ја подигох кров!

Оглодане кости осмишљавају дан:
Разигравају сан уз божићне пости!
А ја од шибе плав, изобличен ми лик:

Вељин цароставник усковитлан је сав!
Са Мораве је жуљ божићне реплике,
Кад остави слике а претвори нас у муљ.

Или у бујици када ток прескочи,

Ископа нам очи и смањи срк жлици!

Које су то силе које подижу мађ,
С којима скок у дађ ишчупа нам жиле.
Вода јесте баук а од воде сам сав,

Ако сам још̀те здрав, онда је то наук!
Река ова је џин, у њеној утроби
Остаје што здроби, па и духовни сплин.

Мајка митотворка не зауставља лов,
Анђама слов по слов подиже ме с пловка.
Запад ми диже глас, југоисточни сплет
Тражи акросонет, из њега тражим спас.

Емитујући жар, духовна приново,
Нађох свако слово које осветли фар!
Острашћени каприц изоштри ми чула:
Стихована кула диже се, није виц!

Др Голуб Јашовић, Крагујевац

НЕСАН

У мимогреду
Скупљам песак
Са почивала
И из ситних мајдана
Моравских
Иштем
Облутке једнолике
Белином осунчане
Сабирам
Грађу за недовршене
Бунаре Радомирове
И за бунаре
Петрушке, Тамничке
И Благајске
За бунарџију
Радоша Добричанина
Којег поодавно чекам
Да долети
На крилатој
Мистрији својој
Са иконе под куполом
Цркве Љубостиње
А негде у даљини
Гласови, гласови, гласови...
Моравци ми жедни!

РАВАНИЦА

Силазим
Са гребена
Кучајске планине
У сањиво Сење
Низ моравски брзак
На починак
У манстир
Честитога Кнеза
Мученика
А у манастиру
Даномице
Књигу штује
Кум мој Милорад
Наречени Николај
Вас у црну ризу
Огрезао
Бога слави
За певницом
Светог Кнеза
Над певницом
Саслужују
Тек пристигле
Чарне ласта̀вице

Звездана Милосављевић-Пржић, Ћуприја

МОРАВО МОЈА

Мораво... Мораво моја!
Видим те рођену у времену,
зачету из две сузе снохватице,
повојем ти зора у грумену
улила вечност у зенице.
У недрима ти уснула бдења
у венац уплела цвеће Ивањско,
ко девојци мајка кад кити
кошуљу за вече девојачко.

Мораво... моја Мораво!
Видим те крштену у олуји,
док су те кротиле галије римске,
и пре но што су се кошутама
горским,
заклињале кћери Јерусалимске.
Видим те помамну младу,
а бедра ти гипка док надире дан,
а ти милујеш шебој и зеленкаду
док сунце урања у твој бездан.

И рађаш ме, изнова рађаш
из утрине вирова,
земље и камена
и кад урличеш,
грмиш и стењеш,
и кад си плава, зелена
и као јутро бакрена.
Рађаш ме међу белуцима
расутим као јагњад на испаши,
кад зањиште таласи твоји
к`о разуздани коњи чилаши.
Рађаш ме као Завет,
да би занавек
мојим венама текла
Мораво, моја Мораво,
из средишта Раја потекла.

Милан Обреновић из Крагујевца

Јелена Стојсављевић из Новог Сада

Матилда Јанковић, Ћуприја

У КОФЕРУ МИ МОРАВА

У коферу ми Морава
где год да сам,
светли и свети као
освећен славски колач и вино.

Корени ми вековима
међу врбама и мостовима,
редно као у праскозорјима
и сутонима
гробови и колевке.

Као три прста спојена у молитви
Троморавље - живо сликарско платно
од римских легија и прарођења
до Петера Хандкеа
који сплавом
са Мораве отплови до Нобела.

Морава ми широка ко љубав
Не да се измерити,
јединствена ко глас мајке
У аманет дата Србији за навек.

Под окриљем Светога Лазара и Метоха
У загрљају две Раванице,
манастира и реке,
Житница на Морави,
Ћуприја и њена кап, ја.

Градимир Карајовић, Крушевац

ОНА

Очију тиркизних
небесно плавих
у просјају топазном
зеленом
Говоре тајне уздржане,
два ока, мирна
два камена сафирна

На портрету, у плавом,
само очи гледао сам њене
красоте несуђене
Она, као фатаморгана
чаробна, постала је јава
оваплоћена, кад је израсла
из пустиње заборава.

Извешћу те једном
на пучину мојих љубави
да видим колики је газ
твоје бродице.

Под пуним једрима
све до хоризонта
иза кога се радују зоре,
да бродимо.
Тамо ћеш сагледати
моја сидришта.

Још неколико детаља са манифестације

Исти песници говорили су своју поезију и на обали Западне Мораве и у кафани "Плави девет", а придружили су им се: Матилда Јанковић, Добрилка Петровић и Жељко Митровић из Ћуприје, Градимир Карајовић, Томислав Симић и Љубодраг Обрадовић из Крушевца, Братислав Спасојевић из Коњуха, др Белибор Лазаревић из Беле Воде и Јована Марковић из Љубаве. Програм који су осмислили др. Велибор Лазаревић и Љубодраг Обрадовић, водио је Љубодраг Обрадовић - председник Удружења песника Србије - ПоезијаСРБ...

Важна напомена: Ове године конкурс за поезију и уметничку фотографију „МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2017“ није реализован због организационих потешкоћа око манифестације, а жири је донео одлуку да се сви приспели радови сачувају и придруже конкурсу „МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2018“...

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2018

https://poezija.rs/pesnici/susreti-pesnika/moravski-carostavnik-2018/ (слике и видео)

Запис о манифестацији и илустрације – Љубодраг Обрадовић

И ове 2018. године, по једанаести пут заредом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 23. септембра одржана је јединствена песничко-музичка културна манифестација "МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК" чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују: Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу, Друштво српско-руског пријатељства ПРВОСЛАВЉЕ из Крушевца и Културни центар Крушевац. Програм је ове године реализован на три простора: у Музеју клесарства у Белој Води, на Великој Беловодској чесми и на обали Западне Морави у Белој Води. Наравно, четврто место, у кафићу „ТИРОЛ“ било је најтоплије, па је ту било милина дружити се са песницима, музичарима и гостима овогодишње манифестације „Моравски цароставник“.

Домаћин ове изузетне манифестације је била је Јована Марковић – члан Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ, која је камен моравски белутак, као симбол манифестације предала следећем домаћину Ратку Тодосијевићу Бањи - сликару и песнику, такође члану Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу.

Своју поезију на Беловодској чесми говорили су: др Предраг Јашовић из Параћина, Драгојло Јовић из Крушевца, Боривоје Видојковић из Ћићевца, Милош Милошевић Шика из Трстеника, Дејан Петровић Кенац из

Вучака и Божидар Новокмет из Љубиња, односно Беле Воде.

Исти песници говорили су своју поезију и на обали Западне Мораве и у кафани „Плави девет“, а придружили су им се: Јована Марковић,Томислав Симић, Љубодраг Обрадовић, Ратко Тодосијевић Баћо, Светлана Ђурђевић, Саша Милетић и Снежана Петровић из Крушевца и Слободанка Боба Радић из Параћина.

Програм који су осмислили др. Велибор Лазаревић и Љубодраг Обрадовић, а водили су га Томислав Симић на Беловодској чесми и Светлана Ђурђевић на скели...
Погледајте видео снимак Љубодраг Обрадовића:

https://www.youtube.com/watch?v=Vf-Pw4zory4
https://www.youtube.com/watch?v=pux0poAeRXY

Учесници манифестације у Музеју вајарства у Белој Води

Јована Марковић из Љубава – домаћин манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК за 2019. годину

Ратко Тодосијевић и Јована Марковић, будући и садашњи домаћин манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК

Примајући моравски белутак, као симбол манифестације, Ратко Тодосијевић Бађо је поклонио своју слику Јовани Марковић

Другу своју слику Ратко Тодосијевић Бађо је на Беловодској скели поклонио народу Беле Воде

Учесници манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2018 на скели

Јована Марковић, Љубава - БЕСЕДА О ВОДИ – Вода је извор живота

Створивши Земљу, Бог је размишљао о разноразним њеним богатствима и благодетима. Једна од благодети је вода. Данас, вода представља неисцрпан обновљив извор живота. Воду можемо пронаћи свуда, у ваздуху, земљишту, биљкама, па чак и нама самима. Она нас окружује. Она је део нас. Ма колико изгледала безначајно, обнавља живот. Без ње ниједан човек не би преживео.

Људи користе воду у различите сврхе, али у већини случајева је свесно расипају. Чак и нешто неисцрпно понекад дође у стадијум ограничености. У неким крајевима овога света људи се боре за живот, проналазе краткотрајне изворе воде која је једва и за пиће и преживљавају. Без воде нема живота, али то ретко ко разуме. Велика или мала, брза или спора, река је дар на коме требамо бити захвални. Она храни свој народ, помаже му у време суше, учи га. Сам њен ток упоредимо са животом. Она се рађа као малени поток, одраста, крећући се кроз оштре стене планина, проживљава младост кроз брдске котлине и полако почиње да успорава кроз равницу, до свог краја, када се улије у неку већу реку или чак у море. Тада, на ушћу, она креће у нови свет, путује новим током до свог следећег одредишта. Из реке у море, па у океан! Или још даље? У небо! Па се онда у виду кише опет врати на земљу. Где ће јој крај бити, то нико не зна. А река може бити и зла, рецимо кад надође па поплави питоме долине, или кад се на земљу враћа у виду града па покоси летину. Али без воде се не може. И сво зло које нам с вермена на време нанесе, мора устукнути пред добротама које нам она несебично дарује.

Једно је непобитно: Све науке имају везе с водом или се надовезују на њу. Географски гледано, вода је свуда око нас, она нас окружује али је у различитим стањима. Египат беше дар Нила, чудесне реке која у време суше плави и храни свој народ, а за узврат народ јој је моли, приноси јој дарове, велича је. Наш Нил је наша Морава, река која нас увек храни и чија смо деца који много воли. На жалост, понекад немамо пуно поштовања за нешто тако божанствено.

Како вода обезбеђује живот, тако има живота и у њој. Била она слана или слатка у њој се налазе жива бића којима је она посебна и неопходна. 71% Земљине површине је вода, а од тога у барем 30% постоје жива бића.

Од свега доброг што нам доноси, нађе се и нешто лоше. Загађење воде је повећано, а то нам јасно даје до знања да би смо требали обратити пажњу шта радимо. Да не сечемо грану на којој седимо! У чему је ствар? Све штетне супстанце пустите низ реку не размишљајући о животињама које у њој живе, нити о земљишту које ће се наводњавати? Штета што је ово један од већих проблема, а људима се чини као да то није тако, да то није ништа. И на крају, да закључим, вода као извор живота представља нашу мајку коју је потребно волети и поштовати.

Јована Марковић, Љубава

МОРАВА

Чујеш ли овај цвркут птица
који ти улепшава дан и вече?
Осећаш ли нашу доброту
док низ тебе пуштамо шарено цвеће?

Мораво!
О какве ли то тајне кријеш?
О какве ли то снове сањаш?
Јер обична ниси река!

Твоја вода сва је мека, сва је сјајна,
Гледамо те како течеш-тако бајна, тако тиха.
И веруј ми, заслужујеш више стиха
него Дунав, него Сава!

Јер хранила све нас ти си,
кад су суше, кад је тешко!
И цео овај моравски крај
је вечно захвалан теби, знај!

На великој чесми у Белој води говорили су песници:

Др Предраг Јашовић, Параћин

САЧУВАЈТЕ ЧОВЕКА ДЕЦО

Сачувај човека у сјају ока
Ако си којим случајем
заборавио лик
Снагу мишице
И мирис његовог зноја
Сачувај знак човека на
себи
Док су ти руке широко ка
загрљају
раширене
Сачувај искру нек врцне у
оку
да васиона од среће
заблиста што
породила је човека.

Сачувај човека у дну груди
Осети њихов брид
Сети се на снагу
Залудног првог лета
и Икаровог суноврата
У прометејству пронађи
Пркос људскости
Сачувај човека
Да имаш пријатеља
Кад тама притисне нејаке.

Сачувај човека у себи
Да имаш чега да се сећаш
Кад белина бесмисла
Овлада тобом.
Сачувај човека у себи
Да би могао да дарујеш
Љубав другима.

Драгојло Јовић из Крушевца

Боривоје Бора Видојковић из Ћићевца

Милош Милошевић Шика из Трстеника

Дејан Петровић Кенац из Вучака

Божидар Новокмет, Љубиње – Бела Вода

ОСТАДЕ ЧОВЈЕК

На крају једног почетка бједног
у брлогу бједе, осјећања својих
са сјеверне стране, негде на маргини.
ко пијан – без чаше, у својој тишини
остаде човјек да гази довјек,
пругом живота, трасом неимара
ко клошар за срећом, коју стићи неће
изван возног реда без скретничара

Остаде човек, да пати довјек
ко соко сиви, без своје горе,
ко жедан без воде,
ко роб без слободе.
Остаде човјек, а жена оде!

РЕАЛНА ВИЗИЈА

Кад таласи крену, кад се бране сруше
кад угажени устану, кад се жртве сјате,
ако мртав будем, молим ти се, Боже,
учини да васкрснем, да видим џелате.

Кад се лав уз кошуту покајнички свије,
кад вук клекне покорно крај јагњеће коже
кад из руку испадну узде и канџије,
учини да васкрснем, молим ти се. Боже!

Кад крволок поломи зубе и канџе,
а тираним милост затражи од раје,
учини да васкрснем, молим ти се, Боже,
да грешника видим, како се каје.

Ако мртав будем, у времена скора,
кад се среле буду жртве и убице,
учини да васкрснем, молим ти се, Боже,
на тренутак само, да им видим лице

РАСТАНАК

Ко да се порађа, небо се мрачило,
хучало, некаквим звуцима стравичним.
После је океан кише сручило,
ко да је знало да одлазим.

Кофер крај врата, на прагу мајка,
очева рука, на раме пада,
ко пијанцу голом, крај верног шанка,
клецаше колена, крај роднога прага.

Судбина, шта ли је, што песник рече?
нити сам псовао, нити сам клео,
најтежи растанак и данас пече,
руку на срце, тако сам хтео.

Драгојло Јовић, Крушевац

ЖИВОТ ТЕЧЕ

Опет је јесен и прохладно вече,
Ти хладне руке у мојима грејеш,
Листаш године моравских ветрова,
И уместо нежности, кисело се смејеш.

И лагано своја сећања будиш,
Да би у њима пронашла траг,
Који су ветрови судбине тебе,
Довели мени у овај град.

Под небом где звезде много мање сјаје,
И дан узмиче од ноћне тмине,
Године јуре, ми их не стижемо,
Све нас брже вуку до голе истине.

Да, прошле су буре, понестају страсти,
Сабирамо шта се још сабрати може,
Ех, кад би време бар мало застало,
Да нас живот врати у оне млађе коже.

С таласима двеју река,
Одсањасмо своје снове,
Сад изнова све би хтели,
Тражећ нове изазове.

Горак осмех на уснама,
С јесени се увек јави,
Тад схватимо да пролазност,
Није нешто што се слави.

Али нека, нек је било,
Нек су дани тако прошли,
Жал за младост не треба нам,
Потомци су на свет дошли.

Сад подари њима време,
На крилу им причај бајку,
Нек честити људи расту,
Док слушају успаванку.

Научи их нека памте,
Коренова част и муку,
И да никад не поклекну,
Неправедно кад их туку.

Нек не куде свога претка,
Што осташе без иметка,
Нек кроз вене част им тече,
Од онога што смо дали,
нема веће, нема прече.

Резултати конкурса МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2017. -2018.

Жири у саставу: др Велибор Лазаревић - председник, Невена Милићевић -члан, Светлана Ђурђевић - члан, Мића Живановић - члан и Љубодраг Обрадовић - члан, донео је одлуке о наградама на МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ и МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ за 2017. и 2018. годину награде су добили:

- 1 место – Ратко Тодосијевић Бађо из Крушевца за песму *ПОВРАТАК МОРАВИ*
- 2 место – Животије Поповић Поп из Скорице (општина Ражањ) за песму *КЊИГА СТРОСТАВНА*
- 3 место равноправно деле: Иван Гаћина из Задра за песму *ПОЕЗИЈА ВОДЕ* и Мирјана Стевовић из Новог Београда за песму *НА МОРАВИ*

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ за 2017. и 2018. годину награду је добила:

Олга Манчић Лодика из Параћина за следећу слику

НАГРАЂЕНЕ ПЕСМЕ

Мр Ратко Тодосијевић Бађо, Крушевац

ПОВРАТАК МОРАВИ

Ако будем
поново долазио
у твоју идилу сна
донећу ти
са дна кафане
врисак виолине
у грудима прекланог гудала
осмех са нотама
“Тамо далеко“ и
„Ој Мораво“

Немој да се љутиш
отишао сам
са циганским анђелима
Ој Мораво
у златне пределе сна
где се небо праћака
у шумским власима

и хуку Мораве
са њеним таласима

Немој да слутиш
нисам маслачак
па да ме ветар одува
месечина
и твоје густе магле
са којима мајке
покривају децу
док их успављају
уз успаванку
„Ој Мораво“ и
„Тамо далеко“

Ако ти будем
поново долазио
Ој Мораво
у твоју идилу сна
обесићу завесу
распуклог
и заспалог прозора

Ма донећу ти
ма донећу ти
ово срце распукло
које ми попут
кршке хлеба
са седам кора
за тебе блиста
ој Мораво

Животије Поповић Поп, Скорица – Ражањ

КЊИГА СТАРОСТАВНА

Ој, Мораво, тројеручице,
узнеси уздарја
која ти у јесен на жртвеник
полажу смерни тежаци
расути на шест раскошних обала,
около тушта кврга̀вих моравица.
Реко, хранитељко,
чисте савести, умивена лица
корачаш поморављe
распоном кракатих удова,
плуташ васељеном, лебдиш
између небеских спрудова,
зазвижди гргољем
разговетног жубора,
загрли најмилије на растанку,
мора се, Мораво,
пут далеких мора.

Аве, Мораво,
кличу твоји легионари,
редови и хајдуци,
који су те опанком и чизмом
уздуж и преко плићака газили,
твоје вртлоге под скутом
против урока и мора
у поход носили,
у киши куршума
младу невесту те просили,
кад се живи врате
у врбаку би дуго ћутали,
твоје набрекле вирове
погледом мазили,
стараћу се, Мораво,
као дете би те љуљали
и нежно забринути пазили.

Здраво Мораво, молитво,
мека постељо и реска бритво,
сечиво које сече брегове
и нарамке туге
која се као густа магла
немирним сном у зору ваља
за здравље косача и праља,
за рибе, шар штиглице и мусаву децу,
за жар птице и небо плаво
у поноћ при пуном месецу
три пута зборим Здраво Мораво.

Еј, Мораво,
знамо се и кад смо потоци
и кад смо проја били,

све наше скаске и муке
све наше тајне од искона
у недра смо ти као благо крили,
ћутиш од ушћа до Голије
и кад ти се под окриљем
грешна љубав води,
у завери кад се врела крв лије,
заверенице, невернице,
часна мајко,
ej, знамо се
у старом руху и без гаћа
од поноћи до пролећа
од Бинача до Сталаћа,
од трскара страсти
и душе тишака,
све док се пружа поглед
низ поља водоплавна,
Oj, Мораво,
књиго староставна.

Радове на ликовни део конкурса послао је Душан Ч. Ружић из Параћина.

Иван Гаћина, Задар, Хрватска

ПОЕЗИЈА ВОДЕ

У ријеци жеља тражим очи плаве,
ко у некој бајци чудотворјем дишем,
из привидних снова гласови се јаве,
обузет милином занесено пишем.

Слапови љепоте жуборе у уму
док по води хода миљеница муза,
одговоре тражим у мистичном шуму
уз жалосни јецај поезије суза.

Загонетна бића колоплете нижу,
у мјехуру воде купају се слова,
записане тајне преко слапа стижу
док дубина гута замке стихолова.

Бисери из шкољки као сунце сјаје
док далека жеља недодирно хлапи,
хармонија воде вјечну наду даје
проткана љепотом поезије капи.

Златокоса дјева према дворцу плива
стазама од зоре које брише пјена,
у воденом стиху порука се скрива
шаљући у вјечност минула времена.

Рибару кроз снове заплели су мрежу
валови живота што судбином броде,
Гордијевим чвором вилењаци вежу
божанствену риму поезије воде.

Др Мирјана Ристић Стевовић, Нови Београд

НА МОРАВИ

Љубав кћери честитих двери.
Од искона коса јој је сјај у таласима
и на пољанама пролећним.
Њишу се влати траве живота
до откоса на врелини,
и опет, у тишини мразној
таласи дарују осмех сунцу.
Памте врбаци и тополе...

Љубав кћери честитих двери.
Мати јој је потка широке душе.
На души свећњак,
славско жито, црно вино.
На уштирканим столњацима
и мирис душе мајчине погаче,
који преплави Мораву.
Не једну, све три.

Све је то љубав на Морави,
љубав кћери добрих отаца.

ВУКОВА ЗАДУЖБИНА,
КУД РАТКО ЈОВАНОВИЋ И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
ПОЕЗИЈАСРБ
УМЕТНИЧКА КОЛОНИЈА
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА И ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ
17:00 Музеј клесарства Бела Вода
-Упознавање са древном писменицом и Музејом клесарства и вајарства
17:30 Венчање Воде на Великој чесми у Белој Води
18:00 НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ – Музичко поетски обреди
-Беседа о води
-Венчање воде Мораве
Организатори: Огранак Вукове задужбине и КУД Ратко Јовановић – Бела Вода; МЗ Бела Вода;
Удружење песника Србије –ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и
Друштво српско-руског пријатељства ПРАВОСЛАВЉЕ Крушевац
Техничка и медијска подршка: РТК и Друштво спортова на води Трстеник
Домаћин вечери: Јована Марковић
Недеља, 23. септембар, 2018. године
Беловодска скела на Морави у 18:00 сати

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2019.

Дванаест година манифестације – записи и илустрације – Љубодраг Обрадовић

Дванаесту годину за редом, на Западној Морави у селу Бела Вода, 8. 9.2019. године, одржана је јединствена песничко-културна манифестација *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују: Вукова задужбина и МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштво српско-руског пријатељства ПРВОСЛАВЉЕ из Крушевца. Програм је и ове године реализован на три простора: у Музеју клесарства у Белој Води, на Великој Беловодској чесми и на обали Западне Мораве у Белој Води. Наравно, четврто место, у кафићу „ТИРОЛ" било је најтоплије, па је ту било милина дружити се са песницима, музичарима и гостима овогодишње манифестације „Моравски цароставник". Домаћин ове изузетне манифестације је био је познати сликар и песник мр Ратко Тодосијевић Бађо из Крушевца – члан Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ, који је камен моравски белутак, као симбол манифестације предао следећем домаћину, Предрагу Дашићу - власнику штампарије СаТЦИП из Врњачке Бање.

Своју поезију на Беловодској чесми говорили су: Слађана Бундало из Крушевца, Радмила Миљковић из села Пољаци (на раду у Швајцарској), Милад Обреновић из Рогатице (Република Српска), Никола Павловић из Новог Сада, Милан Обреновић из Крагујевца и Сава Мијодраг Радивојевић из Врњачке Бање. Исти песници говорили су своју поезију и на скели на Западној Мораву у Белој Води, а придружили су им се песници из Крушевца: Томислав Симић, Љубодраг Обрадовић, мр Ратко Тодосијевић Бађо, Светлана Ђурђевић, Мирослав Мића Живановић, Саша Милетић, Богдан Јевтић, Дејан Милошевић, Нада Милосављевић Кети, Братислав Спасојевић и Горан Арсић, као и Голуб Јашовић из Крагујевца и Славица Јовановић из Пожаревца.

За музички тренутак били су задужени Сања Ивановић - вокална солисткиња из Јасике код Крушевца, проф

др Властимир Власта Миладиновић - редовни професор Београдског универзитета и Никола Тонић (хармоника) из Крушевца.

Програм су осмислили и водили га др. Велибор Лазаревић (код Беловодске чесме) и Љубодраг Обрадовић (на Беловодској скели). Ево како је Љубодраг Обрадовић започео вођење манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК на Беловодској скели 8. септембра 2019. године.

Добродошли на манифестацију МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК која се данас 8. септембра 2019. године одржава по 12 пут, добродошли у Белу Воду, добродошли на вечерашњи поетско музички програм НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ...

Све ово се догађа у славу ВОДЕ НАСУШНЕ, а пре свега МОРАВЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ... На самом почетку овог програма, чули смо песму у извођењу вокалне солисткиње Сање Ивановић из Јасике, а сада ћемо чути кратко подсећање на историју манифестације.

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК је запловио на свој пут узлета на културно небо Србије и у срца заљубљеника поезије, први пут 31.08.2008. године када је у Белој Води одржана ова јединствена књижевна колонија у организацији КУД-а *Ратко Јовановић*, Месне заједнице и Вукове задужбине у Белој Води. Наредне 2009. године Културни центар Крушевац је у овој манифестацији препознао сав занос који из ње исијава и прикључио се као суорганизатор, а касније су се као суорганизатори прикључили и Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштво српско-руског пријатељства "ПРАВОСЛАВЉЕ" из Крушевца. Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији. Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, виолинисти ... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио др Велибор Лазаревић, (а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и

света), доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који траје и трајаће као и БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА...

Поштовани песници, драги посетиоци, домаћин овогодишње манифестације је пуковник мр Ратко Тодосијевић Бађо, сликар, песник и велики заљубљеник у све врсте уметности и културних дешавања од ликовник колонија до песничких сусретања....

Ратко Тодосијевић Бађо је рођен 1945. Године у Треботину, општина Крушевац. Пуковник је у пензији, био је војни обавештајац, дипломата, правник, политиколог, сликар, песник, новинар, публициста... Добитник је великог броја награда, повеља и других признања за допринос безбедности земље, војне науке и развоја културе и уметности и културних догађаја. Сматрају га великим боемом, џентлменом и шмекером...

Ратко Тодосијевић Бађо је, уместо беседе, изговорио две своје песме: *САН ИЗВОРА* на чесми и *КАКО* на беловодској скели...

Учесници манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2019.*

Предраг Дашић и Ратко Тодосијевић Бађо, будући и садашњи домаћин манифестације

Мр Ратко Тодосијевић Бађо

САН ИЗВОРА

у очима погледај
себе препознај
крајичком ока
испод већа мојих
потражи смирај
погледај
крајичком ока
немаш коме поћи
можда се не препознамо
врбе над Моравом
поклонише се
осмеху твом
што заблиста на валу
на обали спруду
дете заплака
познаде ти лик
ветар му
помилова косу
утеши га
у реци
са правцем тока
и капи воде
једно другом
немамо шта да дамо

КАКО

како блиста камен
на који падаш
претешка у кориту том
што те искрено
испраћа на путу твом
кроз који нам поклањаш
нераскидиву кап
претећи у простору
од тебе до нас
сунца бљесак
осмех глас
и корак први
кад се чује
песма зрикаваца
у класју пшенице
наливене твојим капима
звоњава
воденичког камена
што меље
жито за хлеба
са седам кора
залутале капи
моравске капи

Своју поезију на Беловодској чесми говорили су:

Слађана Бундало, Крушевац

Радмила Миљковић, Пољаци

Милад Обреновић, Рогатица

Никола Павловић, Нови Сад

Милан Обреновић, Крагујевац

Сава Мијодраг Радивојевић, Врњачка Бања

Весна Ракић и Александра Шљивић

Горан Арсић, Сузана Ивановић

Проф Власта Миладиновић

Никола Тонић, Крушевац

Сања Ивановић

Бобан Дашић и Томислав Симић

Мика Несторовић

Сања Ивановић

Горан Арсић

Славица Јовановић, Пожаревац

БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА

У каменој беловодској розети
слика свете свадбе
и психопомпоса у облику јелена.
Венчавамо Мораву цветним венцима
и стиховима за женика
великог господина Дунава
који је крај Смедерева чека.
Ти и ја као војвода
Пријезда и госпођа Јелица
поздрављамо песника Љубишу Ђидића
који нас из Лазарице дозива
да који век не окаснимо
и водени жиг утиснемо
у древну реку
српског жића
и наших крвотока.

Сава Мијодраг Радивојевић, Врњачка Бања

ТЕЧЕ ВОДА, ЖИВОТ ТЕЧЕ

Песници певају и воду свете,
Где год извире, и чесмом сведочи!
" Док траје вода, трајаће и живот ",
Задивљени њоме - срце су и очи!

Не казуј сине: Само земља јеси,
Но казуј вером: Да и вода јеси!
Све памти и прашта, свака вода жива,
Ко је год верно, искрено призива!

Вода је Светост, к`о и Живот сами -
Чаробна дуга - створена у води!
Та прозирна течност, слабо плавичаста,
У којој нас душа, животом предводи!

Седамдесет посто мозга је од воде -
Из воде смо вода - Искра љубави Свете!
Због воде смо давно поклекли у вери -
Жива моја водо - љубљено ми дете!

Жеђ за водом струји у космичком даху,
Ћелија к`о звезда , живот што нам творе!
Свако наше јутро, свемирско је јутро -
Слано од живота, као Мртво море.

Мрак векова, испи питку воду..,
Анђео се црни, од атомског дима!
Куд отичеш моја загађена реко -
Мртве ти сузе видам очима!

Молимо се верни, да глас смисла свеже
Руке малоумних, у кошуљу луду!
Тече вода - живот тече!
Од живота, шта је пречe?!

(Порочног живота, крај Мртвога мора -
Још на смрт миришу: Содома - Гомора!)

МОРАВО ЉУБАВИ

Векови хује, Морава шуми
Вировито теку Почетак и Крај
С воденичног точка блистају драгуљи
Сузом среће зацаклио Рај

То Морава у венама тече
Мирна и питома, кад купамо стада
Доносећи плодност и пунећ колевку
Отаџбина српска “ко вечита млада”

Морава, то није обичнба река
Сва уткана, у српској је души
(Њеним именом новооткривена
Звезда ће се звати)
Васељеном вечно, име ће јој сјати.

Морава хировита, бајковита
Понекад љута “ко Србин у рату”
Обале своје бесно одгриза
Прогута поља, остави баште у блату

До обронка планина поплави села
Од таквога дива столећа стрепе
Непредвидива, ко и живот сами
“Поспани животом”, њоме се окрепе

У колу“Моравац”, Морава заигра
Као млада вино запенуша срећа
Мораво – љубави! Све Српству слађа
Из те се колевка сва Србија рађа

НА БЕЛОВОДСКОЈ ЧЕСМИ СТИХОВЕ О ВОДИ ГОВОРЕ:

- Слађана Бундало, Крушевац
- Радмила Миљковић, село Пољаци, на раду у Швајцарској
- Никола Павловић, Нови Сад
- Милад Обреновић, Рогатица, Република Српска
- Милан Обреновић, Крагујевац
- Сава Мијодраг Радивојевић, Врњачка Бања

СЦЕНОСЛЕД ЗА МУЗИЧКО ПОЕТСКИ ПРОГРАМ *НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ*

ПЕСМА о Морави: Сања Ивановић

ЉУБА: Поштовани песници, драги гости,

Добродошли на манифестацију *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК* која се ове године одржава по 12 пут, добродошли у Белу Воду, добродошли на вечерашњи поетско музички програм *НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ*... Све ово се догађа у славу ВОДЕ НАСУШНЕ, а пре свега МОРАВЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ... На самом почетку овог програма, чули смо песму О Морави у извођењу вокалне солисткиње Сање Ивановић из Јасике, а сада ћемо чути кратко подсећање на историју манифестације.

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК је запловио на свој пут узлета на културно небо Србије и у срца заљубљеника поезије, први пут 31.08.2008. године када је у Белој Води одржана ова јединствена књижевна колонија у организацији КУД-а "Ратко Јовановић", Месне заједнице и Вукове задужбине у Белој Води. Наредне 2009. године Културни центар Крушевац је у овој манифестацији препознао сав занос који из ње исијава и прикључио се као суорганизатор, а касније су се као суорганизатори прикључили и Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштво српско-руског пријатељства "ПРАВОСЛАВЉЕ" из Крушевца.

Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији.

Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, хармоникаши, виолинисти ... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио др Велибор Лазаревић, (а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и света), доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који траје и трајаће као и БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА...

Право је време да чујемо још једну песму о Морави. Отпеваће је проф др Властимир Миладиновић – редовни професор Београдског универзитета.

Проф др Властимир Миладиновић пева песму о Морави

Поштовани песници, драги посетиоци, домаћин овогодишње манифестације је пуковник мр Ратко Тодосијевић Бађо, сликар, песник и велики заљубљеник у све врсте уметности и културних дешавања од ликовник колонија до песничких сусретања.

Ратко Тодосијевић Бађо - Биографија

Ратко Тодосијевић Бађо је рођен 1945. Године у Треботину, општина Крушевац. Пуковник је у пензији, био је војни обавештајац, дипломата, правник, политиколог, сликар, песник, новинар, публициста... Добитник је великог броја награда, повеља и других признања за допринос безбедности земље, војне науке и развоја културе и уметности и културних догађаја. Сматрају га великим боемом, џентлменом и шмекером.

Позивам Ратка да нам се на самом почетку манифестације обрати, да нас поздрави и каже своју БЕСЕДУ О ВОДИ, односно своју песму.

Ратко Тодосијевић Бађо чита своју беседу, односно песму.

ЉУБА: Хвала Ратку! Време је да чујемо младог виртоуза на хармоници Николу Тонића, ученика Ниже музичке школе "Стеван Христић" из Крушевца, коме је ментор професор хармонике Горан Арсић.

Никола Тонић - хармоника

ЉУБА: Сада је право време да низ Мораву пустимо три венчића који означавају ВЕРУ, ЉУБАВ И НАДУ... Овај део протокола водиће идејни творац и оснивач манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК др Велибор Лазаревић... Изволи Велиборе, реци нам нешто о самој манифестацији и одради протокол венчања Мораве...

Велибор Лазаревић:

ПУШТАЈУ СЕ ВЕНЦИ У МОРАВУ...

ЉУБА: Сада позивам др Велибора Лазаревића да прочита резултате конкурса МОРАВСКИ ЦАРОСТОВНИК. Дипломе и награде уручиће председник оснивачке скупштине Удружења песника Србије Мирослав Мића Живановић, а првонаграђену песму прочитаће Светлана Ђурђевић:

Велибор Лазаревић: чита одлуке жирија

Мића Живановић уручује награде

Светлана Ђурђевић чита првонаграђену песму Зорице Ивановић Гајевић из Прокупља *МОРАВСКИ СУТОНИ*;

ЉУБА: Сада ћу позвати присутне песнике који су награђени или су добили захвалницу на конкурсу Моравски Цароставник 2019, да нам прочитају своје песме са поменутог конкурса.

- Другу награду добила је Слађана Бундало из Крушевца за песму *КАД МОРАВА ПЛАЧЕ;* Изволи Слађана...

Слађана Бундало чита награђену песму

- Захвалницу је добио и Никола Павловић из Новог Сада за песму *МОРАВА.* Изволи Никола!

Никола Павловић чита награђену песму

ЉУБА: Време је за још једну песму. Отпеваће је Сања Ивановић.

Сања Ивановић пева песму.

ЉУБА: Увек је право време да наставимо са поезијом... Своју поезију говориће нам песници:

1. Сава Мијодраг Радивојевић из Врњачке Бање
2. Никола Павловић из Новог Сада
3. Милад Обреновић из Рогатица, Република Српска
4. Томислав Симић Калпачки из Крушевца
5. Голуб Јашовић из Крагујевца
6. Милан Обреновић из Крагујевца
7. Славица Јовановић из Пожаревца

ЉУБА: У наставку чућемо и поезију песника, чланова Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу који до сада нису говорили своју поезију. Представиће нам се:

1. Мирослав Мића Живановић,
2. Саша Милетић,
3. Богдан Јевтић,
4. Братислав Бата Спасојевић,
5. Дејан Милошевић,
6. Светлана Ђурђевић и
7. Љубодраг Обрадовић

ЉУБА: Све ближе крају, све бољи песници:

1. Нада Милосављевић Кети из Крушевца,
2. Радмила Миљковић из цела Пољаци код Крушевца, на раду у Швајцарској и
3. Горан Арсић из Крушевца.

ЉУБА: Овогодишњу манифестацију МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК, завршићемо како смо и започели, песмом. Чућемо поново вокалну солисткињу Сању Ивановић, добитника престижне награде Слово Љубве Културног центра Крушевца за 2019. годину. Сања Ивановић!

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА

На својој седници одржаној 06.09.2019. године у Крушевцу, у Културном центру Крушевац, жири у саставу: др Велибор Лазаревић – председник, Светлана Ђурђевић – члан, мр Ратко Тодосијевић – члан, Мирослав Мића Живановић – члан и Љубодраг Обрадовић – члан донео је одлуке о наградама на МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ и МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ за 2019. годину:

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА ПОЕЗИЈУ О МОРАВИ 2019. године награде су добили:

- 1 место – Зорица Ивановић Гајевић из Прокупља за песму *МОРАВСКИ СУТОНИ*;
- 2 место – Слађана Бундало из Крушевца за песму *КАД МОРАВА ПЛАЧЕ;*
- 3 место – Александра Соколовић из Ћуприје за песму *МОРАВО.*

Захвалницу добијају песници:

- Зоран Ранитовић из Кргујевца за песму *МОРАВА;*
- Милка Ижогин из Ћуприје *КРАЈ МОРАВЕ МИ ДРАГИ МРСИ ДУГУ КОСУ*;
- Никола Павловић из Новог Сада за песму *МОРАВА;*
- Горица Додеровић из Лесковца за песму *ЈЕДНА РЕКА.*

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ 2019. године су добили:

- 1. место - Томислав Димитријевић Томако, Трстеник
- Захвалницу је добио Милан Станојевић, Ћуприја

Прво ћемо вам преставити поезију чланова жирија и управе Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу, затим награђене, а на крају и друге учеснике конкурса...

Песме изречене на Морави (жири, управа)

Светлана Ђурђевић, Крушевац

МОЈА МОРАВА

Тако ми овога дана
И мога имена Светлана
Тако ми овога дана
Направила бих велики грех
Велики осунчани смех

Требало би месечеве капљице
Уткати у косе набујале Мораве
Пре гласа плаве љубичице
Јер више не би долазиле зиме
Стално би у завичају цветао југ
А пролеће не би напуштало луг

Зато по читав дан
Савијам сунчеву росу
И разбијам брзацима росу
Само да би Морава
Имала чечураву косу

И тако клешем
месечеве опеке
И брзацима
Мораве вијуге ткам

Тако ми овога дана
И мога имена Светлана

Мр Ратко Тодосијевић Бађо, Крушевац

НАД МОРАВОМ

Над Моравом
Бијори се твој лик
Шуштање врба
У даљине брзак жури

Песак на баиру – спруду
У трагу стопала твоја
Мени залутала над Моравом

Мучно је
Беспомоћан бити
Док твојим коритом
Валови се губе
Узалудно је
Мисао полетела
У онесвешћене
Моравске долине

Опет те вода
Валовима донесе
Васиона мирује
А воденички камен занемео

Распевана хармоника
У безброј сећања разнесе
Ој Мораво...
И воденица на Морави

Ја бих опет олује твоје
У залогај младости
Зелених врбака гај
Где си ти кћи месечине

Баш бих волео
Да замиришеш
У класју пшенице
И песмом зрикаваца

Зар признати нећеш
Да је мене теби
А тебе мени
Бог дао – над Моравом

Мирослав Мића Живановић, Крушевац

НОСТАЛГИЈА

Ој Мораво моје село равно
кућа стара остављена давно
о јесени моја берићетна
мој ћилиме моја башто цветна

Ноћу сањам јоргован пред кућом
како ми је дивно процветао
не дам ником да му цвеће кида
за њега бих сто живота дао

Поља плодна, брда винородна
и воћњаке родом окићене
и пропланке и ливаде цветне
и мајчине топле очи сетне

Из младости обичаје старе
богомоље, саборе, игранке
и седељке, прела и посела
и сва славља из мог поморавља

И светиње славом овенчане
Сопоћане, Високе Дечане
Љубостињу, Лазарицу, Жичу
Раваницу, свету Студеницу

У сну ми се срце развесели
па од среће и пева и плаче
поток суза низ образе врели
разбуди ме па запевам јаче

Реците ми дал још жито расте
и зелена на ливади трава
чују ли се још под кровом ласте
мирише ли љубичица плава

Певају ли у гори славујии
путују ли још по небу звезде
блистају ли у роси драгуљи
равним пољем дал још коњи језде

Дал још селом хармоника свира
рујну зору песма петла буди
чују ли се фруле од пастира
греје л сунце реците ми људи

Саша Милетић, Крушевац

ЛЕТО НА МОРАВИ

Морава нечујно тече
И све туђе собом носи
Посматрам тај призор

Рибе неуморно скачу
Признају да их има
Стари алас латио се посла

Птичији свет
Због паклене врућине
Сишао да се хлади у реци

Заљубљен у те слике
Препуштам се уживању
Спокојан или срећан

Љубодраг Обрадовић, Треботин

ЦРНО ИЛИ ЦРВЕНО

Јовану Дашићу

Ново је доба,
све се тако брзо мења!
Зашто и ти полетео не би?
Тај рулет, црно или црвено,
окреће се и у теби.

Срце своје, зато осети.
Ту искру за животом новим, запали!
Нек брод са роботима, одлети
у свој виртуелни свет мали.

Погледај у душу,
шта то, ти, стварно желиш?
Да ли вечно лутање у магли,
или да те љубав развесели?

Ошишај се зато на нулу
и зажмури...
Живот ти одавно
у пропаст јури.

Обриј главу,
снове потисни.
Урежи крст на чело
и слободно врисни!

Нек урлик заледи васиону,
нек пукне зора.
Ти ниси још на том броду,
али укрцати се мораш.

Обуј чизме црне,
обуци кожно одело
и кад ти срце утрне,
гас стисни смело.

Harley Davidson Cosmic Starship
нек се пропне,
провалије нек избледе.
Судбину кроте они,
који своје срце следе.

Окрени се око себе:
Са сновима пустим
живот ти у тачку измиче.
Зато смело у будућност крени...
Спокој кад жудиш,
друго те и не дотиче.

Нека ти девојка руке око паса обавије,
додир дојки нек' ти страст пробуди.
Да са њом љубав откријеш,
одјезди у космос, далеко од људи.

Да се осетиш божанствено,
у пустињи нађеш своје зрно...
Црно или црвено,
црвено или црно?...

НАГРАЂЕНЕ ПЕСМЕ

Зорица Ивановић Гајевић, Прокупље

МОРАВСКИ СУТОНИ

Прикрада се сутон док шевар мирише,
и облесак воде с Месецом се љуби.
Низ леђа ми срси подилазе тише
док вратом трагају неки нежни зуби.

И Сунце и Месец у истоме низу.
Играју се сене док врбаци бране.
Румен образа у трену се прену
и расу високо са западне стране.

Потону сјајка уз клокот Мораве.
Однеше воде и љубав и грање.
Намигну Месец из куће гараве
да не омета мрест и миловање.

Шушти вода кроз бокоре трава,
док бедра врела ватром горе;
па тако спојена истим стасом
гргоримо из дубине грленим гласом.

У трену тишина запарала небо.
Ковитлају вирови успламтелу ватру,
онда нежно гасе док обалу љубе
и даље се шире ...у плићаку губе.

Низ мирисе расточивих смола,
кроз наносе и спрудове речне ,
неуморне приче риболова,
Не издај ме због љубави вечне.

1. **место**

Слађана Бундало, Крушевац

КАД МОРАВА ПЛАЧЕ

Ноћас је Морава расплела косе
Да своју причу исприча деци
Ноћас је лепа јер јој дарове доносе

Биће поносни сви њени преци
Говори тихо са сузом у оку
Од година већ уморна и сама
Одаје тајну велику и дубоку
А срце јој се од бола слама

Прича им о љубави Јане и Бранка
И једном трагичном животном кругу
Јана је желела да постане мајка
Али је Бранко волео другу

Дуго је Јана плакала над реком
И дозивала срећу у мраку
Никад се није сусрела са тим човеком
А имала је жељу јарку

Прича Морава и нечујно јеца
Док у даљини се чује птица пој
Привила се уз њу сва њена деца
Знајући да је Јана нашла утеху у њој

2. **место**

Александра Соколовић, Ћуприја

МОРАВО

Слушам те како жубориш
нешто мрмољиш, нешто збориш
подсећаш на мене кад ме мучи нешто
и ја знам да са собом разговарам често.

Слушам сваки талас који тобом ходи
он ме ка некој слободи води
зажмурим и у мислима сам далеко
тамо где желим да будем
тамо где нисам нико већ сам неко.

Волим да те гледам,
да гледам твој одсјај у ноћи
слике које шараш
слагалицу о срећи, мозаик о самоћи.

О како ме само ти разумеш
како знаш да патим и плачем
кад сам слаба и кад се осетим јачом
кад се смејем и кад волим
кад за мало љубави и шачицу пажње молим.

Е Мораво реко непресушна
у себи душу имаш за хиљаду душа
и кад немам коме да кажем
знам твоја лепота ће увек да ме слуша.

3. **место**

Томислав Димитријевић Томако, Трстеник

НА МЕЂУНАРОДНОМ КОНКУРСУ ЗА УМЕТНИЧКУ СЛИКУ И ДОКУМЕНТАРНУ И УМЕТНИЧКУ ФОТОГРАФИЈУ О МОРАВИ 2019. године су добили:

- 1. место - Томислав Димитријевић Томако, Трстеник
- Захвалницу је добио Милан Станојевић, Ћуприја

SAM_3070.JPG – Фото Томислав Димитријевић Томако

DSC_0009.JPG

DSC_0652.JPG

SAM_3224.JPG

Милан Станојевић, Ћуприја - Слике

Поштовани, Пријављујем се за ваш конкурс за фотографију на тему "Морава и њена околина". Милан Станојевић из Ћуприје. На фотографијама је Велика Морава, односно град Ћуприја као њена околина. Фотографије су моје дело и заштићене су ауторским правом, које може бити искоришћено само у сврхе наведене на сајту и увек само са наводима аутора фотографије и никако другачије. Уколико имате неких питања, слободно ме контактирајте.

Срдачан поздрав, Милан.

Svedok_vremena_Milan_Stanojevic_1989.jpg

Svi_putevi_vode_ka_istom_odredistu_Milan_Stanojevic_1989.jpg

Letnje_predvecerje_kraj_V_Morave.jpg

Захвалницу су добили песници:

- Зоран Ранитовић из Кргујевца за песму *МОРАВА;*
- Милка Ижогин из Ћуприје *КРАЈ МОРАВЕ МИ ДРАГИ МРСИ ДУГУ КОСУ;*
- Никола Павловић из Новог Сада за песму *МОРАВА;*
- Горица Додеровић из Лесковца за песму *ЈЕДНА РЕКА.*

Зоран Ранитовић, Крагујевац

МОРАВА

Ко старачка бора уморна и чедна
Светлећи кроз шуму уснулих врбака
Вијуга долином лењо једна река
Ко снена старица стакленог корака.

Кад ветар полети и зањише гране
Што сенком чувају јата белих риба
Пробуде се обале зарасле у шибље
И са њима стабла повијених врба.

Тад кроз моје срце што радосно куца
Протичу сећања на минуле дане
На први пољубац крај заспале брезе
И невину љубав из младости ране.

Покрај ње сам рођен и крај ње одрасто
Проводио дане, играо на скели
Своју прву љубав упозно на песку
Уз њу научио љубав да се дели.

Та чудесна река песмом овенчана
Моје слатке снове у јаву претвори
Венама кроз тело осећам све више
Да уместо крви Морава жубори.

Милка Ижогин, Ћуприја

КРАЈ МОРАВЕ МИ ДРАГИ МРСИ ДУГУ КОСУ

Топли дан
Над Моравом Сунце
Ти ме носиш у наручју
Топли песак греје

Говор тих
Тела топла
Песак клизи
Ти ми мрсиш косу

Кад прође дан
И звездама се окитимо
Снага се разбукта
Ти ми опет мрсиш косу

О дани топли
О звездано небо
Не дозволи драгом мом
Да престане косу дугу да ми мрси

Никола Павловић, Нови Сад

МОРАВА

Певај ми, Мораво, песме своје старе
Да заборавим време и збројане јаде
Причај ми све за шта други не маре
О љубави твојој за поља и ливаде

Причај ми о себи, реко српскогината
О јунацима палим и победама свим
Да ли те данас нека снажна језа хвата
Када видиш пепео и од поноса дим

Немој стати, о, налепши природе плоду
Никада немој тиме изазвати сушу
Дај им да ти се диве, народу и роду
Јер ти носићеш увек, своју чисту душу

Горица Додеровић, Лесковац

ЈЕДНА РЕКА

Једном је Морава река
брза, хладна, далека
потопила поља зрелог лета
и обрисала румену јесен.

Натерала је ваздух
тугом да замирише
сахранила нежне снове
дочекала суморне кише.

Човек је хтео да је кроти
молитве му носио ветар
вриштао у гласној ноти
све је отишло у етар.

Капала су слова по реци
што чудеса ствара,
остале су само сузе
к'о капи два кристала.

УЧЕСНИЦИ КОНКУРСА

Томислав Димитријевић Томако, Трстеник

ТАЈНА

И после овог лета,
дошла је јесен,
а Морава ћути.
Ћути и тајну чува,
што се некада збила.

И тада је мирно текла,
а на њеној обали,
седело је двоје.
Тик уз једну врбу,
на остарелом пању,
причала се прича.

Она је била насмејана
и топла од његовог загрљаја.
И та чаробна река што тече,
њима је уливала наду.

Пољубац први, био је као дар,
и њихов нови свет што настаје.
Сада је поново јесен,
а Морава ћути ту тајну

Душан Дојчиновић, Лесковац

МОРАВСКА НОЋ

Воденице помељаре,
застале су и не раде.
Памте брезе, љубави старе
причају шапатом девојке младе...

Моје сузе смутише Мораву,
вино у чаши, јер ти нећеш доћ.
ти одлазиш, а ко је у праву,
као ветар грању, шапуће моравска ноћ...

Сабори, посела, песме на уранку,
пољупци, весеља, а сад смо на растанку,
зрикавци, фруле, а ти нећеш доћ',
ко јесења туга, тужна је моравска ноћ.

Кад једном одеш знаћу где си одсела,
у којем апартману јефтиног мотела,
дели нас даљина , к'о Морава дуга,
к'о тиха моравска ноћ, к'о јесења туга.

Добрила Стојановић, Лесковац

МОРАВА

На Морави крај обале
Велике западне или јужне,
седим читам пишем збијам шале
некад смешне, некад тужне.
Пишем песму или прозу
тог тренутка што ми дође,
тад попијем једну бозу
и наставим онда даље.
У врбаке шушти лишће
Морава се баш таласа,
дивље пловке рибу лове
поктај старога аласа.

Морава је старо здање
богато им све имање,
хеђда, репа и пшеница.
Тако редом да нас спаја
од почетка па до краја
остало од памтивека
од човека на човека.
и Моравски Цароставник
традиција ту се слави
и у лађи на Морави
ту чамџија беше стари
пева песму о Морави.

Градимир Карајовић, Крушевац

МОРАВО ЛЕПОТИЦЕ

Био сам са тобом
на обалама твојим
воде твоје када су
кренуле и излиле се
преко двеју обала

Тада си се отела
са немирним уздрхталим,
разиграним, и устала
па, дошла к' себи
у патњама и несрећама
да би остала успрвна
и победила

У румена праскозорја
стигли смо до твојих обала
до висова наших хтења
Мораво, ти реко, лепотице
моје Србије

Дароваће ти неко, верујем,
лирску оркестрацију речи
и звучну слику кантате
Који се силници нису
над водама твојим
надносили?

Дебеле коње појили,
покоре и поморе са собом
оставили теби на обали

На љубичастим мерајама
са одалискама
док су сулуде војсковође
оргијали и букове ти
сурвавали

Варничиле би жиле
искусног гнева
када си са годова твог
живота
откидала карике и к'о
мртве грлице
бацала у дивље матице

Стој, немој бити међа
чак ни племенита,
Проточна да си,
не у хировима
изрони, стани
Буди ми лепотица
златокрила.

Голуб Јашовић, Крагујевац

САТАНАИЛОВО УСПЕНИЈЕ

По питомој Посавини
Подунављу, Поморављу,
Мачви, Левчу,
Шумадији
Поморављу и Морави
Бљеште мошти
Ковражана,
Гребничана,
Оздримаца,
Хвостанаца,
Дечанаца,
Мораваца,
Пећарана, Пећанаца,
А огњиштем
Завичајним
Копите се
Појатишта
И Селишта с Ториштима
Са Злопеком,
Требовићем,
Злокућама,
Злозачетим
Орођеним
Са Проклетим планинама.

Томислав Марјановић, Ћуприја

ДЕВОЈКА СА МОРАВЕ

На житном пољу младости,
време те чува у цветању,
анђео чува од сабласти,
невиношћу покрива у свитању.

Вилењакиње плету ти увојке,
украс лица као Мона Лиза,
круном краљице, ките те девојке,
глас ти се чује све до Париза.

Моравски таласи вите ти струк,
звездано блистају очи ти плаве,
раздраганост момака ухвати мук,
лепото Србије, девојко са Мораве.

Милан Љ. Обреновић, Крагујевац

РЕЧНО ТРОЈСТВО

Бог човеку даде воду
и од воде све нас сазда.
Нама даде Мораве три,
да крај њих живот песмом ври,
да буду слуга и газда.

Са запада и са југа
кренуле су својим током
да направе реку нову
и с правом се оне зову
главним српским крвотоком.

Обе к'о девојке чедне,
а чедност се златом плаћа.
К'о две сестре лепотице,
лете као рајске птице
да се сретну код Сталаћа.

Да магија буде већа,
удружише своју воду,
направише речно тројство,
а на радост и спокојство
васколиком српском роду.

Три Мораве, три бисера,
улепшају српску зору.
Овенчане својом славом,
загрљене са Дунавом,
хрле братском Црном мору.

Милад Обреновић, Рогатица

ВОДА ЈЕ...

Вода из земље, вода из неба,
вода из ока и вода из чела,
вода је планета цијела.
Вода плодница, освећена водица
са божијег извориштa,
без воде смо нико и ништа.

Вода је суза, вода је зној,
вода је клица и понорница,
вода је жила куцавица.
Сва бића су вода, вода је биће,
слана и црна и она мутна
и вода слатка, чиста за пиће.

Вода је жива, вода се слива
и крв је вода, тече кроз човјека,
жубори, пенуша као ријека.
Вода је човјек, човјек је вода,
слободно шета, хучи и тече,
вода је слобода, водочовјече.

Вода је живот, живот је вода,
вода је безвремена и свевремена,
она се увијек креће и хода
у човјеку и од човјека до човјека,
па онда постане ријека
и нема бране нити запрека
за воду и човјека.

Милица Мима Дмитровић, Чачак

ГОЗБА ЦАРСКА

Царску гозбу пред тебе ја бих
прострла зором у свитање
па бери са мене
све што ти иште љубав и сласти
испи из мене последњу кап
мушкости својој утоли жеђ

Царску гозбу под тебе ја бих
прострла кротко у сутон благ
па пусти звери и птица пој
медоносни призови пчелињи рој
семеном песме
нека нам пошкропе страст

Царску гозбу осликај треном
пурпурном бојом украси рам
спусти у душу сребрни пехар
па носи семе и носи плод
и носи стабло и носи род
носи и мене
куд год да кренеш у оку свом
слави тренутак и ја ћу исто
док се на гозби сладим
детиње чисто...

Слободан Цвитковић, Шид

СУЗЕ СА МОРАВЕ

Опет сам вам дошао
Мораве, миле реке.
Док гледам вашу воду,
из ње севну одблесак
младости моје.

Ни сузе радоснице
што из очију теку.
Ни спомен што душу пара
не могу ме спречити
да се вама дивим.
Нестварном лепотом опијам.
Очи сјајем озарим.
Срцу радост даривам.
Вечну жељу испуњавам.

Слушао сам многе приче
да још лепших река има.
Опијен тренутком, и
призором око себе,
до мене не допиру
те празне речи.

Како неке друге реке
могу тако драге бити?
Кад овакве милине
на земаљској кугли нема.
Само воде три Мораве
бол у души лече.

У трену срце хтеде стати,
и сада вас морам оставити.
За родном грудом
и Моравама рекама,
поново горке сузе лити.

Данијела Јевремовић, Крушевац

МОРАВА

Просула се месечина
преко житних поља,
обасјала реку и гране врбака,
сву лепоту Поморавља.

Фењере попалили свици,
зашумели топољаци,
ветар се у гране уплео,
девојачко срце завео.

Док се класје лелуја и њише,
двоје чезне и уздише,
Морава их загрлила тајном,
окрепила водом бистром.

Речна вила, лепотица
милује је звезда Даница,
моје море, моја Морава
у њој спава зрно незаборава.

Воденица стара,трошна
што је некад брашно млела,
приче многе испредала
сад је сама усред реке.

Сећање на мог деду
чува као успомену,
волео је ту да бива
о бољитку живот снива.

Ој, Мораво реко моја
све пролази, ти си вечна
сачувај и моје село,
обичаје и посело!

Милош Марјановић, Београд

МОРАВА

Мутна водо на светој земљи
својим током омеђаваш светиње
и утврђене градове тихујеш
док ветрови кроз врбаке
и топољаке шапућу
да је понос наша задужбина
а неслога распеће.
Вировима опомињеш
да смемо напустити твоје обале
и отићи далеко
али ако твојом капи не обогатимо воде
на које смо дошли
губимо себе
и ма колико богатство стекли
остајемо сиротиња заувек.
Често плавиш неисплаканим
сузама завађене браће
подсећаш нас потопом
да се нисмо опрали од грехова
да се стидом од сопственог порекла
унижавамо а не уздижемо
да је сељак најчасније име
шајкача круна
звук пастирске фруле рајска мелодија.
Једна река са три имена
Троморавље српски понос, срце и знамење.
Богата је земља са три мора
благословена је земља са три Мораве.

ВУКОВА ЗАДУЖБИНА
КУД РАТКО ЈОВАНОВИЋ И
МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БЕЛА ВОДА
ПОЕЗИЈАСРБ
Културни центар Крушевац
УМЕТНИЧКА КОЛОНИЈА
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК
ОД ИЗВОРА ПИСМЕНОСТИ ДО ИЗВОРА ЖИВОТА И ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ
17:00 Музеј клесарства Бела Вода
-Упознавање са древном писменицом и Музејом клесарства и вајарства
17:30 Венчање Воде на Великој чесми у Белој Води
18:00 НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ – Музичко поетски обреди
-Беседа о води
-Венчање воде Мораве
Домаћин манифестације: мр Ратко Тодосијевић Бајо
Организатори:
- Огранак Вукове задужбине, КУД "Ратко Јовановић" и МЗ Бела Вода
- Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ, Крушевац
- Друштво српско-руског пријатељства "ПРАВОСЛАВЉЕ", Крушевац
Недеља, 8. септембар 2019.
Бела Вода од 17:00 до 21:00

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2021.

Беловодске луле се опет ките – Љ. ОБрадовић

На Западној Морави у селу Бела Вода, 15. 8.2021. године, по тринаести пут (са прошлогодишњим прекидом због короне) одржана је јединствена песничко-културна манифестација „МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК“ чији је идејни творац др Велибор Лазаревић, а коју заједнички организују: Вукова задужбина, КУД Ратко Јовановић и МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштво српско-руског пријатељства ПРВОСЛАВЉЕ из Крушевца. Ове године како суорганизатор прикључила се и штампарија СаТЦИП из Врњачке Бање – пословна јединица Читлук код Крушевца. Програм је и ове године реализован на три простора: у Музеју клесарства у Белој Води, на Великој Беловодској чесми и на обали Западне Морави у Белој Води. Наравно, четврто место, у кафићу „ТИРОЛ“ било је најтоплије, па је ту било милина дружити се са песницима, музичарима и гостима овогодишње манифестације „Моравски цароставник“.

Домаћин ове изузетне манифестације је био је професор Предраг Дашић, који је на Беловодској скели одржао беседу, а на Беловодској чесми камен моравски белутак,

као симбол манифестације предао следећем домаћину, Томиславу Димитријевићу Томаку из Трстеника.
По доласку свих учесника и гостију манифестације за све њих је приређен пријем у Музеју клесарства у Белој Води, где их је идејни оснивач манифестације др Велибор Лазаревић упознао са историјатом музеја.

Програм је настављен на Беловодској чесми где су водитељи били Љубодраг Обрадовић и др Велибор Лазаревић. На чесми су венчићем од цвећа закитили 6 лула и изговорили своје стихове о води песници и песникиње:

- Љубица Жикић, Крагујевац
- Милосав Ђукић Ђука, Крушевац
- Хаџи Љиљана Плавшић, Чачак
- Бранко Ћировић Ћиро, Ћићевац
- Даница Ђурић, Лајковац
- Томислав Димитријевић Томако, Трстеник

На крају програма на Беловодској чесми, домаћин ове изузетне манифестације Предраг Дашић је камен моравски белутак, као симбол манифестације предао следећем домаћину, Томиславу Димитријевићу Томаку из Трстеника и заједно са њим испио чашу црног вина. Затим је централни програм МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК, који је водила Светлана Ђурђевић Ђурђа, одржан на Беловоској скели. На скели су говорили следећи песници:

- Љубица Жикић, Крагујевац
- Милосав Ђукић Ђука, Крушевац
- Хаџи Љиљана Плавшић, Чачак
- Бранко Ћировић Ћиро, Ћићевац
- Даница Ђурић, Лајковац
- Томислав Димитријевић Томако, Трстеник

Придружили су им се песници Удружења песнкика Србије ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу:

- Љубодраг Обрадовић, Крушевац
- Светлана Ђурђевић, Крушевац
- Мирослав Мића Живановић, Крушевац
- Саша Милетић, Крушевац
- Провослав Пендић Пенда, Крушевац
- Милан Марковић Лака, Крушевац
- Боривоје Бора Видојковић, Ћићевац

Као и песници:

- Хаџи Иван Миланović, Јасика код Крушевца
- Раденко Бјелановић,Крагујевац
- Зоран Ранитовић, Крагујевац
- Митар Лутовац, Крагујевац
- Томислав Симић Калпачки, Крушевац

За музички тренутак били су задужени: гуслар Бранко Ћировић Ћиро, хармоникаш и певач Мирослав Стаменковић-Линда и певач Мирослав Живановић.
И то је било све за ову годину. Довиђења до следеће манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК у Белој Води...

Светлана Ђурђевић је водила програм на Беловодској скели

Љубодраг Обрадовић је водио програм на Беловодској чесми

Др Велибор Лазаревић говори о Беловодској чесми

Љубица Жикић, Крагујевац

МОЈА ЛУКА

Има реку посред града,
Без таласа, без вирова.
У песми је увир нашла.

Текла река Лепеница.

Има хумку на пропланку.
У срце ми цела стала.
Ту су деца ратом пала.

Текла река Лепеница

Има птицу од камена.
Крилом ломним наткрилила
на хиљаде сањалица.

Тече река Лепеница.

РЕЧИ ПРОТИВ ПОЕЗИЈЕ

Између агава и жбунова нара
Шаптао је напуклим гласом
У увојке моје мокре косе
Да писање стихова краде
Сате и дане у неповрат

Док су таласи бели змајевити
По морској пучини јездили
Одвео ме је босоногу
Далеко од врелог жала
У сеновиту шуму
Борова и чемпреса
У одаје од маховине
С украсима од јантара

Попут младог Пана
Изговарао је речи
Пуне мириса и боја
Па сам ухваћена у мрежу
Сребрне месечине
С ума сметнула да је ико икада
Песме певао и стихове писао.

Милосав Ђукић Ђука, Крушевац

РОЗЕТА

Питао сам оца, мајку
Шта је мајко то Розета?
Розета је име сине,
тако ти се зове тета.

Розета је некад камен,
а не живи, не може да цвета.
Може сине, каже отац
кад га људске руке брусе
и живот му нови дају
он заблиста сине тада
у најлепшем своме сјају.

С Боговима он се спаја
манастире многе краси
и крај пута и улица
ту је камен ма где да си.

Беловодски каменолом
изаткао ту Розету
то је сине камен цвет
најлепши на целом свету.

Хаџи Љиљана Плавшић,Чачак

КАКО СУ МУ ЛЕПЕ ОЧИ

(Песма Исусу Христу)

Како су му лепе очи
к'о да Сунце јарко греје,
а тек осмех његов сјајни,
радосну ме сву огреје.

Руком меком боје меда
благосиља мене живу,
док ја клечим пред иконом,
одагнава патњу сиву.

Зато клечим и клечаћу
док сам жива, док се може,
и све дотле док не стигнем
за трпезу твоју, Боже.

Бранко Ћировић Ћиро, Ћићевац

МОРАВЦИ ВОЛЕ МОРАВУ

Моравци воле Мораву
Мирну и тиху
Која вијуга
Кроз родна поља
А около
Баште житишта кукурузишта
Воћњаци врбаци птичја станишта
Моравци воле Мораву
Јер без ње не би било ништа
Према њој увек окрећу главе
Шта би они без Мораве
А Морава
Када је суша ћутљива и мирна
Када дођу кише
Плаховита и бесна
Постају јој корита тесна
Тада хучи Морава
По њеним врбацима
Разлеже се њена песма
Тече Морава
Да није ње
Ни Мораваца неби било
Својим поплавама обогати поља
Како би све родило
Знају то Моравци,
Не замерају јој ништа
Морава им узима мало
А даје све
Да није Мораве
Ко зна где би била
Њихова станишта
Тече Морава и пева своју песму
Милујући обале леву и десну
Са обала јој машу
Врбаци воћњаци баште
Кукурузишта селишта
А она тече поносна
Дајући Моравцима све
Не односећи им скоро ништа
Моравци воле Мораву
Да није ње и њеног блата
Не би се око ње златила
Поља жита
Лепршала кукурузишта
Зелењеле баште
Плавили шљивици
Радовали Моравци
Без Мораве не би било ништа
Моравци воле Мораву
Њене обале врбаке
Брзаке вртлоге
Распеване птице
На њој воденице
У њима воденичаре
Што мељу жито
За хлеб за прољу
Моравци воле Мораву
За њу би дали
Последњу кап зноја
Ако затреба и главу своју
Моравци воле Мораву
Поред ње се
Рађају расту старе умиру
Моравци воле Мораву
Јер поред ње све расте
Све ниче
Поред Мораве је
Почетак ток и крај
Њихове приче.

Даница Ђурић, Лајковац

СРБИЈА СПАВА

Оде сунце на запад да злати,
Просу себе на сазреле влати.
Крај потока дремају папрати.
У сан лаки падоше вајати.

Паде ноћца на Србије села,
Измодише посела и прела.
Тихо негде зачу се зуј пчела
Мирни жубор са оближњег врела.

Подремаше јунска жита зрела.
Ветар пева песму понад села.
Паучина под стрехом се сплела.
Над извором врба се наднела.

Тихо спава моја Шумадија.
Моја стара мајчица Србија.
И у њојзи Велика Морава,
Колубара и Дунав и Сава.

КОЛУБАРА НОЋУ

По дану Колубара брбља
И прича разне приче,
На њеним обалама
Цвеће цвета и трава ниче.
Озго се сунце
На њу смеје
И таласе јој ситне греје.
Ноћу се Колубара умири,
Иза облака месец у њу извири.
На обалама борци
Још воде старе битке
Из земље изгоне
Освајачке ратнике.
Грувају топови,
Штекћу митраљези
И лишће дрхти
На оближњој брези.
Живојин Мишић наредбу даје,
Да нико се до смрти не предаје,
И борбе се воде читаве ноћи
Сутра ће зором на одмор поћи.
Понекад видим сва та лица
Огрубела од сунца и кише,
Понеки ратник сузу пусти
И храпавом је руком обрише.
А после видим
Како сваком борцу
На грудима значка засија,
И осмех на избразданом
Лицу стоји ко амајлија,
Отадзбина им од живота
Беше дража и милија.

Томислав Димитријевић Томако, Трстеник

СУША

Жежено сунце пржи данима,
Киша није пала ни кап!
Жедна је земља посна,
Жедне земље, чује се вап!

Суша узима данак,
Суши се биље и трава!
Бринем за сточну храну -
Рано је, да природа спава.

Ни реке нису дубоке,
Потоцима вода не тече!
Бунари су пресушили многи,
С великом муком, чека се
вече!

Суша је зао друг,
Наједном кап кише у трагу!
Ено, полако, облак се мрешка
- Даће Бог кишицу драгу!

СА УЈКОМ НА КОШЕЊЕ

Морава тече, плодне њиве залива
Баште и поља се зелене.
Време је да се коси детелина,
Крај Мораве, ето! ујка и мене.

У зору рано, трактор је забректао!
Оштра коса спремна је за рад.
Благи ветрић лишће њише,
Лепо је бити крај Мораве сад.

Ујка вози, коса детелину коси -
Одкосаји падају у правилном реду.
Милина је гледати то сочно биље,
Што ће овце узиму да једу.

Од посла умор нисмо осећали -
Ујка мој, јуначки се држи.
Ја му припомажем кад затреба,
Одкосаји, све бржи и бржи.

Морава нам шапатом говори -
Плодна земља од Бога је дар.
Будите захвални на овом дану,
Нек вам је косидба на ћар.

Детелину покосисмо како ваља -
Сад нек се на сунцу суши.
Растасмо се ми од Мораве,
Срећни и задовољни у души.

Песници који су говорили своју поезију на Беловодској чесми

Предраг Дашић предаје Беловодски белутак Томислав Димитријевић Томако...

А онда испијају вино да потврде договор о новом домаћину

Предраг Дашић говори своју беседу

Изговорена реч траје колико један трен. Написана реч је стамена - трајнија и чвршћа од гранита.

Живимо у времену када је тешко проценити да ли човека теже погада загађеност његовог природног окружења у коме егзистира или загађеност друштвене средине и загаденост духа сваког појединца. Због тога реч као Божји дар има значајну улогу у оплемењавању људског бића и његовом просвећењу, или супротно његовом суноврату. Од скупа речи стварају се реченице, које имају значење и које могу представљати "информацију". При томе се под појмом информација подразумева "знање о себи и свом окружењу потребно за живот и она је основ свих интелектуалних акција ... она је сиров материјал за размишљање..." Информација има значење неког "саопштења (обавештења), објашњења или поруке која поништава или умањује неку неодређеност и смањује неизвесност".

Постоје разне врсте информација (самим тим и реченица), и то: позитивне или негативне, краткотрајне или дуготрајне, чврсте или лабилне, моћне или слабе, описне или извршне, лепе или ружне, лаке или тешке, веселе или тужне итд.

Основне карактеристике информације (тиме и реченице) су:

- ~Информација поседује фундаменталну вредност, као и новац, роба, рад или сировине и она има карактеристике које се могу идентификовати и мерити, као што су: метод, тешкоћа и цена добијања, сврха у којој се користи (корисност) и различите облике и средства којима се ствара, правила према којима се са њом поступа и принципе како се она обрађује;
- ~ Информација постоји у разним степенима чистоће и корисности и она се може пречистити и обрадити да би јој се повећала вредност;
- ~ Информација пролази кроз различитефазе којеје преносе и мењају од сакупљања, преко побољшавања до корисцења;
- ~ Информација у току свог преношења мозе значајно променити облик у позитивно или на жалост у негативно и сл.

Према томе, информација је протумачени податак о појави коју он представља, а знање је умеће и вештине познавања

и / или разумевања информација и чињеница, које је стечено искуством и / или образовањем. за знање је позната и следећа дефиниција: "знање је способност људи да користе информације и цињенице за решавање сложених проблема и прилагођавање променама". Знање и идеје, данас, представљају производ и основу како индивидуалног тако и друштвеног развоја и напретка. Слични појмови знању су: истина, вера и мудрост.

У зависности од облика интерпретације реч/ реченица може бити: изговорена или написана. Изговорена и написана реч су дар Свевишњег. Заједничко овим речима је њихова моћ.

Изговорене да у трену покрену масе у стампедо који руши све пред собом, а дужина трајања те људске лавине зависи од дужине дозирања изговоренин речи, док моћ написане речи је временски неограничена и непотребно ју је хранити.

Изговорена реч моментално запљусне оне до којих допре и одлети у етар, изгуби се и нестане у ваздуху у који смо урођени. Наша чула нису у стању да је поново приме, да је задрже и зауставе. Она тренутно дејствује као прасак грома иза кога остаје још само ехо и то врло кратко, а затим све покрије тишина и мук.
Изговорена реч - лепа или ружна, лака или тешка, весела или тужна - увек је лепршава и траје колико један трен. Само што се родила, она већ умире и нестаје - као и човечији дух.

Написана реч је стамена - трајнија и чвршћа од гранита. Не може се уништити. Траје и не могу јој наудити ни време ни људи-нељуди, који су је уништавали на разне начине све до спаљивања на ломачама.

Написана реч са позитивним предзнаком је светлост - сунчани зрак у најдубљем мраку.

Она је путоказ у безнађу и беспућу.

Биографија – Предраг Дашић , 1958. Пећ

Рођен је 1958. године у Сиги код Пећи. Живи у Читлуку код Крушевца. Дипломирао је на Машинском факултету Универзитета у Приштини, Производни смер, 1982. године. Магистарски рад одбранио је 1985. године на Машинском факултету Универзитета у Београду, смер производно машинство и примена рачунара. Изабран је за почасног доктора наука ДГМА (Донбасская государственная машиностроительная академия) универзитета из Краматорска (Украјина), 2010. године. Такође, додељен му је други почасни докторат наука од стране УТА (Українська Технологічна Академия) академије из Кијева (Украјина), 2018. године.

Предаје групу предмета из Производних и информационих технологија у Академији струковних студија Шумадија – Одсек Трстеник. Одржао је велики број гостујућих предавања за студенте академских, мастер и докторских студија у региону (Босна и Херцеговина, Бугарска, Црна Гора, Хрватска, Румунија, Русија, Украјина).

Објавио је више од 600 научних радова, од тога 220 радова у часописима, 50 радова по позиву и више од 330 радова на међународним и домаћим конференцијама. Такође, објавио је 7 научних монографија и 5 књига. Био је уредник више од 60 зборника радова у штампаној и у електронској форми. Значајан допринос дао је у оквиру аутоматизације инжењерских послова, тако да је развио 14 нових корисничких програма, за примену теоријских и практичних метода у решавању конкретних инжењерских проблема, који се са успехом примењују у пракси. Такође, аутор је 3 техничка унапређења и 3 патента. Учествовао је

у реализацији 10 научно-истраживачких пројеката које је финансирало Министарство за науку и технологију и био је руководилац међународног Словачко-Српског пројекта.

Члан је научног и програмског одбора више од 50 међународних конференција и члан уређивачког одбора више од 20 међународних часописа. Члан је следећих националних техничких академија наука: Њујоршке академије наука (NYAS), од 2006. године; Украјинске технолошке академије (УТА), од 2009. године; Украјинске Академије инжењерских наука (АИНУ), од 2011. године; Српске краљевске академије наука и уметности (СКАНУ), од 2015. године; Грузијске инжењерске академије (ГЕА), од 2019. године; Националне академије наука високог образовања Украјине (НАН-ВОУ), од 2020. године и Инжењерске академије Србије (ИАС), од 2020. године.

Изабран је за Председника УТА академије за Балкан, у септембру 2017. године. Добитник је бројних награда, признања и диплома, за допринос у научном и иновативном раду и међународну сарадњу, две "Награде за животно дело" и Ордена за науку УТА академије.

Учесници манифестације *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2021.*

Бранко Ћировић Ћиро

Мирослав Стаменковић Линда

БОРЦИ

Зоран Ђорђевић, Крушевац

БОРЦИ

Четврти део у кафићу "TIROL" био је најприснији

Хаџи Иван Милановић, Јасика

МОРАВСКА ВИЛА

Другарице моја, вило,
не би ли ти лако било
Када гора сва олиста-
Позајмиш ми своја крила.
Оствари се жеља моја
Што је скривам од икада.

Другарице моја, вило,
Не би ли ти лако било
Када гора сва олиста-
Позајмиш ми твоја крила-
Нећу летет` надалеко.

Желим само да прелетим
да прелетим брда ова
И прегледам родна поља
Што нас белим хлебом хране

Хране чељад, хране мене,
Хране сваког ко год иште
Од среће ми срце иште
Да узвикнем гласно, јасно
Срећан сам што постоје.

Другарице моја вило,
Не би ли ти лако било
Када гора сва олиста-
Позајмиш ми твоја крила-
Да у сну дар принесем.

На крају се ја пробудим,
Пробудим се па ми жао
Што сан није потрајао,
Што је ветар развигорац
Златну косу замрсио.

Те због њега моја вила
Вила што је онде била
Оде својим путем тамо,
Који води оном пољу
Где је вила мила свила
Свој мир и свој дом.

Зоран Ранитовић, Крагујевац

МОРАВА

Ко старачка бора уморна и чедна
Светлећи кроз шуму уснулих врбака
Вијуга долином лењо једна река
Ко снена старица стакленог корака.

Кад ветар полети и зањише гране
Што сенком чувају јата белих риба
Пробуде се обале зарасле у шибље
И са њима стабла повијених врба.

Тад кроз моје срце што радосно куца
Протичу сећања на минуле дане
На први пољубац крај заспале брезе
И невину љубав из младости ране.

Покрај ње сам рођен и крај ње одрасто
Проводио дане, играо на скели
Своју прву љубав упозно на песку
Уз њу научио љубав да се дели.

Та чудесна река песмом овенчана
Моје слатке снове у јаву претвори
Венама кроз тело осећам све више
Да уместо крви Морава жубори.

Раденко Бјелановић, Крагујевац

МОРАВА

Ој, Мораво,
зелена јасико,
цветни врте
румена јабуко.

Разуздана,
помамна ждребице,
што потапаш
поља и равнице.

Извезена,
предивом од зрака,
валовита,
лепото тројака.

Твоје воде,
беле и зелене,
ој, Мораво,
ариљски анђеле.

Плетеницо,
од космичке брезе,
војвоткињо, војводе
Пријезде.

Рађала си
бојне витезове,
отправљала
на Косово поље.

Твоје њиве,
мирисна погача –
заводнице
моравских орача.

Цветна шљиво
звездо од бехара,
престонице
славнога Лазара.

Морава је камена
тврђава,
зиданица круна
и олтара.

На Морави
векови зидани,
посестримо
Скадра на Бојани.

Са тобом се
загрли Јелица,
а са Скадром
млада Гојковица.

Само оста
да робује сама,
неверница
Вукашина краља.

Крушевац је небеска
тапија,
исписана српска
историја.

Морава – од песама
река,
света водо,
са неба –
потекла.

Саша Милетић, Крушевац

ЛЕТО НА МОРАВИ

Морава нечујно тече
И све туђе собом носи
Посматрам тај призор

Рибе неуморно скачу
Признају да их има
Стари алас латио се посла

Птичији свет
Звог паклене врућине
Сишао да се хлади у реци

Заљубљен у те слике
Препуштам се уживању
Спокојан или срећан

НОЋАС САМ

Ноћас сам ловац без трофеја
Без позлаћене круне на глави
На земљи невидљив мрав
Ноћас сам згажени цвет у трави

Ноћас сам странац у рођеној кући
Дављеник без сламке спаса
У рукама поцепана слика
Ноћас сам рањен остао без гласа

Ноћас сам луг без славуја
Тело одвојено од главе
Принето жртвовано јагње
Ноћас сам биће без сна и без јаве

Ноћас сам у соби сенка
Заплетена у мртав чвор
Испуцала земља што облаке чека
Ноћас сам тишином сломљен створ

Ноћас не знам ни к'о сам ни шта сам
Угарак који се у пепео претвара
Глуво сам доба без игде икога
Ноћас сам школька што се затвара

Ноћас сам сломљена стрела
Легло без голуждравих птића
Зарђали мач без оштрице
Ноћас сам пијан и без пића

Ноћас су ми порезана крила
Црна сам кора буђавог хлеба
Усамљени јелен у студени јутра

Ноћас сам сломљена стрела
Легло без голуждравих птића
Зарђали мач без оштрице
Ноћас сам пијан и без пића

Ноћас су ми порезана крила
Црна сам кора буђавог хлеба
Усамљени јелен у студени јутра
Ноћас ми све твоје треба

Милан Марковић Лака, Крушевац

Одбрана земље на Паштрику

Кад си мајко у војску испратила сина
суза радосница ти је са лица лила.
Певали сте мајко и отац и ти,
јер нисте знали да се неће вратити.

На граници су се водиле борбе,
а над њим су падале бомбе.
Падале су бомбе сваке ноћи
али се ипак надао да ће кући доћи.

Једног дана падале су као из топа
и њега један гелер покопа.
Живот је курва и он је то знао,
али ипак је за отаџбину живот дао.

Некад си мајко лила сузе среће
сад му на гроб стављаш уплакано цвеће.
На Косову је оставио живот свој млад
његови другови ће га осветити кад-тад.

Још доста биће крвавих борби
па шиптари нек беже док могу
јер ћемо их тући до ногу.
А ти мајко поносна буди,
јер таквог сина
само српска мајка може да има.

А ми ћемо попут твога сина
бранити земљу од душманина.
И ми смо на свету само број
можда је ред да одем, сутра мој.

Томислав Симић Калпачки, Крушевац

КАКО САМ ДИВНУ ПЕСМУ СРОЧИО

О, како сам дивну песму био срочио,
како је текла моћно, пупут лаве,
ал кад хтедох да је запишем мозак ми се укочио
и ни једна мисао не хтеде да изађе ми из главе!

А како сам дивну песму био срочио!
Ма, никад ми памет није била тако вешта
и никад не дођох до такве синтезе,
ал кад да је запишем хтедох, проклета рука
поче да пише ситно, па без везе...

А никад ми памет није била тако вешта!
Иако због те песме неће да ме славе,
иако нико за њу неће ни да сазна,
бићу задовољан кад останем без главе,
та неће ми зврјати глава празна!

Иако због те песме неће да ме славе...
А кад у једно звездано, зимско вече,
кад постанем трава, ил меко сено
и кад ме буде преживало шарено говече,
можда ће постати - песнички расположено...
У једно зимско звездано вече...

Првослав Пендић Пенда, Крушевац

КАМЕНИ ЉУДИ

Мало ли вам беше камена
Којим вам свевишњи
Земљу застре,
Него камене стећке
По земљи посејасте
Све гинући,
За каменом и земљом
Главе губећи.

И све што их више
По земљи сејасте,
Све се више
У небо дизасте

Остављасте белеге,
Те камене претње,
Да туђин продужи,
Да не чека,
Да се с вама сретне.

Мало ли вам беше
Што у мишицама
Камен понесте да њиме
Земљу и ратове преврћете,
Него по свету
Камен из мишица ваших
У крајпуташе претварасте
Над празним гробовима
вашим?

А тамо по брдима,
Бојним пољима,
У води, међу врбама,
Ни стећка, ни крајпуташа.
Необележена су
Камена тела ваша.

Но свако ко се
Крај стећака роди
Или корене од њих вуче,
Тај мора песме да им годи
Тако га камени људи уче.

Боривоје Бора Видојковић, Ћићевац

КЛУПА КРАЈ МОРАВЕ

На Мораву свратим често
Ту је наше тајно место
Наше тајне,боли наше
Крај Мораве што осташе.

А Морава тихо тече
И не носи нашу тугу
У срцу ми оста рана
Не пољубих више другу.

Врба стара крај Мораве
Памти наше срећне дане
А под врбом клупа мала
Успомена преостала.

Врба стара шири гране
Клупа наша лечи ране
А на клупи суза твоја
И до ње туга моја.

А Морава тихо тече
И не носи нашу тугу
У срцу ми оста рана
Не пољубих више другу.

Мирослав Мића Живановић, Крушевац

ЧЕРГА

Кренула је черга са наше пољане,
окићена кола, циганчићи боси,
ко зна где ће стићи док зора не сване,
ко зна где их ноћас јужни ветар носи.

И месец ко фењер кренуо за њима,
полако се шуња као кад уходе,
поклонише песму уснулим пољима
засташе у зору поред неке воде.

Оставише кола испод старог моста,
подаље од коња привезаше мечке,
засвираше као да имају госта,
а обала поста ко дворане Бечке.

Од пламена ватре крошње у врбаку
изгледаше ко раскошни балкони,
месец ко палилеј сијаше у мраку и
звезде око њега као лампиони.

И река је текла као да не хаје
за комшије нове и ноћну игранку
а ноћ ко збуњена застала крај реке
па полако тече ка своме уранку.

Почиње да свиће и месец полако
кренуо низ реку да буди врбаке
дечица већ будна ножицама босим
пошла за месецом да јуре брзаке.

Дошли смо до краја ил тек на почетак
све је тихо, мирно, ко пред неку мису
ко зна ког ће трена скупити иметак
и кренути тамо где још били нису.

Светлана Ђурђевић, Крушевац

ИСКРА

Живот живим пуним плућима
Живим живот измаштани
Јер сада је једина истина
За сутра и јуче ја не марим

А шта када сутра не постоји
Ако је јуче само приказ луди
За вечност одавно Бога не молим
Јер се сутра у ствари не буди

Сав ми је живот у једноме фрејму
И тако га живим јер ми је једини
Све се зацрни ил' обасја у трену
Чега су свесни само изабрани

Свакога јутра кад отворим очи
Захваљујем се Богу јединоме
И славим Сунце до доласка ноћи
Између данас и сутра јуче је изгубљено
А сутра - ко зна да л' постоји

Љубодраг Обрадовић,
Треботин

ЈЕДЕШ ЛУШЕ

Једеш луше
Горе доле
Кроз рупе
И ливаде цветне
И од огромне душе
Остану ти празне роле
После растанка
У ноћној тами

Бледо лето
Одсјај чежње
Тело поцрнело на ветру
И једеш своје срце
Кораци смели
Обалом Мораве
Заборавити нећеш никад
Вече протекло крај тебе

И једеш луше
Оне застају у грлу
Ти клизиш кроз ноћ
Чекаш на мосту
Отписане ствари
Осећаји се руше у бол
Живот губи чари

Онда месец засветли
Јасноћа разбије кошмар
Не друже
Неће се од тога умрети
Пусти срце нека кружи
И бол је пролазна
Као и све
Што са животом
У животу
Пролети

НА БЕЛОВОДСКОЈ ЧЕСМИ СТИХОВЕ О ВОДИ ГОВОРЕ:

- Љубица Жикић, Крагујевац
- Милосав Ђукић Ђука, Крушевац
- Хаџи Љиљана Плавшић из Чачка
- Бранко Ћировић Ћиро, Ћићевац
- Даница Ђурић, Лајковац
- Томислав Димитријевић Томако, Трстеник

СЦЕНОСЛЕД ЗА МУЗИЧКО ПОЕТСКИ ПРОГРАМ - НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ

ПЕСМА Гусле: Бранко Ћировић Ћиро

ЂУРЂА: ПОШТОВАНИ ПЕСНИЦИ, ДРАГИ ГОСТИ,

Добродошли на манифестацију МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК која се ове године одржава по 13 пут, добродошли у Белу Воду, добродошли на вечерашњи поетско музички програм НА СВЕТИМ ВОДАМА МОРАВЕ... Све ово се догађа у славу ВОДЕ НАСУШНЕ, а пре свега МОРАВЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ...

На самом почетку овог програма, чули смо Бранка Ћировића Ћиру, гуслара, песника и афористичара из Ћићевца и његову ауторску песму "Заклетва Тодору од Сталаћа" која је награђивана више пута, а сада ћемо чути кратко подсећање на историју манифестације.

МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК је запловио на свој пут узлета на културно небо Србије и у срца заљубљеника поезије, први пут 31.08.2008. године када је у Белој Води одржана ова јединствена књижевна колонија у организацији КУД-а *Ратко Јовановић*, Месне заједнице и Вукове задужбине у Белој Води. Наредне 2009. године Културни центар Крушевац је у овој манифестацији препознао сав занос који из ње исијава и прикључио се као суорганизатор, а касније су се као суорганизатори прикључили и Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштво српско-руског пријатељства "ПРАВОСЛАВЉЕ" из Крушевца. Ове године као суорганизатор прикључила се и штампарија СаТЦИП из Врњачке Бање. Захваљујемо се свима на сарадњи, и све их поздрављамо.

Дружење песника и свих заљубљеника у поезију, науку и уметност, које се догађа на скели укотвљеној на средини

Мораве, уз светлост месеца и бакљи, и уз музику која тече заједно са реком, свакако је јединствено у Србији. Песници који читају своје стихове, филозофи који казују своје визије о свету који тече, певачи, фрулаши, трубачи, гуслари, хармоникаши, виолинисти ... и сви други учесници и гости, добар су знак да идеја коју је осмислио др Велибор Лазаревић, (а у самој реализацији имао и има помоћ од многих занесењака који верују у значај који Бела Вода има на културном небу Србије и света), доноси још један приступ пун лепоте и садржаја који траје и трајаће као и БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА...

Право је време да чујемо једну песму о Морави. Отпеваће је хармоникаш Мирослав Стаменковић-Линда.

ЛИНДА – Песма о Морави

ЂУРЂА: Сада је право време да низ Мораву пустимо три венчића који означавају ВЕРУ, ЉУБАВ И НАДУ... Овај део протокола водиће идејни творац и оснивач манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК др Велибор Лазаревић... Изволи Велиборе, реци нам нешто о самој манифестацији и одради протокол венчања Мораве...

Велибор Лазаревић:

ПУШТАЈУ СЕ ВЕНЦИ У МОРАВУ (неко чита ПОРУКУ)

ЂУРЂА: Поштовани песници, драги посетиоци, домаћин овогодишње манифестације је Предраг Дашић, власник штампарије СаТЦИП из Врњачке Бање, у којој песници ПоезијеСРБ углавном штампају своје песме и друга књижевна остварења.

Предраг Дашић – Биографија

Чујмо сада Предрага Дашића и његову БЕСЕДУ! Предраг Дашић чита своју беседу.

ЂУРЂА: Хвала Предрагу! Песме о Морави никад доста. Чујмо Мирослава Стаменковића – Линду.

ЂУРЂА: Са нама су данас и суорганизатори: МЗ Бела Вода, Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу и Друштво српско-руског пријатељства "ПРАВОСЛАВЉЕ" из Крушевца. Чујмо поздравну реч Бојана Шљивића – председника МЗ Бела Вода и поезију песника Љубодрага Обрадовића и Томислава Симића

Калпачког: Љубодраг Обрадовић и Томислав Симић Калпачки

ЂУРЂА: Увек је право време да наставимо са поезијом... Своју поезију говориће нам песници, наши гости:

1. Хаџи Иван Милановић из Јасике код Крушевца
2. Хаџи Љиљана Плавшић из Чачка
3. Раденко Бјелановић из Крагујевца
4. Зоран Ранитовић из Крагујевца
5. Митар Лутовац из Крагујевца

ЂУРЂА: У наставку чућемо и поезију песника, чланова Удружења песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу који до сада нису говорили своју поезију. Представиће нам се:

1. Мирослав Мића Живановић из Крушевца
2. Саша Милетић из Крушевца
3. Боривоје Бора Видојковић из Ћићевца
4. Првослав Пендић Пенда из Крушевца
5. Милан Марковић Лака
6. И наравно ЈА – Светлана Ђурђевић из Крушевца

ЂУРЂА: И скоро на самом крају чућемо још једном песнике који су своју поезију говорили на Беловодској чесми, а до сада нису говорили на Беловодској скели:

1. Љубица Жикић, Крагујевац
2. Милосав Ђукић Ђука, Крушевац
3. Бранко Ћировић Ћиро, Ћићевац
4. Даница Ђурић, Лајковац
5. Томислав Димитријевић Томако, Трстеник – Домаћин манифестације Моравски цароставник 2022. године

ЂУРЂА: Овогодишњу манифестацију МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК, завршићемо како смо и започели, песмом.

Чућемо песму ОЈ МОРАВО МОЈЕ СЕЛО РАВНО коју ћемо заједно сви отпевати... Наравно први глас певаће: Мирослав Мића Живановић.

Довиђења до следеће године!

© Синопсис Љубодраг Обрадовић

ДОМАЋИНИ МАНИФЕСТАЦИЈЕ МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК:

2008. године – др Велибор Лазаревић
2009. године – Радивоје Пацко Миладиновић
2010. године – Јелена Протић Петронијевић
2011. године – Ружица Петронијевић
2012. године – Гордана Влаховић
2013. године – Зорица Арсић Мандарић
2014. године – Томислав Симић Калпачки
2015. године – Љубодраг Обрадовић
2016. године – Милош Милошевић Шика
2017. године – Светлана Ђурђевић
2018. године – Јована Марковић
2019. године – мр Ратко Тодосијевић Бађо
2021. године – Предраг Дашић

Више слика и видео на сајту www.poezija.rs
На линку:
https://poezija.rs/pesnici/category/moravski-carostavnik/

У монографији *МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2008. – 2021.* коришћени су садржаји:

- Часописа ПоезијаСРБ који издаје Удружење песника Србије – ПоезијаСРБ са седиштем у Крушевцу
- Годишњака за књижевност, културу, уметност и науку МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК који издају: Огранак Вукове задужбине у Белој Води, КУД „Ратко Јовановић“ Бела Вода, Трг културе и уметности бб - 37253 Бела Вода
- Портала ПоезијаСРБ - www.poezijascg.com

САДРЖАЈ

Уместо увода - Љубодраг Обрадовић - *Шта је МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК?* **5**
У СЛАВУ ВОДЕ, ЛЕПОТЕ И УМЕТНОСТИ – др Велибор Лазаревић **9**
КАД МОРАВА ПЕВА А ПЕСАК ШКРГУЋЕ – др Велибор Лазаревић *11*
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2008. ..... **13**
И ПОЧЕЛО ЈЕ... - Љубодраг Обрадовић *13*
Др Велибор Лазаревић, Бела Вода *15*
ЛЕТОПИСНИ ЗАПИС О КЊИЖЕВНОЈ КОЛОНИЈИ МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2008. 15
БЛАГОСЛОВИ О ВОДИ 31.08.2008. ..... *17*
Др Велибор Лазаревић, Бела Вода *18*
ЗАВЕШТАЊЕ О ЧУВАЊУ ВОДА СРБИЈЕ И ЧОВЕЧАНСТВА 18
Љубиша Бата Ђидић, Крушевац *20*
ПОЕЗИЈА ВАСКРСАВА САГОРЕВАЈУЋИ - Аутопоетика 20
МОРАВСКА ТРОЈЕРУЧИЦА 23
БАЛАДА О ВОДОПЛАВНОЈ ЗЕМЉИ 24
Томислав Ђокић, Параћин *25*
МОРАВА 25
Александар Дрндаревић – Сингер, Ћуприја *27*
ДАРА 27
Верољуб Вукашиновић, Трстеник *28*
МОРАМ НА МОРАВУ 28
Љубодраг Обрадовић, Треботин *29*
САН 29
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2009. ..... **33**
И НАСТАВИЛО СЕ... - Љубодраг Обрадовић *33*
Љубодраг Обрадовић, Треботин *35*
СА ИСТОКА НА ЗАПАД 35
Радомир Андрић, Београд *36*
Изводи из Биографије 36
ЈОШ ВИШЕ ЖЕДАН 36
Аутопоетика Радомир Андрић 37
Др Велибор Лазаревић – Бела Вода *41*
СУДБИНА И ПОЛОЖАЈ КУЛТУРЕ НА СЕЛУ 41
Летопис књижевне колоније Моравски цароставник 44
Миљурко Вукадиновић, Батајница - ВОДОВАР *45*
Зоран Пешић Сигма, Ниш *46*
МЕСТО ЈЕ БЕЛО 46
Небојша Лапчевић, Крушевац *46*
ЧИТАЊЕ ВОДЕНОГ КРУГА 46
Радивоје Пацко Миладиновић, Ћуприја *47*
МОРАВА МОГА СРЦА 47

ПОХВАЛА ДОМАЋИНИМА И ЧУВАРИМА ВОДА И ВОДОТОКОВА....47
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2010....54
Радивоје Миладиновић Пацко....54
ОДА ВОДИ....54
Трећа срећа – Љубодраг Обрадовић....55
ЛЕТОПИСНИ ЗАПИС О МОРАВСКОМ ЦАРОСТАВНИКУ – В. Лазаревић....56
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК ПО ТРЕЋИ ПУТ У БЕЛОЈ ВОДИ- Јелена ПП....58
БЕСЕДА О ВОДИ – Јелена Протић Петронијевић....60
ПОРЕД ЧЕСМЕ У БЕЛОЈ ВОДИ....62
Небојша Лапчевић, Крушевац....63
МОРАВА, НОЋНИ ВИНОРУЈ....63
БЕЛОВОДСКИ СОНЕТ....63
Драган Јовановић-Данилов....64
СПАЉИВАЊЕ РУКОПИСА....64
НАША АГОРА....65
Борисав Бора Благојевић, Ћуприја....66
СРОДНЕ ДУШЕ....67
Верољуб Вукашиновић....69
МОЛИТВА ЗА ИЗВОР....69
ВОДА....69
ПЕТ ПЕВАЊА ПРЕД МОРАВОМ....70
Љубодраг Обрадовић....76
СЕЋАЊЕ....76
Радивије Миладиновић Пацко....78
ЛЕГЕНДА О КНЕЗУ ЛАЗАРУ....78
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2011....82
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2011. – др Велибор Лазаревић....82
БАРКА КАО БАЈКА – Љубодраг Обрадовић....84
ПОЕЗИЈА....86
САМО ПОЛАКО....88
Раша Попов....89
ЕВО ЈЕ....89
ЦРВЕНИ КОРАЛ....90
СТРАШНИ СУД....90
Љубица Вуков-Давчик....91
ВИТЕШКИ БОЖУРИ КОСОВА....91
Јован Михајило....92
ОЈ МОРАВО....92
Мирослав Мића Живановић....94
РАЗВИГОРАЦ....94
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2011. – Синопсис....103
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2012....106
ВЕНЧАЊЕ ВОДЕ НА БЕЛОВОДСКОЈ ЧЕСМИ - Љ. Обрадовић....106
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2012. – др Велибор Лазаревић....110

Књижевна аутопоетика Милице Краљ из Подгорице - О ПОЕЗИЈИ, ДАКЛЕ О СНОВИДОВЉУ ... *112*
О јавном читању поезије ... 112
-Нераскидива веза језик/ детињство / завичај ... 113
Традиција: духовно – историјско – национална вертикала ... 114
Моћ и немоћ песме ... 115
О женској песничкој традицији ... 116
БИОБЛИОГРАФИЈА МИЛИЦА КРАЉ ... 119
ИНТЕРВЈУ СА МИЛИЦОМ КРАЉ - Перица Илић ... 120
Милица Краљ ... *123*
НЕБОМ РАСЛА БЕЛА ЦРКВА ... 123
Гордана Влаховић, Крушевац ... *134*
МОРАВИ – Гордана Влаховић ... 134
ОВАЈ ПУТ, О ВОДИ – ОВАКО... – Гордана Влаховић ... 135
Љубодраг Обрадовић ... *144*
СВЕТЛОСТ ... 144
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2013 ... **148**
МОРАВСКИ БЕЛУТАК – КАМЕН ЖИВОТА... – Љ. Обрадовић ... *148*
Зорица Арсић Мандарић, Београд ... *150*
БЕСЕДА ЗОРИЦЕ АРСИЋ МАНДАРИЋ О ВОДИ ... 150
СЈАЈ МИСЛИ ... 154
Мирослав Мића Живановић ... *166*
МЕЊАО БИХ СВОЈ ЖИВОТ ... 166
Вељко Стамболија, Крушевац ... *167*
ДОБРО ЈЕ ИМАТИ КУЋУ ... 167
СИНОПСИС - МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2013. – Љ. Обрадовић ... *169*
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2014 ... **174**
Морава – поетска сцена, Љубодраг Обрадовић ... *174*
БЕСЕДА О ВОДИ - Томислав Симић Калпачки ... *176*
Одлуке жирија конкурса "Моравски цароставник 2014." ... *180*
Светлана Биорац Матић, Трњане - Алексинац ... *184*
ВЕЧЕ НАД ПОМОРАВЉЕМ ... 184
Светлана Биорац Матић (првонаграђена песма) - БИОГРАФИЈА ... *185*
Томислав Ђокић – Скорица, Ражањ ... *186*
Елеонора Лутхандер, Стокхолм, Шведска ... *187*
МОРАВА ... 187
Александар Дрндаревић Сингер, Ћуприја ... *188*
ИГРА СЕНКИ ... 188
Снежана Кунтош Тробок, Пале, Република Српска ... *189*
НАД МОРАВОМ ... 189
Мирко Стојадиновић, Макрешане, Крушевац ... *190*
СТАРИ ВОДЕНИЧАР ... 190
Јована Пантић, Крушевац ... *192*
МОРАВО, СВАЂАМ СЕ С ТОБОМ ... 192

Ивко Михајловић из Крушевца - АФОРИЗМИ ... *202*
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2015. ... **205**
Љубодраг Обрадовић, домаћин манифестације МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2015. ... *205*
УЗ или НИЗ МОРАВУ? ... 207
А године шуме низ Мораву... – Љ. Обрадовић ... 209
Одлуке жирија на међународном конкурсу о Морави ... *222*
Светлана Ђурђевић, Крушевац ... *223*
МОЈА МОРАВА ... 223
Веселин Гајдашевић, Факетић ... *224*
МОРАВА ЉУБАВИ НАШЕ ... 224
Биографија ... 224
Елеонора Лутхандер, Стокхолм ... *225*
ПОВЕЉА МОРАВЕ ... 225
Биографија ... 225
Слађана Обрадовић, Ниш ... *226*
МОРАВА, ЉУБАВИ ПУНА ... 226
Биографија ... 226
Живојин Манојловић из Крушевца ... *227*
Живојин Манојловић – награда за фотографију ... 228
ВАТАМ РИБУ ... 229
Драгош Павић – професор, Велико Градиште ... *230*
ОТАЏБИНО ТУ САМ ... 231
Лука Максимовић, Ниш ... *233*
ЛЕПОТА МОРАВЕ ... 233
Јована Марковић, Љубава ... *234*
МОРАВА ... 234
Братислав Спасојевић, Коњух ... *235*
ПЕСМА БЕЛОЈ ВОДИ ... 235
Драган Тодосијевић, Треботин ... *236*
КРАЈ МОРАВЕ ... 236
Мирко Стојадиновић, Макрешане ... *237*
БЕЛУТАК ... 237
Александар Коцић ... *239*
ЖИВЕЛА ЈЕ КРАЈ МОРАВЕ ДОЛЕ ... 239
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016. ... **242**
Запис о манифестацији и илустрације – Љубодраг Обрадовић ... *242*
Ко је у ствари Милош Милошевић Шика?, Љубодраг Обрадовић ... *245*
Милош Милошевић Шика, Трстеник ... *247*
ПОЧАСТ ВОДИ ... 247
РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА „МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016“ ... *255*
Милица Краљ, Подгорица ... *256*
КИША ПАДЕ КИША ПАДЕ ТЕ МОРАВА ДОЂЕ ... 256
Мирко Стојадиновић, Макрешане ... *257*

ДВЕ МОРАВЕ - ПЕРЧИН ДЕВОЈАЧКИ ... 257
Дејан Петровић Кенац, Крушевац ... 259
МОРАВО РЕКО ... 259
СИНОПСИС - МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2016. – Љ.Обрадовић ... 268
Љубодраг Обрадовић, Треботин ... 273
НА ПОЧЕТКУ И НА КРАЈУ ... 273
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2017 ... 276
Запис о манифестацији и илустрације – Љубодраг Обрадовић ... 276
Светлана Ђурђевић, Крушевац ... 279
БЕСЕДА О ВОДИ ... 279
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК ... 284
Др Голуб Јашовић, Крагујевац ... 285
НЕСАН ... 285
РАВАНИЦА ... 285
Звездана Милосављевић-Пржић, Ћуприја ... 286
МОРАВО МОЈА ... 286
Матилда Јанковић, Ћуприја ... 288
У КОФЕРУ МИ МОРАВА ... 288
Градимир Карајовић, Крушевац ... 290
ОНА ... 290
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2018 ... 296
Запис о манифестацији и илустрације – Љубодраг Обрадовић ... 296
Јована Марковић, Љубава - БЕСЕДА О ВОДИ – Вода је извор живота ... 300
Јована Марковић, Љубава ... 302
МОРАВА ... 302
Др Предраг Јашовић, Параћин ... 303
САЧУВАЈТЕ ЧОВЕКА ДЕЦО ... 303
Божидар Новокмет, Љубиње – Бела Вода ... 306
ОСТАДЕ ЧОВЈЕК ... 306
РЕАЛНА ВИЗИЈА ... 307
РАСТАНАК ... 307
Драгојло Јовић, Крушевац ... 314
ЖИВОТ ТЕЧЕ ... 314
Резултати конкурса МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2017. -2018. ... 316
НАГРАЂЕНЕ ПЕСМЕ ... 317
Мр Ратко Тодосијевић Бађо, Крушевац ... 317
ПОВРАТАК МОРАВИ ... 317
Животије Поповић Поп, Скорица – Ражањ ... 319
КЊИГА СТАРОСТАВНА ... 319
Иван Гаћина, Задар, Хрватска ... 322
ПОЕЗИЈА ВОДЕ ... 322
Др Мирјана Ристић Стевовић, Нови Београд ... 323
НА МОРАВИ ... 323
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2019 ... 325

Дванаест година манифестације – записи и илустрације – Љубодраг Обрадовић ... *325*
Мр Ратко Тодосијевић Бађо ... *328*
САН ИЗВОРА ... 328
КАКО ... 329
Славица Јовановић, Пожаревац ... *342*
БЕЛОВОДСКА РОЗЕТА ... 342
Сава Мијодраг Радивојевић, Врњачка Бања ... *343*
ТЕЧЕ ВОДА, ЖИВОТ ТЕЧЕ ... 343
МОРАВО ЉУБАВИ ... 344
СИНОПСИС - МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2019. – Љ. Обрадовић ... *345*
МЕЂУНАРОДНИ КОНКУРС МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2019. ... *349*
РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА ... 349
Песме изречене на Морави (жири, управа) ... *350*
Светлана Ђурђевић, Крушевац ... *350*
МОЈА МОРАВА ... 350
Мр Ратко Тодосијевић Бађо, Крушевац ... *351*
НАД МОРАВОМ ... 351
Мирослав Мића Живановић, Крушевац ... *353*
НОСТАЛГИЈА ... 353
Саша Милетић, Крушевац ... *355*
ЛЕТО НА МОРАВИ ... 355
Љубодраг Обрадовић, Треботин ... *356*
ЦРНО ИЛИ ЦРВЕНО ... 356
НАГРАЂЕНЕ ПЕСМЕ ... *358*
Зорица Ивановић Гајевић, Прокупље ... *358*
МОРАВСКИ СУТОНИ ... 358
Слађана Бундало, Крушевац ... *359*
КАД МОРАВА ПЛАЧЕ ... 359
Александра Соколовић, Ћуприја ... *360*
МОРАВО ... 360
Томислав Димитријевић Томако, Трстеник ... *361*
Милан Станојевић, Ћуприја - Слике ... *362*
Захвалницу су добили песници: ... *364*
Зоран Ранитовић, Крагујевац ... *365*
МОРАВА ... 365
Милка Ижогин, Ћуприја ... *366*
КРАЈ МОРАВЕ МИ ДРАГИ МРСИ ДУГУ КОСУ ... 366
Никола Павловић, Нови Сад ... *367*
МОРАВА ... 367
Горица Додеровић, Лесковац ... *368*
ЈЕДНА РЕКА ... 368
УЧЕСНИЦИ КОНКУРСА ... *369*
Томислав Димитријевић Томако, Трстеник ... *369*

ТАЈНА ... 369
Душан Дојчиновић, Лесковац ... *370*
МОРАВСКА НОЋ ... 370
Добрила Стојановић, Лесковац ... *371*
МОРАВА ... 371
Градимир Карајовић, Крушевац ... *372*
МОРАВО ЛЕПОТИЦЕ ... 372
Голуб Јашовић, Крагујевац ... *373*
САТАНАИЛОВО УСПЕНИЈЕ ... 373
Томислав Марјановић, Ћуприја ... *374*
ДЕВОЈКА СА МОРАВЕ ... 374
Милан Љ. Обреновић, Крагујевац ... *375*
РЕЧНО ТРОЈСТВО ... 375
Милад Обреновић, Рогатица ... *376*
ВОДА ЈЕ... ... 376
Милица Мима Дмитровић, Чачак ... *377*
ГОЗБА ЦАРСКА ... 377
Слободан Цвитковић, Шид ... *378*
СУЗЕ СА МОРАВЕ ... 378
Данијела Јевремовић, Крушевац ... *379*
МОРАВА ... 379
Милош Марјановић, Београд ... *380*
МОРАВА ... 380
МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2021 ... **382**
Беловодске луле се опет ките – Љ. ОБрадовић ... *382*
Љубица Жикић, Крагујевац ... *385*
МОЈА ЛУКА ... 386
РЕЧИ ПРОТИВ ПОЕЗИЈЕ ... 386
Милосав Ђукић Ђука, Крушевац ... *387*
РОЗЕТА ... 387
Хаџи Љиљана Плавшић,Чачак ... *388*
КАКО СУ МУ ЛЕПЕ ОЧИ ... 388
Бранко Ћировић Ћиро, Ћићевац ... *389*
МОРАВЦИ ВОЛЕ МОРАВУ ... 389
Даница Ђурић, Лајковац ... *390*
СРБИЈА СПАВА ... 390
КОЛУБАРА НОЋУ ... 390
Томислав Димитријевић Томако, Трстеник ... *391*
СУША ... 391
СА УЈКОМ НА КОШЕЊЕ ... 391
Предраг Дашић говори своју беседу ... *393*
Изговорена реч траје колико један трен. Написана реч је стамена - трајнија и чвршћа од гранита. ... 394
Биографија – Предраг Дашић , 1958. Пећ ... 396

Хаџи Иван Милановић, Јасика *408*
МОРАВСКА ВИЛА 408
Зоран Ранитовић, Крагујевац *410*
МОРАВА 410
Раденко Бјелановић, Крагујевац *411*
МОРАВА 411
Саша Милетић, Крушевац *412*
ЛЕТО НА МОРАВИ 412
НОЋАС САМ 412
Милан Марковић Лака, Крушевац *413*
Одбрана земље на Паштрику 413
Томислав Симић Калпачки, Крушевац *414*
КАКО САМ ДИВНУ ПЕСМУ СРОЧИО 414
Првослав Пендић Пенда, Крушевац *415*
КАМЕНИ ЉУДИ 415
Боривоје Бора Видојковић, Ћићевац *416*
КЛУПА КРАЈ МОРАВЕ 416
Мирослав Мића Живановић, Крушевац *417*
ЧЕРГА 417
Светлана Ђурђевић, Крушевац *418*
ИСКРА 418
Љубодраг Обрадовић, Треботин *419*
ЈЕДЕШ ЛУШЕ 419
СИНОПСИС – МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК 2021. – Љ. Обрадовић *420*
ДОМАЋИНИ МАНИФЕСТАЦИЈЕ МОРАВСКИ ЦАРОСТАВНИК: *423*
Више слика и видео на сајту www.poezija.rs *423*

ИЗДАВАЧ:
Удружење песника Србије -ПоезијаСРБ,
Цара Лазара 142, Крушевац

СУИЗДАВАЧ:
Вукова задужбина, Бела Вода

ЗА ИЗДАВАЧА:
Љубодраг Обрадовић

Уредник: Љубодраг Обрадовић

Аутори:
Љубодраг Обрадовић и др Велибор Лазаревић

Уместо увода: Љубодраг Обрадовић

Предговор: др Велибор Лазаревић

Дизајн корица: Љубодраг Обрадовић

Дизајн знака ПоезијаСРБ: Зорица Бркић

Припрема за штаму: Љубодраг Обрадовић

Штампа: СаТЦИП Врњачка Бања

Тираж: 50 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

061.23:82(497.11)"2008/2021"
821.163.41-1(082.2)

ОБРАДОВИЋ, Љубодраг, 1954-
Моравски цароставник : 2008. - 2021. / Љубодраг Обрадовић, Велибор Лазаревић. - Крушевац : Удружење песника Србије - ПоезијаСРБ ; Бела Вода : Вукова задужбина, 2022 (Врњачка Бања : СаТЦИП). - 434 стр. : илустр. ; 21 cm

Слике аутора. - Тираж 50.

ISBN 978-86-6357-101-3 (УПС)

1. Лазаревић, Велибор, 1955- [аутор]
а) Моравски цароставник (Бела Вода) -- 2008-2021

COBISS.SR-ID 56615433
